

Vital aktivisme

Et kvalitativt casestudie af bevægelsen Bedsteforældre for Asyl



Rasmus Hammer, studienr.: 20062836
Samlede antal ord: 34.982
Vejleder: Ann-Dorte Christensen
Speciale i sociologi, Aalborg Universitet

English Summary

Vital Activism. This thesis explores the mobilization of, and dynamics in, a particular movement: Bedsteforældre for Asyl (Grandparents for Asylum (GfA)).

Similarly as the vast majority of European nations, the Danish government has sought to restrain immigration from underdeveloped regions. Between 2001-2011 the government in Denmark depended on a radical right-wing populist party. Political analysts have claimed that this constellation paved the way for Europe's most restrictive refugee- and asylum policy. From around 2005 and onwards a growing concern has occurred in national medias regarding the fact that refugees and asylum seekers, particularly children, sustaine great mental and social suffering during detention in the Danish asylum camps.

In 2007 an elderly citizen initiated a protest movement consisting of mainly grandparents, whom made claims that asylum seekers had to be included in society while awaiting of the administration's final verdict. Continuously, collective actions setting off from weekly gatherings outside asylum camps, social work and in 2010 a civic disobedient happening inside the national parliament resemble a dynamic development in this movement's action repertoire.

Drawing on 11 semi-structured interviews, public speeches and written documents this thesis analyses the internal and external circumstances that have influenced the development in this movements action repertoire to heighten the public's and politicians' awareness of the outlined problem.

The theoretical framework sets off from selected social movements perspectives;

The framing perspective, as lined out by Snow & Benford, provides a fruitful foundation for analyzing the movement's initial articulation of a collective action frame, and hence, which motives the movement entrepreneurs apply to mobilize continual, collective action and political claims making.

The political process perspective is used as a heuristic tool to illuminate how the context – the opportunity structure – in which GfA emerged, influenced the movements development and potential impact. Besides the political context, that is, the political opportunity structure, the concept of opportunity structure is also outlined to include external factors such as the media, alliances with asylum activist and opponents.

To enable a comprehensive understanding of this particular movements development it is hypothesized that a historical frame of reference is included to shed light in the elderly activists' civic participations as well as the context in which the movement emerged.

The first part of the analysis focuses on mobilization. It is shown how the initial collective actions were constructed from *diagnostic framing*, which stressed the indecency of deteriorating refugees' prospects of a better future. The motivational part of the framing activity was built upon a notion that the responsible politicians needed to be aware of the fact that this wasn't the public's interest, and that the grandparents intended to demonstrate until the deteriorating of refugees ended. GfA's official demands for a just policy was outlined in 2011 and suggest that asylum seekers after a period of maximum six months in the camps should be included in society. Further on the claims suggest that the administration of asylum seeking procedures should be more transparent and by no means diverge from international human rights conventions.

The second part of the analysis presents the participants' subjective motives to take part in the movement. The interviews with participants outline stories of a movement, which besides the actual protest, show solidarity through social work. The relations between activist and refugees contribute to maintain the activists' strive to create social change. Furthermore it becomes clear that BfA mobilizes people with a collective recollection of the fruitfulness of civic participation, which, in addition to the actual relations to asylum seekers, appears as an important motivational factor to maintain the activities.

The third part deals with the opportunity structures. An indication of decreasing influence from various interest organizations during the first part of the previous decade gave rise to movement activity. Findings from interviews show how the decreasing dialogue between state and civil society led the participants to develop the action repertoire in order to maintain the medias' attention on the asylum seeker issue. The grandparents' alliances and collaborations with younger activists in two civic obedient actions gained wide momentarily public attention. In 2010 participants from GfA pulled off yet another obedient happening. This seems to indicate an extension of the movements' framing activity in direction of questioning the capacity of a representative democracy to protect excluded minorities. An alliance to a political association (Et anstændigt Danmark/A decent Denmark) addressing the problems of xenophobic exclusions of ethnic and cultural minorities seems to underscore this development.

Lastly the conclusion sums up that the development in BfA could be contextualized within a broader social movement that promotes transnational democracy.

Forord

Vital aktivisme er på flere måde sigende for dette speciales genstandsfelt. Hvorvidt Bedsteforældre for Asyl er vital i betydningen af overordentligt væsentlig, og i så fald for hvad og hvem, vil jeg lade læseren vurdere. Jeg vil dog gerne slå fast at de personer fra Bedsteforældre for Asyl, der har bidraget til dette speciale, i min optik, alle er vitale i betydningen af livskraftige. Jeres bidrag har været inspirerende og altafgørende for, at denne opgave kunne gennemføres. Det skal I alle have et varmt tak for.

Det samme skal Ann-Dorte Christensen. Med fin fornemmelse for dossering af udfordrende og præcise kommentarer har kyndig vejledning bidraget, til at dette speciale kunne gennemføres. Tak.

Slutteligt skal familie og kæreste også takkes for tålmodig støtte.

Rasmus Hammer

Indholdsfortegnelse

GENSTANDSFELT	6
INDLEDNING	6
LÆSEVEJLEDNING.....	8
PROBLEMSTILLING	9
PROBLEMFORMULERING.....	12
INSPIRATION OG RELEVANS.....	12
METODE	15
DET KVALITATIVE CASESTUDIE SOM FORSKNINGSSTRATEGI	15
SAMPLING	18
INTERVIEWGUIDE	21
TEORETISK RAMME	22
DET KOLLEKTIVE HANDLINGSPERSPEKTIV	24
RESSOURCEMOBILISERING OG DET POLITISK PROCESPEKTIV	25
<i>Eksempel på anvendelse af ressourcemobilisering og politisk procesperspektiv.....</i>	<i>28</i>
FRAMINGPERSPEKTIVET	29
<i>Eksempel på anvendelse af framingperspektivet</i>	<i>32</i>
NYE SOCIALE BEVÆGELSER	34
OPERATIONALISERING AF TEORETISKE PERSPEKTIVER.....	35
HISTORISK RAMME	36
GRÆSRODSBEVÆGELSER SOM EN POLITISK KANAL OG KULTURBÆRER.....	37
VIETNAM-BEVÆGELSEN	40
MILJØBEVÆGELSEN.....	41
UNGDOMS- OG MODBEVÆGELSER	41
FREMMEDENGSTELIG BEVÆGELSER	43
ANALYSE	47
ANALYSEDEL 1 – OPSTART OG MOBILISERING	48
ANALYSEDEL 2 – BEVÆGELSESENTREPRENØRER OG POLITISKE PROFILER	56
<i>Bevægelsesentreprenører</i>	<i>56</i>
<i>Bevægelsesbærere</i>	<i>65</i>
<i>Tværgående opsamling af bevægelsens sammensætning og deltagernes motivationer</i>	<i>70</i>
ANALYSEDEL 3 – POLITISKE STRATEGIER OG MODSTRATEGI	74
<i>Elitepolitik</i>	<i>75</i>
<i>Medierne</i>	<i>80</i>
<i>NGO'er og myndigheder.....</i>	<i>83</i>
<i>Alliancer</i>	<i>84</i>
TVÆRGÅENDE POINTER OG BEVÆGELSENS SÆREGNE TRÆK.....	90
KONKLUSION	96
REFERENCELISTE	100
BILAG	107
BILAG 1 - INTERVIEWGUIDE.....	107
BILAG 2 - FLYER	109

Genstandsfelt

Indledning

"Vi er en sten i skoen [...] og før eller siden, er de nødt til at tage den sko af, for at få stenen ud" (Jørgen:22).

"Jeg synes, der er meget angst i forhold til hvad vi kan og må – alt for meget. Vi må være mere frække og uartige, og mere civilt ulydige. Vi må være meget, meget mere civilt ulydige, så stenen i skoen bliver større" (Inga:23).

Blandt en vennegruppe i et sommerhus på Skagen sidder i 2007 en indigneret kvinde, som opfordrer sine venner til at skride til handling overfor de forhold, afviste asylansøgere lever under i Danmark. Hun foreslår spontant at danne en kæde af mennesker, som med hinanden i hånden skal stå fra Skagen til København. Efter videre overvejelser, få måneder efter, den 1. oktober, rundersender hun en e-mail til venner og bekendte, hvori idéer luftes og hvori hun, efter drøftelse med venner og bekendte, foreslår at lave flere mindre aktioner frem for én omfattende aktion: *"Hvad med at vi bedsteforældre alle søndage fra nu af og til... stillede os op foran Sandholmlejren"*, foreslår, hvem der senere viser sig at blive initiativtager til Bedsteforældre for Asyl, Else Lidegaard (Lidegaard 2008:1). I stedet for en vanskeligt gennemført og omfattende aktion foreslår hun i stedet en alternativ aktionsform med håb om, at vedholdende ihærdighed kan være katalysator for omverdens opmærksomhed og derved give en platform for at tale afviste asylansøgere sag.

Den 23. oktober 2007 overrakte initiativet Amnesty Nu¹ 90.469 underskrifter til daværende integrationsminister Rikke Hvilshøj, Hofmarskallatet og Folketingets integrationsud-

¹ Amnesty Nu opstod i 2006 i et kvindenetværk som en reaktion mod afviste asylansøgere udsigtsløse ophold i asylcentre. Flere af kvinderne i dette netværk havde forinden været kontaktpersoner for afviste asylansøgere. Initiativgruppen til Amnesty NU bestod af Lisbeth Algreen, Inga Axelsen, Charlotte Blumensaadt, Nanna Carlsen, Gerd Gottlieb, Tove Krag, Toni Liversage, Charlotte Gylling Mortensen, Pia Thomsen, Ulla Strange-Hansen (www.amnesty-nu.dk under menupunktet 'kontakt'). Ligesom Inga og Tove, der er informanter i denne opgave er i hvert fald Gerd, Toni og Nanna også aktiv under Bedsteforældre for Asyl's paroler (Jørgen:17). Flere af de her nævnte aktivister indgår desuden også i Kvinder I Sort. Det var i dette netværk af kvindelige aktivister, ideen til at opstarte en afdeling af BfA ved Kongelunden opstod umiddelbart efter BfA's første aktioner ved asylcenteret i Sandholm.

valg. Det var underskrifter indsamlet i en periode på omtrent et år, og som tilkendegav, at mindst 90.469 danskere da var enige i, at asylansøgere, som havde opholdt sig mere end tre år i asylcentre, skulle gives amnesti, sådan at de kunne være i stand til at starte en ny tilværelse i Danmark (www.amnesti-nu.dk).

Dagen efter udskrev Anders Fogh Rasmussen folketingsvalg, og asylspørgsmålet blev et ikke overset emne i den valgkamp.

Flere af initiativtagerne til Amnesty Nu mødte jeg i maj 2011 sammen med den indignerede kvinde – og cirka 60 andre mennesker i en moden alder – på en cykeldemonstration rundt i det danske rige. Ved denne lejlighed var de iklædt identiske T-shirts og badges med et logo for bevægelsen Bedsteforældre for Asyl.

En artikelserie i Politiken fra 2005 om forholdene for afviste asylbørn bidrog til at bringe afviste asylansøgere skæbner på mediernes og politikernes dagsorden. Politiken bragte tillige i december 2005 en indsigelse fra en 12 personers forfattergruppe, som opfordrede medborgere til at sige fra overfor en uanstændig tone i den offentlige debat og overfor ekskludering af etniske og kulturelle mindretal - herunder også flygtninge og asylansøgere.

Trods opmærksomhed fra medier, fra hvad man kan kalde en kulturel elite, og fra hvad der kan karakteriseres som en folkelig tilslutning (90.469 underskrifter), er forholdene for afviste asylansøgere, og i mere generelle termer, flygtninge- og asylpolitikken, i en forfatning, der synes at anspore asylaktivister til forsat at tale for en mere anstændig flygtninge- og asylpolitik.

Siden oktober 2007 har Bedsteforældre for Asyl (BfA) kontinuerligt søndag efter søndag været samlet foran asylcentret i Sandholm og efterfølgende ved centre i Kongelunden og Avnstrup til stiltfærdige demonstrationer. Dertil har aktivister været samlet to tirsdage i måneden henholdsvis på centrale pladser og torve i København og foran integrationsministeriet, mens BfA nu også har aktive lokalgrupper på Fyn og i Jylland. Derudover har aktivisterne forsøgt at synliggøre sig selv og sagen ved en bogudgivelse (Jensen et al. 2009), ved forskellige lejligheder som Roskilde Festival, 1.maj-møder og en iscenesat afbrydelse af en lovbehandling i Folketinget, ligesom bedsteforældrene gennem samarbejde med bl.a. Et anstændigt Danmark og støtte til aktivister fra Kirkeasyl har forsøgt at gøre politikere og befolkning opmærksomme på sagen.

Ud over det egentlige protestaspekt er BfA også engageret som kontaktpersoner for asylansøgere i centrene for at - med en aktivists ord - forsøge de afviste asylansøgere hver-

dag, og bl.a. yde støtte til ansøgningsproceduren. Her er altså tale om en protestbevægelse, som sigter mod at ændre den førte politik og tillige forbedre asylansøgere forhold i ventepositionen i asyллеjre.

Sagens kerne, eller det protesterne er rettet mod, kan i første instans indkredses fra BfA's hjemmeside og det vedrører:

”[...] at få ændret Danmarks asylpolitik, så de afviste flygtninge, der ikke kan rejse hjem, ikke i årevis skal leve i usikkerhed og udsigtsløshed. I stedet skal de have mulighed for et almindeligt liv blandt os andre med ret til at uddanne sig og arbejde” (www.bedsteforaeldreforasyl.dk).

Det er i al sin enkelthed dette speciales overordnede formål at give indsigt i, hvorfor disse medborgere i en moden alder har engageret sig i denne protestbevægelse, og hvordan udviklingen i denne bevægelse kan forstås i lyset af perspektiver på sociale bevægelser.

Læsevejledning

For overblikkets skyld opridses jeg her kort opgavens opbygning. Den indledes med et genstandsfelt, hvor Bedsteforældre for Asyl bliver nærmere introduceret, men inden da sættes BfA som protestbevægelse i en større sammenhæng, og det bliver klart, hvad denne bevægelse, som socialt fænomen, antages at udgøre en case af.

I et metodeafsnit redegøres for opgavens undersøgelsesdesign, herunder interviewguidens udformning samt refleksioner over udvælgelsen af informanter. Derefter følger et teori-afsnit med en redegørelse for udviklingen af teoretiske perspektiver på sociale bevægelser. Fra disse teoretiske perspektiver udledes en heuristisk ramme for analysen af det empiriske materiale. Her er særligt det politiske procesperspektiv og framingperspektivet bærende, og vil derfor blive operationaliseret og senere anvendt i analysen.

Inden analysen udfoldes en historisk ramme, som ligeledes har en heuristisk funktion, idet en udlægning af særlige kendetegn ved dansk politisk kultur udlægges. Det vedrører samspillet mellem civilsamfundet, og herunder sociale bevægelser, fra neden og det politiske system fra oven. I forlængelse heraf opridses konturer af interesse- og værdikonflikter knyttet til flygtningepolitik.

Analysen består af fire dele, hvor første del udgøres af en rammeanalyse med udgangspunkt i de framingperspektiv. Udgangspunktet er bevægelsens opstart og mobilisering og

giver indblik i, hvorfor aktivister i BfA er blevet oprørte, samt hvilke underlæggende logikker protesten er funderet i.

Anden delanalyse er centreret om empirisk materiale genereret fra 11 interviews. Her præsenteres de interviewede aktivister fra BfA, deres motivationer for at deltage og hvilke betydninger, de lægger i det, inden en tværgående analyse af det empiriske materiale muliggør at indfange bevægelsens interne dynamik.

I en tredje delanalyse inddrages det såkaldte politiske procesperspektiv, for at forstå hvilke eksterne forhold som har påvirket udviklingen i BfA, og hvordan bevægelsen indgår i sammenspillet mellem civilsamfundet fra neden og det politiske system fra oven.

I den fjerde og afsluttende delanalyse opsamles pointerne fra de foregående delanalyser og derved bliver særlige kendetegn for BfA som bevægelse identificeret.

Problemstilling

Som et hvert andet socialt fænomen vil det være rimeligt og nyttigt at anskue BfA i en større sammenhæng. Et sådant socialt fænomen kan ikke studeres med en genuin eksplorativ tilgang. Det vil kræve, at jeg sletter min forforståelse og viden om sociale fænomener. Men fra hvilket perspektiv skal jeg så anskue BfA? Ja, det må vælges, og der er nogle hylder blandt bibliotekets sociologiske litteratur, som vil være mere egnede end andre at begynde ved. Hvad får mennesker til at samles og handle kollektivt, og i hvilke former manifesteres kollektive protestinitiativer, er spørgsmål, som er blevet belyst med forskellige faglige og teoretiske perspektiver. Siden den tyske historiker og sociolog Lorenz Von Stein i midten af 1800-tallet introducerede begrebet 'social bevægelse' (Wennerhag 2008:43), er der sagt og skrevet meget om forskelligartede bevægelser med substantiverne 'social', 'politisk' og 'protest' foran. I takt med samfundets udvikling er teorier og perspektiver blevet til, forkastet eller raffineret, og en særlig interdisciplinær studiegren er vokset frem. I den danske bevægelsesforskning kan en indflydelse fra sociologiens konfliktteorier spores (Gundelach 1980; Klausen & Mikkelsen 1988; Karpantschhof 1999; Mikkelsen 2002a). Konfliktelementet fremhæves også i en nyere international og introducerende bog om sociale bevægelser, hvor en definition af en sådan foreslås: En social bevægelse kan udlægges som en distinkt social proces bestående af mekanismer igennem hvilke, implicerede aktører i kollektive aktioner (1) er involveret i konfliktfyldte relationer med klart identificerede modstandere, (2) er knyttet sammen i tætte uformelle netværk og (3) har en særlig kollektiv identitet (della Porta & Diani 2006:20). Disse enkelte elementer ved en social bevægelse vil dog ikke i alle tilfælde være lige tydelige at identi-

ficere ved de sociale fænomener, bevægelsesforskere undersøger. Som eksempel nævner della og Porta og Diani (Ibid.:23), at konfliktelementet ikke er et distinkt spor i serier af kollektive aktioner, hvor aktører søger at tilvejebringe bedre forhold for krænkede grupper. Her nævnes som eksempel, med reference til Marco Giugni & Florence Passy, serier af kollektive aktioner i en såkaldt solidaritetsbevægelse.

I en antologi, redigeret af Giugni og Passy, (2001) med titlen *Political Altruism? Solidarity Movements in International Perspectives* skitseres konturerne af denne solidaritetsbevægelse. Karakteristisk for denne afart blandt sociale bevægelser er at de personer, som involverer sig heri, forsvarer andre gruppers interesser, rettigheder og identiteter. Mere præcist er her tale om en udlægning af politisk altruisme, som kollektivt udførte handlinger, der har et politisk sigte og er altruistiske. Her er altruistisk adfærd udlagt som velgørende handlinger, der udføres frivilligt og intentionelt, hvor velgørenhed i sig selv er et mål og udføres uden forventning om belønning (Passy 2001:6). Det er altså ikke deltageren selv, der i første instans får et direkte gode af sin deltagelse. Specifikt nævnes asylansøgere, politiske flygtninge, immigrantarbejdere, racediskriminerede og grupper, hvis menneskerettigheder på sæt og vis bliver krænket samt ofre for fødevaremangel fra tredje verdenslande². I den præsenterede antologi omtales en bred vifte af aktører i denne solidaritetsbevægelse lige fra aktivister i mindre netværk til Amnesty International³. En kontrasterende præmis til denne bevægelsestype opstilles med henvisning til andre bevægelser, hvor kollektive aktioner og aktivister i arbejder-, kvinde-, økologi-, borgerrettigheds- og anti-atombevægelser er orienterede mod at tilvejebringe et kollektivt gode, eller i det mindste at forebygge et kollektivt onde (Ibid. 2001:5). Denne solidaritetsbevægelse har klare paralleller til sociale protester i 1960-70'erne, og som kategorisering kan den henføres under såkaldte "nye sociale bevægelser" (Ibid.:15). Det antages dog at kollektive handlinger, i denne på en gang lokale og globale solidaritetsbevægelse, ikke giver deltageren et direkte materielt eller rettighedsmæssigt afkast (Ibid.:5). Den teoretiske antagelse er således, at solidaritetsbevægelsen i højere grad kan anskues som værende drevet af politisk altruisme modsat andre typer af sociale bevægelser, hvor deltagerne i højere grad synes at have en substantiel gevinst af handlingernes forventede *outcome*. Denne

² Denne umiddelbart meget diffuse og heterogene bevægelse kan differentieres via fire *areas of intervention* (Passy 2001:11): menneskerettigheder; udviklingsbistand; immigration/asyl og anti-racisme

³ Bevægelsesforskeren Thomas Olesen (2012) har i en opslagsartikel, *Solidarity Movements*, også beskæftiget sig med denne bevægelseskategori. Det synes at være samme bevægelseskategori her er tale om. Eksempler på organisationer og kampagner (f.eks. imod apartheid) går igen og Olesens definitivske udlægning indbefatter også solidariske handlinger overfor ofre for både natur- og menneskeskabte lidelser (Ibid.:1585).

præmis er selvfølgelig diskutabel og med spørgsmålstegnet i titlen, antyder forfatterne bag den præsenterede antologi også, at det er et spørgsmål, der må besvares med empirisk data.

I tillæg til spørgsmålstegnet, som Giugni og Passy stiller ved at anskue politisk altruisme som det bærende for solidaritetsbevægelsen, vil jeg tilføje endnu et spørgsmålstegn ved det umiddelbart svært identificerbart konfliktelement ved denne solidaritetsbevægelse (della Porta & Diani 2006:23). Det har i hvert fald været en kilde til undren, at rettigheder eller kravfremsættelser på vegne af asylansøgere eller andre marginaliserede grupper ikke skulle være indlejret i en konflikt - eller i det mindste ikke vedkommer andre gruppers interesser og værdier.

Med dette teoretiske, analytiske udgangspunkt om eksistensen af en solidaritetsbevægelse og med et argument for at inddrage fortalere for asylansøgere som en del heraf, opstår en mulighed for at studere BfA som en case på en aktør heri.

Når aktivister fra BfA søndag efter søndag siden oktober 2007 har stået foran asylcenteret i Sandholm (og sidenhen flere steder), når de har cyklet land og rige rundt for at synliggøre problematikken for offentligheden og politikere, når de står på Strøget og deler flyers ud, når de bistår en flygtningefamilie med asylansøgning og hverdagsgøremål eller måske ligefrem skjuler en flygtning, er det ikke ulogisk at betragte deres handlinger som solidariske og altruistiske og som del af en større solidaritetsbevægelse.

Med dette udgangspunkt vil jeg forsøge at forstå særegne træk ved protestinitiativet BfA fra perspektiver på sociale bevægelser. Herunder med opmærksomhed rettet mod udviklingen af en social protestbølge i 1960'erne og en særlig dansk demokratitradition, hvor civilsamfundet generelt og herunder også sociale bevægelser anses for at have, eller i hvert fald har haft, gunstige kår for at påvirke social og politisk forandring fra neden (Gundelach 1988:243; Christensen 2001:114).

Før dette fremlægges empirisk materiale om BfA, primært fra 11 semistrukturerede interviews, hvoraf fortolkningen har afsat i udvalgte og vidt udviklede perspektiver og teorier om sociale bevægelser. Således muliggøres en undersøgelse af hvilke omstændigheder, der bragte liv og stadig bibringer liv til BfA, hvordan denne bevægelse har målrettet og organiseret protester og hvilken mening, aktivister tilskriver deres engagement i BfA. Derved fremanalyseres interne og eksterne forhold, som kan siges at have påvirket det, der nedenfor i problemformuleringen omtales som dynamikken i BfA.

Problemformulering

Problemformuleringen kan, groft skitseret, opdeles i to led, hvoraf det første omhandler en empirisk analyse funderet i en teoretisk ramme, og hvor det andet led omhandler casen særtræk. Problemformuleringen i denne opgave kan hermed præsenteres:

Hvilke interne og eksterne omstændigheder har påvirket dynamikken i bevægelsen Bedsteforældre for Asyl, og hvordan kan denne kollektive aktør forstås ud fra perspektiver på sociale bevægelser?

I en simpel formulering kan problemstillingen i dette speciale således koges ned til at omhandle et kvalitativt casestudie af protestbevægelsen BfA med afsæt i teoretiske perspektiver fra studiet af sociale bevægelser.

For at besvare problemformuleringen har jeg opstillet en række bærende arbejdsspørgsmål, som strukturerer analysen af det empirisk materiale:

- Hvilke baggrunde har aktivisterne, og hvad betyder det, at de er i en moden alder?
- Hvilke motivationer har aktivisterne for at gå ind i bevægelsen, og hvad fastholder dem deri?
- Hvilke konkrete forhold ønsker BfA ændret, og hvilke underliggende logikker kan udledes heraf?
- Hvilke ressourcer og strategier har aktivisterne i BfA benyttet for at påvirke politiske beslutninger og ændre befolkningens holdning på asylområdet?
- Hvordan har udviklingen i den politiske kultur i Danmark indvirket på BfA's opståen og fortsatte udvikling, samt deres aktionsrepertoire?

Inspiration og relevans

Søger man viden om de faktiske forhold for asylansøgere i Danmark, samt hvilke følgevirkninger ophold i asylcentre kan have, findes der et rigt omfang af videnskabelige publikationer.

Særligt sociologen Kathrine Vitus har med forskningsprojekter og kronikker omhandlede forholdene for asylbørn løbende været med til at bringe brænde til det bål, forfattere, journalister og andre oprørte medborgere antændte, da de i midten af forrige årti fik for-

holdene for afviste flygtninge bragte på dagsordenen. Der eksisterer således forskningsbaserede publikationer i form af SFI-rapporter (Christensen & Vitus 2006) om levevilkår for familier med børn på danske asylcentre, mens der med udgivelsen af antologien *Afviste asylbørn – en barndom i undtagelsestilstand* (Vitus & Smith-Nielsen 2011) også eksisterer en mere grundlæggende introduktion til samfundsmæssige problemstillinger ved det danske asylsystem.

Mængden af forskningsbaseret litteratur om kollektive aktører, som forsøger at tilvejebringe bedre forhold for afviste asylansøgere og eventuelt den samfundsmæssige kontekst, sådanne kollektive handlinger er indlejret i, er modsat ikke overvældende. En duo af specialestuderende fra RUC (Andersen & Olesen 2008) har på inspirerende vis undersøgt hvilke motiver, initiativtagere til Amnesty Nu var drevet af, og hvordan dette initiativ kan fortolkes i velfærdsstatslige rammer med solidaritet og medborgerskab som nøglebegreber. Dette er ikke uvæsentligt for nærværende opgave, da flere temaer derfra går igen her. Selvom flere af initiativtagerne til Amnesty Nu også optræder eller har optrådt i regi af BfA, og to af disse rent faktisk endte ud med at blive informanter i dette projekt, er der andre aspekter af aktivismen samt fortolkninger heraf, som bliver undersøgt i dette speciale. Herunder dynamikken i en protestbevægelse.

Vender vi blikket mod en international horisont, kan det ved en systematisk gennemgang af publikationer i databasen *Sociological Abstracts* konstateres, at aktivister og fortalere for asylansøgere rettigheder på forskellig vis er blevet analyseret ud fra perspektiver på sociale bevægelser.

I én artikel (Tazreiter 2010) udforskes emergensen af kollektive aktioner for asylansøgere rettigheder i en kontekst af neoliberal og neokonservativ regeringspolitik i Australien fra 1996-2007. Tazreiter argumenterer for, at kombinationen af neoliberale værdier og nationalisme skabte et fjendtligt klima overfor nytilkomne immigranter. Den bølge af kollektive aktioner (*social movement action*) indplaceres – i lighed med studierne af Giugni og Passey (2001) – i en universal menneskerettighedsbevægelse, der tolkes som værende underlagt et ugunstigt politisk klima, og afspejler relationer mellem lokal og global aktivisme.

Fra samme nationale kontekst er emergensen af disse kollektive aktioner også blevet anskuet eller begrebsliggjort som en ”*asylum seeker and refugee advocacy movement*” (Gosden 2006). Med Alberto Melucci’s teoretiske ramme som guide undersøges dette sociale fænomen med særligt fokus på hverdagspraksisser i deltagernes kamp for ikke bare

at tilvejebringe forandring af det konkrete og logikken bag den førte politik, men dertil også den måde hvorpå asylansøgere og flygtninge som ”de fremmede” opfattes, repræsenteres og modtages (Gosden 2006:1).

Vender vi tilbage til en national kontekst og ser specifikt på BfA, kan en litteratursøgning vidne om, at denne protestbevægelse ikke er gået helt forbi samfundsforskeres interesseområde. Religionssociolog og Ph.d. Peter Fisher-Nielsen har udgivet artiklen *Fortalervirksomhed i et netværkssamfund: Et casestudie af Bedsteforældre for Asyl* (2010). I artiklen præsenterer Fisher-Nielsen BfA og deres engagement som eksempel på en moderne fortalervirksomhed baseret på netværkstanken frem for en traditionel fortalervirksomhed inden for rammerne af en NGO.

Det empiriske grundlag er funderet i avisartikler, bevægelsens hjemmeside, nyhedsmails fra netværket samt Else Lidegaards (initiativtager til BfA) nedfældede beretninger om bevægelsens første levetid.

Teoretisk placerer Fisher Nielsen BfA i en ramme af Manuel Castells netværkssamfund, hvori individet anses for at have få stærke bånd og indgår i multiple netværk, som er tilvalgt ud fra egne interesser og værdier. I artiklen (Fisher-Nielsen 2010:98) bemærkes det, at målsætningen⁴ i BfA vidner om en traditionel fortalervirksomhed. Vejen til målsætningen er imidlertid bevidst netværksorienteret. Bedsteforældrene udgør ikke en homogen flok, men kalder sig en bevægelse bestående af enkeltpersoner ”[...]der taler med den vægt, som alder, erfaring og det lange perspektiv giver” (Fisher-Nielsen 2010:98). Udover alderen er det kun målsætningen, der binder disse personer sammen, forklarer Fisher-Nielsen endvidere (ibid.). Internettet omtales endvidere som en koordinerende instans i bevægelsen, dels via rundsending af dagsordener og referater før og efter møder og protestaktioner samt nyheder med supplerende oplysninger om bevægelsens aktiviteter i form af eksempelvis kronikker forfattet af netværkets medlemmer. Dermed udbredes netværkets informationer, mens det også er gennem en mail-liste, at informationer om og fra allierede grupper videregives. Fischer-Nielsen skriver endvidere under overskriften ”Medierne som eksponerende instans” om Else Lidegaards beretning (2008), hvori eksempler på bevægelsens arbejde for at nå medierne fremstår som en central del af dens tilblivelse og udbredelse. Omtalen i medierne beskrives som overvejende positiv, mens

⁴ Efter Fisher-Nielsens artikel blev skrevet er BfA's officielle målsætning i maj 2011 reformuleret til 10 specifikke krav, men med omtrent samme substans som citeret i indledende afsnit side 9.

det først er omstændigheder omkring Brorsons Kirke i sommeren 2009, som leder til at netværket mødes af en målrettet kritik. Bedsteforældrene bliver beskyldt for udemokratisk sindelag og civil ulydighed, og Søren Krarup er en central slagkraft bag denne kritik (Fisher-Niesen 2010:99-100).

Opsummerende om BfA skriver Fisher-Nielsen at den – som en bevægelse – udgør et eksempel på en moderne fortalervirksomhed i netværkssamfundet, hvor medierne bruges til at styrke og koordinere netværket indadtil og eksponere sagen udadtil. Den endelige konklusion i artiklen er, at til trods for at aktionerne stadig foregår i en fysisk virkelighed foran asylcentre, ville BfA uden mailinglisten og medieomtalen, ikke have opnået samme indflydelse på samfundsdebatten.

Med en gennemgang af denne interessante og informerende artikel er bevægelsen BfA således i et vist omfang blevet præsenteret for læseren. Uden at anfægte de indsigter, Fischer-Nielsen bringer frem, kan der, som jeg her vælger at gøre, være en vis rimelighed i at grave et spadestik dybere og søge en varietet af deltageres fortællinger om bevægelsen og supplere Fisher-Nielsens artikel. Udover at supplere Fisher Nielsens artikel er der med denne opgaves aspekter omkring aktivisters vedholdende ihærdighed, modne alder og bevægelsens sekventielle dynamik tilføjet andre vinkler. Herunder også et andet og bredere funderet teoretisk udgangspunkt i perspektiver fra sociale bevægelser. Det er uudforskede vinkler, som jeg vil argumentere for, giver dette speciale en særlig relevans. Ikke alene fordi det vedrører uudforskede sociale processer, men også fordi det forhåbentligt tilvejebringer dels en større forståelse for bedsteforældrenes motivationer for kontinuerlige kollektive aktioner som middel i den pågældende sag, men særligt også fordi det leder frem til perspektiverende diskussioner om flygtningeproblematikken og kollektive aktørers ageren heri.

Metode

Det kvalitative casestudie som forskningsstrategi

For at holde en stringent form og rød tråd igennem dette speciale og derved stræbe efter at opgavens fokus ikke drukner i ”støj” (Riis 2012:353), har jeg arbejdet ud fra nogle forskningsstrategiske overvejelser, som er udledt af og i fortløbende samspil med problemstillingen. Det indebærer både den empiriske del og antagelsen om, at BfA er en case, som repræsenterer et særligt socialt fænomen. I et kvalitativt casestudie er det i mid-

lertidigt ikke sådan, at der findes et entydigt svar på, hvad et fænomen er en case af. Konklusionerne på et casestudie afhænger således også af, hvilken teoretisk retning eller empirisk vinkel, casen anskues fra. Cases bør derfor også opfattes som eksempler på analytiske eller sociale konstruktioner (Antoft & Salomonsen 2007:31).

I det interdisciplinære studie af sociale bevægelser synes det at være udbredt at benytte casedesignet som en holistisk forskningsstrategi, der ikke blot undersøger et særligt fænomen gennem en etnografisk *thick description* men også benytter sig af triangulering med kvantitative metoder (Snow & Trom 2002). Her er ambitionerne mindre omfattende, og det kan da også siges at være langt fra muligt at afdække eller studere alle sider af en case. Dermed fordres afgrænsninger og forestillinger om hvilke aspekter af casen, der er interessante eller ønskværdige at studere (Antoft & Salomonsen 2007:33).

I denne opgave er det særlig centralt at undersøge særegne træk ved en *intranational* bevægelse for solidaritet med asylansøgere. Dette afgrænsede fikspunkt afstedkommer nogle konsekvenser i forhold til valg af såvel teoretiske indsigter som karakteren af den genererede empiri.

I henhold til hvorvidt formålet med et kvalitativt casestudie er at generere ny empirisk data eller nye teoretiske indsigter, samt om den videnskabelige tolkning har afsæt i empiri eller teori, kan sådanne studier typeinddeles som henholdsvis ateoretiske, teorigenererende, teorifortolkende og teoritestende (Antoft & Salomonsen 2007:33-43). Særligt typerne teorifortolkende eller teoritestende kan i forhold til nærværende opgave uddybe forholdet mellem problemstilling, teori og empiri. Dette fordi der, som jeg indledningsvist har været omkring, allerede foreligger eksisterende teoretiske indsigter om sociale bevægelser, og om hvorfor folk deltager i kollektive aktioner. Derfor fordrer en videnskabelig tolkning af problemstillingen naturligvis et afsæt i foreliggende teorier. Disse teorier har dog også konsekvens for hvilke dele af casen, der kan studeres, og i et samspil har valget af problemstilling og teorier derfor også skabt en gensidig påvirkning. Som Antoft og Salomonsen påpeger (2007:33), udvikles ens blik for casen kontinuerligt i forskningsprocessen. Her har det tidligt i processen haft den konsekvens, at jeg frem for at koncentrere undersøgelsen om kvantificerbare parametre som baggrundsdata om aktivister i Bedsteforældre for Asyl og den kvantitative udvikling i bevægelsens aktionscyklus, har valgt et metodisk og analytisk fokus med en kvalitativ tilgang. Det kvalitative fokus afgrænser derfor problemstillingen fra eventdata, hvad en såkaldt protest event analyse⁵ kunne af-

⁵ For en grundlæggende introduktion til denne metode kan her henvises til (Koopmans & Rucht 2002), som identificerer dens styrke i potentialet for at belyse udviklingsforløb i protestbølger og årsager hertil.

stedkomme. Dermed afgrænses indholdet af det empiriske materiale eksempelvis fra at belyse eventuelle kausalsammenhænge mellem en protestcyklus for Bedsteforældre for Asyl (og lignende aktører i en større bevægelse) og udviklingen i asylovgivningen.

Det kvalitative fokus har også haft indflydelse på teorivalg - eller måske snarere operationalisering og anvendelse heraf i analysen. Frem for objektivt kvantificerbare forhold, som influerer på protestbevægelsens virke, er en vinkling på intersubjektive aspekter også opstået. De teoretiske indsigter er dermed heller ikke tænkt som gyldigt verificerbare forklaringsmodeller. Snarere fungerer de teoretiske perspektiver som værktøjer til at forstå BfA som et socialt fænomen og derudfra undersøge hvilke omstændigheder, der har påvirket bevægelsens virke.

Netop hvordan, eller under hvilke omstændigheder, serier af kollektive aktioner underlægges hindringer og til anden tid oplever succes med politisk og social forandring, har været genstand for teoretisering i det politiske procesperspektiv. Heri findes traditioner for årsagssammenhænge og forklarende teorier, hvor variable som politisk kultur, mediedækning, alliancer og modbevægelser ofte indgår i undersøgelsesdesign. Det vil også være tilfældet her, hvorfor indsigter fra det politiske procesperspektiv har haft indvirkning på udformningen af interviewguiden. Også subjektive oplevelser af muligheder for succesfuld kravfremsættelse eller holdningspåvirkning gennem sociale bevægelser, er teoretiseret i det politiske procesperspektiv, hvilket således også er tænkt ind i undersøgelsesdesignet.

Derudover er framingperspektivet inddraget, da det har en styrke i at kunne fortælle noget om aktivisters opfattelse af problematikken, og hvad der driver dem fra at mene noget til at handle kollektivt, og ikke mindst hvordan strategiske virkemidler kan benyttes til at tilføre en bevægelse større tilslutning og offentlig gennemslagskraft. Dermed kan det siges, at indsigter fra de her nævnte teoretiske perspektiver har været væsentlige for beskaffenheden af det empiriske materiale indsamlet gennem interviews og analysen heraf, mens også en åbenhed og sensitivitet overfor informantidentificerede temaer er bevaret. Denne åbenhed overfor informanterne indbefatter et blik for deres opfattelse eller fortolkninger af, hvad der giver deres handlinger mening og identitet, mens teorierne altså udgør et redskab til at rekonstruere eller forstå informanternes fortolkninger. Fra videnskabsteoriens terminologi og lærebøger (Gilje & Grimen 2002:168-69) kan der henvises til en dobbelt hermeneutik som del af forudsætningen for ræsonnementer i analysen.

Hermed har jeg søgt at argumentere for en rød tråd, der gerne skulle give læseren en klar fornemmelse af sammenhængen mellem problemformuleringens udformning, valg og

brug af teori, samt videnskabelig tolkning af empirisk materiale. Ved at vende tilbage til Antoft og Salomonsens typologi over kvalitative casedesigns, kan forskningsstrategien i denne opgave opsummeres. Med et empirisk genereret materiale og med afsæt i en afgrænsende teoretisk ramme fra allerede etablerede teorier, får denne undersøgelses design islæt fra et rendyrket teorifortolkende casestudie (Antoft & Salomonsen 2007:38-41).

Sampling

Foruden taler, kronikker og skriftlige oplæg af deltagere fra BfA stammer det empiriske materiale i dette speciale fra 11 semistrukturerede interviewsamtaler, som blev afholdt i juni-juli 2011. Informanterne præsenteres her indledende, mens læseren bliver yderligere indsat i informanternes motivationer for at tage del i BfA i delanalyse 1 og 2. I det følgende optræder de, efter tilsagn, uden at være anonymiserede. Interviewundersøgelsen foregik umiddelbart efter en cykeldemonstration fra 22. maj – 27. maj 2011, hvor omkring 60 aktivister under BfA's paroler besøgte flygtningelejrene i Brovst og Jelling, og gjorde sig synlige på centrale pladser i Thisted, Holstebro, Viborg, Århus, Odense og Ringsted, inden det endte ud i en afsluttende happening i København. Samtlige 11 interviewede bedsteforældre deltog på (dele af) denne tur. Det var i den forbindelse, jeg fik kontakt med ni af de 11 informanter. Inden da havde jeg orienteret bevægelsens daværende to kontaktpersoner om min interesse for at interviewe aktivister fra bevægelsen. Jørgen, en af de to kontaktpersoner, mødte jeg første gang på en tirsdag på Nytorv i København. Med megafon forsøgte han, sammen med yderligere en snes bedsteforældre med flyers, at gøre forbipasserende opmærksomme på forholdene for afviste asylansøgere. Tove mødte jeg også her, og allerede da gav hun tilsagn om at medvirke i et interview. En efterfølgende mail-korrespondance med Jørgen resulterede i en aftale med ham og desuden en navneliste over deltagere på cykeldemonstrationen. Jørgen orienterede om, at Inga og Else S var forgangskvinder for cykeldemonstrationen, hvorfor de også blev inviteret som informanter, da karavanen af bedsteforældre nåede til Viborg. Her stødte jeg til og benyttede lejligheden til at orientere om mine hensigter om interviewsamtaler, og jeg fik uddelt skriftlige invitationer til de meget interesserede og spørgende bedsteforældre. Her fik jeg tilsagn fra Alice, der berettede, at hun var relativ ny i BfA, og ikke havde lang erfaring med bevægelsen, men gerne ville bidrage. Om aftenen fulgte jeg med på byvandring og fik en interviewaftale med Else L og sidenhen, efter at have erfaret at ægteparret Finn og Kis var bekendte af Else L, fandt jeg også deres indgang og tilgang til BfA interessant og fik en aftale i stand. Også Ole fik jeg talt med her, og han fortalte, at han på

vegne af BfA var forslagsstiller til Vores Kunst. Dagen efter i Århus overværede jeg igen bedsteforældrenes aktion. Her blev det klart, at en gruppe fra BfA efterfølgende havde møde med omkring 25 lokale, ligesindede fra primært Et anstændigt Danmark, for at etablere en afdeling af bevægelsen i det Østjyske. Jeg fik mulighed for at overvære dette møde, hvor Jørn forekom at være primus motor. Til dette møde deltog også allerede nævnte Finn og Kis, ligesom Arne, der under mødet fortalte, at han primært bidrog i en dokumentationsgruppe og i en valgkampsgruppe⁶.

Ud fra det kendskab jeg fik, først fra BfA's hjemmeside, derpå i aktioner, jeg overværede og samtaler herunder, dannede jeg et billede af en kommende informantgruppe, hvoraf flere er, eller har været, centralt placerede i bevægelsen. Else L som den egentlige initiativtager til BfA, Inga som initiativtager til Kongelunds-gruppen og til cykeldemonstrationen. Jørgen fremstod som koordinator og indpisker med megafon, mens Jørn syntes at være primus motor i forhold til at etablere kontakter i lokalgrupper. Herudover består informantgruppen af mindre centralt placerede, og i varierende grad, aktive deltagere, som repræsenterer grupperne ved Sandholm og Kongelunden. I det følgende præsenteres de enkelte informanter, efterfulgt af en skitsering denne gruppes repræsentativitet.

- Tove: Født 1941, bor i Indre København, bibliotekar. Deltager primært ved Kongelunden, hvor hun var med fra 2007. Tove var også iblandt initiativgruppen til Amnesty Nu.
- Jørgen: Født 1944, har bopæl i Hellerup, Cand. mag i historie og geografi. Deltager primært ved Sandholm, hvor han og hustruen har deltaget siden 2007. Kontaktperson for bevægelsen på interviewtidspunktet.
- Else L: Født 1933, bor i København, journalist. Deltager primært ved Sandholm. Initiativtager til Bedsteforældre for Asyl
- Kis: Født 1934. Bor i Hørsholm, har studeret fransk, bekendt af Else L forud for BfA's eksistens.
- Finn: Født 1933. Gift med Kis, er biolog/naturhistoriker. Han og hustruen deltager primært ved Sandholm, hvor de har været med fra begyndelsen. Har ikke været flittigt fremmødende det sidste halve års tid forud for interviewet.
- Alice: Født 1945, bor på Frederiksberg, talepædagog. Er primært aktiv ved kongelunds-gruppen, hvor hun har deltaget siden 2009.

⁶ Dokumentationsgruppen i BfA har indsamlet relevant viden for bl.a. at give et fælles argumentationsgrundlag forud for valgkampen i 2011 (Arne: 5).

- Ole: Født 1944, bor i Fredensborg, er uddannet lærer. Han og hustruen deltager primært ved Sandholm, hvor de er kommet siden 2007.
- Jørn: Født 1938, bor i Hørsholm, Professor, dr. med. Hustruen er også med i BfA. Primært aktiv ved Sandholm siden 2007.
- Arne: Født 1940, bor i København NV, Cand.polit. Han og hustruen har deltaget primært ved Sandholm siden 2007.
- Inga: Født 1941, bor i Indre København, master og ph.d. i sundhedspleje. Initiativtager til Kongelundsgruppen i 2007 og ligeså til Amnesty Nu. Ingas mand er også med i BfA.
- Else S: Født 1939, bor i Indre København, Cand. mag. i teatervidenskab. Bekendt af Inga, forud for deltagelse i BfA - har deltaget siden 2010 primært ved aktioner i København.

Som det allerede fremgår af denne opremsning er uddannelsesniveauet et specifikt fælles-træk for informantgruppen. Alle informanter har mellemlange eller lange videregående uddannelse. På dette punkt afspejler informanterne de øvrige aktivister i BfA. I modsætning til en forening har BfA ikke en medlemsliste over alle deltagere fra samtlige lokalafdelinger. Det er derfor også svært at anslå, hvor mange aktive deltagere BfA reelt har. Mail-listen giver ikke et præcist tal, da alle interesseret kan skrives på listen, og få information. Jørgen (24) vurderer, at ca. 1000 personer er på listen, hvoraf i alt 300 er aktive i BfA's lokalgrupper. At informantgruppen består af aktivister fra Sandholm-gruppen og Kongelund-gruppen, er begrundet af praktiske omstændigheder, trods muligheden for at interviewe aktivister tilknyttet Avnstrup-gruppen på Midtsjælland og den nyetablerede gruppe i Østjylland.

Et noget selvfølgeligt, men ikke ubetydeligt særtræk ved informantgruppen, er fødsels-årene. Det sociologiske blik for generationsbetydning er ikke uvæsentligt her, idet netop generationsforskelle som stratifikationsfaktor for politisk deltagelse, fortæller noget om en: “[...] *fælles historiske, sociale og kulturelle erfaringer, der kendetegner og konstituerer en generation*” (Christensen & Tobiasen 2007:4). Selvom én anvendt operationel inddeling af sociologiske generationer ikke synes at favorisere en antagelse om at informanternes alder kendetegner én generation⁷, forekommer der i interviewmaterialet adskillige udsagn om netop fælles referencer til politisk læring fra historiske, sociale og kultu-

⁷ Christensen og Tobiasen (2007: 9) foreslår at '68-generationen er født fra 1945-59. Dermed er hovedparten af informanterne født for tidligt til at være 68'ere - i kategorisk forstand. Kategorisk er informanterne del af efterkrigsgenerationen. Denne generation har været præget af en højnet materiel velstand, et begyndende uddannelsesboom og forskydninger i kønsrelationerne (Andersen et al. 1993:156-157).

relle erfaringer fra 1960'ernes politiske opbrud. En anden dimension af aldersaspektet i relation til politisk deltagelse er livscyklusforklaringen, som giver et udgangspunkt for at forklare og forstå politiske holdninger og deltagelse ud fra eksempelvis forælderrollen som en livsfase (Christensen & Tobiasen 2007:4-5). Her har vi altså at gøre med en informantgruppe, hvis medborgerrolle kan ses i sammenhæng med en fase eller rolle som bedsteforældre samt at være trådt tilbage fra arbejdsmarkedet eller befinde sig i karrierens efterår.

Interviewguide

Interviewguiden (Bilag 1) afspejler, at den er tiltænkt at tematisere en række forsknings-spørgsmål (Kvale 1997:133-36), eller her kaldet arbejdsspørgsmål, i forlængelse af problemstillingen og teoretiske forforståelser. Herunder forforståelser fra perspektiver på sociale bevægelser, men også aldersaspektets to ovenfor nævnte dimensioner; generationsforklaringer og livscyklusforklaringen. Det indgår således i spørgeguiden, at et indledende samtaleemne om informantens syn på og tilknytning til BfA rummer underspørgsmål i forhold til bedsteforælderrollen, og hvordan den evt. hænger sammen med flygtninge og asylansøgere forhold. Under et andet overordnet spørgsmålstema, ”informanternes baggrund og motivation” rettes underspørgsmål mod politisk deltagelsesformer, eksempelvis anden politisk aktivisme i andre bevægelser og syn på partipolitik. Det har afstedkommet beretninger om politisk læring, og om hvordan informanterne selv fortolker BfA som en politisk deltagelsesform. Spørgsmålene som er tiltænkt at italesætte deltagernes motivationer, knytter sig til spørgsmål om hvorfor og hvordan de blev engagerede i afviste asylansøgere livsforhold, og hvad de identificerer som problematisk ved asylansøgere livsforhold.

I forhold til opgavens teoretiske ramme knytter det an til framingperspektivet, idet aktivisters italesættelser af konkrete politiske eller sociale problemer kan ses som udtryk for en bevægelses holdningsmæssige og taktiske problematisering af givne omstændigheder. Motivationer er i denne henseende meget lig rationaliseringer og retfærdiggørelser af aktivismens formål, og det følger således en allerede anvendt definition (Fillieule 2001:58). En række spørgsmål om konkrete muligheder og begrænsninger for at ændre på politikker og via den vej asylansøgere forhold, er også tænkt ind i relation til det politiske procesperspektiv fra den teoretiske ramme. Det vedrører spørgsmål om informanternes syn på, hvorfor asylansøgere i Danmark befinder sig i den kritiserede livssituation, og hvordan ”modstandere” ser på dette. Dette kan således være givende for, at tematisere mod-

gående strømninger eller modbevægelser, og hvordan det har indvirket på BfA's politiske opportunitetsstruktur. Herunder er spørgsmål om massemediernes dækning af asylproblemet også tænkt ind, ligesom informantens syn på muligheden for at bevidstgøre den brede offentlighed igennem medierne og aktioner. I tilknytning til spørgsmål omkring modbevægelser ligger også en forforståelse om, at aktivisme og politisk identiteter konstrueres ud fra ikke-identifikation. Det man kæmper for, implicerer også, i mange tilfælde, noget man er imod eller distancerer sig fra.

Et sidste tema i interviewguiden er henvendt mod bedsteforældrenes vedholdenhed. Hvorfor bliver de ved, hvordan påvirker kontakt til, eller indsigt i, konkrete asylansøgere skæbner den forsatte gejst? Her er spørgsmålene således rettet mod den psykologiske eller følelsesmæssige dimension af informantens motivation.

Denne noget rigide fremstilling af interviewguidens opbygning afspejles ikke i de transkriberede interviews⁸. Interviewguiden blev snarere anvendt til at navigere samtalen omkring de for problemstillingen relevante temaer. Dermed blev en sensitivitet overfor informanternes fortællinger og meningstilskrivning også bevaret. Den semistrukturerede interviewforms åbenhed er også tydelig ved emnevariationen i det empiriske materiale ligesom ved interviewsamtalernes varierende varighed fra omkring en halv time til tre og en halv time.

Hermed er der således blevet redegjort for interviewmaterialets beskaffenhed i overensstemmelse med kvalitative videnskabsteoretiske idealer om replicerbarhed. Det har samtidigt bidraget til at gøre læseren opmærksom på, at undersøgelsesdesignets er opbygget omkring en sammenhæng mellem problemformuleringens arbejdsspørgsmål og teoretiske perspektiver. Den teoretiske ramme præsenteres nedenfor inden en endelig operationalisering af de det politiske procesperspektiv og framingperspektivet.

Teoretisk ramme

I dette teoriafsnit introducerer og redegør jeg for væsentlige hovedtræk i teoretiseringen om sociale bevægelser. For en adækvat præsentation af de bærende teoretiske perspektiver, som inddrages i analysen, fordres en fremstillingsform, der tager afsæt i en kontinuerlig udvikling af teoretiske traditioner og skoler inden for studiet af sociale bevægelser.

⁸ Alle elleve interviews er transskriberet med ordret skriftsprog. Flere af de inddragede citater er gjort mere skriftvenlige. De transskriberede interviews er vedlagt på en DVD-skive. Tallet i parentes efter informantens navn henviser til hvilken side i dokumentet, det omtalte kan findes.

I videnskaben generelt og i særdeleshed i sociologi, er kritik af og inspiration fra tidligere værker befordrende for udviklingen i forskellige traditioner og skoledannelser. Det afspejler sig også i studiet af sociale bevægelser, hvor særligt traditioner fra sociologien, politologien og socialpsykologien er fremtrædende.

Først præsenteres et perspektiv med ophav i traditionelle sociologiske paradigmer fra første halvdel af 1900-tallet, hvor konkurrerende tilgange fra en noget forsimplet opdeling mellem henholdsvis Chicago-skolens symbolske interaktionisme og Harvard-skolens strukturfunktionalisme, havde indflydelse. Denne tilgang, på engelsk kaldet *the collective behaviour approach*, omtales nedenfor som det kollektive handlingsperspektiv. Som det bliver klart, er det fortrinsvist en tilgang med en styrke i at forklare hvorfor masseadfærd opstår og individets ageren heri, samt en tilgang, der afspejler 1930'ernes massemobiliserende bevægelser.

Derefter, under overskriften 'Ressourcemobilisering og politisk procesperspektiv', redegøres for de fra 1970'erne og frem mest dominerende teorier om sociale bevægelser, hvor fokus skiftede fra *hvorfor* til *hvordan*. Det var særligt opblomstringen af sociale protester og bevægelser i 1960'erne, der dannede udgangspunktet for disse to skoler. Her er elementer fra rational choice-tænkningen mulig at spore, og særligt for ressourcemobiliseringsskolen blev aktører i sociale bevægelser anskuet som rationelt handlende. *Social movement organizations* (SMO) betegner organiserede aktører i sociale bevægelser, for hvem en professionel tilgang til anskaffelse af ressourcer og mobilisering af deltagende aktivister, vægtes som parametre for en bevægelses gennemslagskraft. Denne tilgang er derfor særlig egnet som et udgangspunkt for sociologiske analyser på mesoniveau af eksempelvis en bevægelses interne ressourcer. Derfor er perspektivet også inddraget her.

Det er en lidt anderledes styrke, som kendetegner det politiske procesperspektiv (*political proces theory*), hvor en mere politologisk orienteret tradition står stærkest. Dette perspektiv er her nyttigt for at forstå, hvordan politisk kultur og eksterne forhold har indflydelse på en social bevægelses udvikling. Et eksempel på et studie af sådanne forhold præsenteres for at anskueliggøre dette.

Framingperspektivet på sociale bevægelser som inddrages derpå, opstod i 1980'erne og behandles undertiden som et særskilt perspektiv (Opp 2009:234). Det kan dog også ses som en direkte udløber af ressourcemobiliseringstraditionen og har en styrke i at belyse, hvordan såkaldte framing-processer påvirker mobilisering af kollektive protester. Med et teoretisk udgangspunkt fra Erving Goffman betragtes *frames* eller rammer som fortolkningsskemaer. Disse fortolkningsskemaer udgør én mulighed til at forstå, hvorfor indivi-

der oplever sociale og politiske problemstillinger fra forskellige vinkler. I studiet af sociale bevægelser er dette særligt udmundet i ideer om, at eksisterende kulturelt dominerende rammer, *master frames*, er drivende for sociale bevægelser, at aktivister trækker på strategisk formulerede rammer, og at succesfuld mobilisering fordrer en rammetilpasning mellem bevægelsen og de potentielt aktionerende individer. Som metodisk tilgang er rammeanalyser (*frame analysis*) også blevet udbredt og kan fungere som et redskab til at analysere en bevægelses (forsøg på) strategiske tilpasning af en kollektiv handlingsramme. Et eksemplificerende studie fra dette perspektiv inddrages ligeledes.

Inden afsnittet afsluttes, præsenteres en retning, der omtales som nye sociale bevægelser. Det er ligesom ressourcemobiliseringsskolen en tradition, der vandt indpas omkring og efter det sociale oprør i 1960'erne, og hvorfra dette brud i højere grad betragtes som et resultat af nye samfundsmæssige konflikter. Det har særligt været en fremherskende tradition i den europæiske bevægelsesforskning. Det giver et perspektiv for at forstå disse bevægelser som resultat af nye samfundsmæssige konflikter.

Dette teoretiske afsnit rundes af med en operationalisering af hvordan det politiske procesperspektiv og framingperspektivet er inddraget i den empiriske undersøgelse.

Det kollektive handlingsperspektiv

Emergensen og udviklingen af teorier om sociale bevægelser trækker tråde tilbage til traditionelle sociologiske perspektiver. Fra Herbert Blumers (1900-1987) symbolske interaktionisme kan der trækkes en direkte linje til, hvad der regnes for et af de første udviklede perspektiver på sociale bevægelser, det kollektive handlingsperspektiv (*collective behaviour*). Den retning udspringer dels fra et syn på sociale bevægelser som irrationel og spontan masseadfærd. Herbert Blumer argumenterede derimod for at kollektiv handling, selv blandt spontane folkemængder, måtte forstås som noget formålsbetinget, meningsfuldt og med et potentiale til at skabe nye værdier, ny viden og ny adfærd. Kollektiv adfærd ansås altså fra dette perspektiv ikke kun som afvigende, spontan masseadfærd, men som noget der kunne skabe social forandring i en positiv retning. Ofte var det overvejende teoretiseringer på individ- eller mikroniveau, og spørgsmålet om hvorfor den enkelte deltog i kollektive aktioner, der var i fokus fra den interaktionistiske tilgang (Chesters & Welsh 2010:5).

Det var ikke kun den symbolske interaktionisme, der skabte grobund for det kollektive handlingsperspektiv. Strukturfunktionalismen påvirkede også det kollektive handlingsperspektiv i retning af et fokus på social orden. Det indebærer, at datidens omsiggribende

sociale bevægelser, for eksempel den massemobiliserende totalitære bevægelser som fascismen, kan forstås som værende mere end en case på en fremmedgjort, manipuleret masse. Kollektiv handlen i sociale bevægelser kan dertil forstås som en naturgiven eller lovmæssig mekanisme skabt af et strukturelt krydspres og forandringer i et samfund, som altså i dette systemperspektiv, så at sige, forsøger at bevæge sig tilbage til en ligevægtstilstand. Niel Smelser nævnes ofte som en repræsentant for denne tænkning, og den strukturfunktionalistiske præmis går igen i hans argumenter om at social forandring – i tilfælde af at det fører til øget desintegration – vil medføre en uligevægtstilstand, der forplanter sig i befolkningen i form af normopløsning, social afvigelse og social protest (Ibid. 2010:6).

Til trods for at den symbolske interaktionisme også påvirkede det kollektive handlingsperspektiv, er det ofte en vinkling fra strukturfunktionalismen og det dysfunktionelle aspekt ved kollektive aktioner, som fremhæves ved dette perspektiv.

Ressourcemobilisering og det politisk procesperspektiv

Den politiske vækkelse i 1960'erne af en bred skare af middelklassen i Vesten, herunder studerende, var med til at udvikle teoretiseringen i særligt den nordamerikanske forskning i sociale bevægelser. En teoretisk modsætning til strukturfunktionalismens sammenbrudsargument (Mikkelsen 2002b:18) kan fremhæves i forhold til et perspektiv på kollektiv adfærd og sociale bevægelser, hvor udgangspunktet er en *rational choice*-tænkning. Ideerne fra *rational choice*-modellen har også haft indvirkning på den fra den tid udviklede ressourcemobiliserings-tradition, hvor den grundlæggende analyseenhed siges at være rationelt handlende organisationer i en politisk kontekst (Mikkelsen 2002b:20). Blikket for de rationelt handlende aktører udelukkede dog ikke et konflikt-element. Det blev dengang nærmest taget for givet, at sociale bevægelser er drevet frem af stridende, målorienterede aktører. Det er også et udtryk for, at retningen af empirisk fokus skiftede til spørgsmålet om *hvordan*, frem for *hvorfor*, hvilket altså også kom til at præge udviklingen af ressourcemobiliseringsteorier og det politiske procesperspektiv (Diani 2006:5).

Særligt kendetegnende for ressourcemobiliseringsteori er en reference til en analogi mellem sociale bevægelser og det økonomiske marked. Individuer, der aktivt deltager, anses som forbrugere af ideologisk tankegods. Initiativtagere i bevægelsesorganisationer betragtes som professionelle ledere eller bevægelsesentreprenører, som søger at gøre deres organisation mest mulig konkurrencedygtig i forhold til at rekruttere medlemmer og

overfor lignende organisationer i, hvad frontpersonerne John D. McCarthy og Mayor N. Zald (1977) betegnede, *the social movement sector*. Flemming Mikkelsen (2002b:20-21) påpeger, at denne professionalisering også fandt sted i de større folkelige bevægelser som freds-, miljø og anti-atomkraft-bevægelser, særligt i forhold til at mobilisere materielle ressourcer og rekruttering af nye medlemmer.

Det politiske univers, som aktivister og organisationer i sociale bevægelse (også) søger indvirkning på, er selvsagt også genstand for teoretisering og empirisk analyse af bevægelsesforskere. Særligt sam- eller modspillet mellem den politiske kontekst og mobiliseringen af sociale bevægelser har været genstandsfelt for forskerne i en tradition, som kaldes det politiske procesperspektiv. Fra denne retning anses sociale bevægelser for at være en vedvarende udfordring til den institutionaliserede statspolitik. Bevægelserne betragtes som observerbare hændelser i form af kollektive aktioner – både konventionel kravfremsættelse, men det kan også være i form af civil ulydighedsaktioner. De kollektive events siges at *peake* i visse perioder og stilne hen i andre afhængigt af, hvordan det politiske klima åbner eller lukker for en bestemt bevægelses mulighed for indflydelse (Meyer & Whittier 1994:279). Begrebet politisk opportunitetsstruktur har fra 1970'erne vundet indpas og siden da været udbredt i studiet af sociale bevægelser. Det er netop ofte anvendt for at belyse forholdet mellem den politiske kontekst og ikke-institutionaliserede aktører. Opportunitetsstruktur kan siges at dække over, hvorledes politiske magtalliancer indvirker på gruppers evne og kapacitet for organisering og mobilisering (Mikkelsen 2002b:21). Det vedrører med andre ord, i hvilket omfang en given politisk kultur åbner muligheder for, at protest- og græsrodsbevægelser eller lignende organisationer kan skabe alliancer med indflydelsesrige grupper og få indflydelse på det institutionaliserede politiske beslutningsorgan. Også konflikter imellem magteliter indvirker på den politiske opportunitetsstruktur. Opbrud i politiske alliancer åbner muligheder for andre udfordrende sociale bevægelser, og derfor kan mulighedsstrukturerne også siges at forandre sig over tid og variere fra bevægelse til bevægelse.

Den grundlæggende teoretiske tese i politisk proces teori går på, at aktivisters forhåbninger om at få fremsat krav, mobilisere tilhængere og opnå indflydelse afhænger af en politisk opportunitetsstruktur. Denne tilgang er altså især frugtbar i forhold til at analysere omstændigheder ved den kontekst, hvori en protestbevægelse skyder op, og særligt altså hvordan den politiske kontekst influerer på bevægelsens virke (Meyer 2004:126).

Selvom perspektivet først etableredes som en særskilt tilgang i 1980'erne blev grundstenen lagt af Eisinger i en artikel fra 1973, hvor han bl.a. fokuserer på *the structure of opportunities* (Eisinger 1973:11), som konteksten hvori politik udspiller sig. Han udlagde en teoretisk model for forholdet mellem politiske mulighedsstrukturer og protester, hvor sidstnævnte antages at være en funktion af førstnævnte, og hvor forholdet mellem de to variable er kurvelineært⁹. I mindre tekniske termer kan det udlægges sådan, at når autoriteter tilbyder en given gruppe meningsfulde adgangsveje til et givent interessefelt, vil færre interessenter protestere, fordi mindre krævende og mere direkte ruter til indflydelse vil være til rådighed (Meyer 2004:128).

Charles Tilly (1978) fulgte i kølvandet på Eisingers udlægning og foreslog en tilgang, som også medtager forandringer over tid i mulighedsstrukturerne. Det tillader ham at argumentere for, at mulighedsstrukturerne også forklarer en mere generel proces med at vælge taktik inden for et spektrum af kollektive aktionsformer. Mulighedsstrukturer siger således noget om, hvorfor antallet af protester er som det er, hvordan protesternes beskaffenhed er, og hvad der over tid får dem til at ændre sig.

Men hvad er den faktiske betydning af en politisk opportunitetsstruktur i forhold til social bevægelser? Det diskuteres for så vidt stadig blandt teoretikere, der forsat videreudvikler perspektivet. Ét problem af begrebets betydning er linket til sociologiens traditionelle mikro-makro diskussion; er en objektivistisk definition - som er udlagt her med henvisning til Eisinger og Tilly - eller en subjektivistisk den rette? Den objektivistiske definition af politisk opportunitetsstruktur vedrører de i omgivelserne forekomne ændringer, som forandrer den objektive sandsynlighed for mål opfyldelse. Hvordan de involverede aktører oplever og vurderer sandsynligheden for succes, er i den optik irrelevant. Når to af perspektivets bærende forskere, Tarrow og Kriesi, henregner forekomsten af indflydelsesrige alliancepartnere som en mulighedsstruktur, er det således et eksempel på en objektivistisk udlægning af begrebet (Opp 2009:167). Der er altså tale om et sæt af strukturer, som determinerer muligheden for politisk påvirkning.

Anderledes er politiske mulighedsstrukturer i en subjektivistisk definition karakteriseret ved en betoning af aktørers opfattelse af chancerne for kravfremsættelse eller holdnings-

⁹ Det indebærer, teoretisk set, at i politiske systemer hvor mulighederne for indflydelse fra neden er meget lave, vil protester være helt fraværende, mens en vækst i mulighederne vil medføre en højere frekvens af protester. Men ved den kurvelineære sammenhæng gør det sig også gældende, at et givent niveau af muligheder får kurven til at knække. Med andre ord er det altså i systemer med en delvis åbenhed og delvis lukkethed, omfanget af protester ifølge den teoretisering, er højest.

påvirkning. Hvordan aktører oplever ændringer i chancerne for dette, kendetegner her specifikt mulighedsstrukturer. Tarrow tilbyder også i denne optik en definition af politisk opportunitetsstruktur som: "[...] *dimensions of the political environment that provide incentives for people to undertake collective action by affecting their expectations for success or failure*" (Tarrow in Opp 2009:170). Dimensioner af det politiske klima er, per definition, kun mulighedsstrukturer, hvis de medfører en forandring i aktørernes forventninger om succes eller fiasko. I denne tankegang er det derfor også mindre relevant, hvorvidt aktørernes forventninger om chancer er opfattet eller fortolket korrekt.

Det politiske procesperspektiv kan således opsummerende siges at være frugtbar for at belyse den kontekst, hvori en bevægelse opstår og herunder hvilke forhold, som er henholdsvis begrænsende og begunstigende for forsat mobilisering.

Eksempel på anvendelse af ressourcemobilisering og politisk procesperspektiv

René Karpantschof¹⁰(1999) har med en analyse af nynazismen og dens modstandere i Danmark i 1980'erne og 1990'erne foretaget et omfattende studie med et teoretisk udgangspunkt i en variant af ressourcemobiliseringsteori, hvori den politiske opportunitetsstruktur indtænkes. Det fungerer her som eksemplificering af det teoretiske perspektiv og inspiration for, hvordan elementer af en opportunitetsstruktur kan operationaliseres. Det vidner samtidigt om konkrete, begrænsende forhold for en bevægelse, som fra neden søger indflydelse i det politiske system.

I Karpantschofs udlægning af opportunitetsbegrebet¹¹ indgår:

- Det institutionaliserede politiske systems åbenhed og lukkethed overfor oppositionelle politiske grupper – omfanget af hvorvidt bevægelser tages med på råd eller helt marginaliseres;
- Stabiliteten i den politiske elite, som udover graden af stabilitet mellem ledende politiske grupper og partier, også omhandler partiets følsomhed overfor eventuel vælgerflugt;

¹⁰ Rene Karpantschof selv været aktiv i bevægelser knyttet til venstrefløjen. Det kan derfor være problematisk at støtte sig op af hans udledninger om en højrenational bevægelse. I opgavens senere afsnit "Fremmedængstelig bevægelse" om denne højrenationale bevægelses opvækst, suppleres Karpantschofs studier derfor også med anden forskning.

¹¹ De tre første punkter omtales som de sædvanligvis udpegede forhold ved analyser af politiske opportunitetsstrukturer, mens de sidste to sidste punkter omtales som forfatterens egne tilføjelser (Karpantschof 1999:19). Det er i mine øjne også disse to sidste elementer, han er mest opmærksom på.

- Beskaffenheden af relationer til alliancepartnere og sympatisører blandt andre politiske organisationer og bevægelser;
- Beskaffenheden af relationer til og konfrontationer med modbevægelser;
- Adgangen til nationale massemedier (Karpantschof 1999:19-20).

Den samlede virkning af de enkelte elementer er afgørende for opportunitetsstrukturen. I Karpantschofs studie er det dog særligt forholdet mellem bevægelse-modbevægelse-stat (Ibid.), som har særlig interesse i forhold til at udlægge den nationale opportunitetsstruktur for nynazismen og dens modstandere¹². Fra konklusionerne fremgår det, at nynazisternes mobiliserings potentiale i perioden fra 1982-98 var begrænset, men at deres problemer ikke umiddelbart skyldtes indgriben fra det politiske system, idet nynazistisk propaganda og symbolbrug var tilladt i Danmark, og politiets repression karakteriseres som mild (Ibid.:165). Ligeledes fremgår det, at heller ikke massemediernes dækning kan forklare nynazisternes ringe fremgang som politisk aktør, da nazisternes begrænsede omfang af aktiviteter tilsyneladende fik forholdsmæssig megen medieomtale. Karpantschof identificerer derimod et afgørende problem i forhold til en mislykket strategi om at etablere alliancer af betydning med andre organisationer på den yderste højrefløj. Forholdet til modbevægelser spillede også en væsentlig rolle i nynazisternes opportunitetsstruktur, derved at en såkaldt 'kamp om gaden' blev tabt til antiracister. Nynazisterne blev således også praktisk taget afskåret fra at anvende den kollektive aktionsform som resurse for bevægelsens mobilisering.

Sådan kan et studie af politiske bevægelser eksemplificere og inspirere til at undersøge hvilke forhold, og hvordan disse indvirker på en social bevægelses opportunitetsstruktur.

Framingsperspektivet

I 1980'erne var resursemobiliseringsskolen og det politisk procesperspektiv dominerende i særligt Nordamerikanske studier af sociale bevægelser. De blev da undertiden behandlet som to særskilte tilgange med repræsentanter som Gamson, Oberschall og Tilly for det politiske procesperspektiv mens McCarthy og Zald repræsenterede ressourcemobiliseringsskolen. Med tiden udviklede disse tilgange sig til et syntetiserende perspektiv, hvor forskere fra begge traditioner bidrog. Her var begreber som stridigheder og ideologi i udgangspunktet nedtonet, men de blev aktualiserede af teoretikere med sympati for, og refe-

¹² De internationale elementer af en opportunitetsstruktur er også inddraget af Karpantschof, som dog her udelades i en selektiv afgrænsning.

rencia til, resursemobiliserings- og politisk processteori. Dette gennem udviklingen af begrebet 'kollektiv handlingsramme' (Staggenborg 2011:21-22).

Det indbefattede en revitalisering af interessen for den sociale interaktion, hvori aktivisters forståelse og fortolkninger af en given begivenhed eller omstændighed udspiller sig. Disse ideer udviklede sig til framingperspektivet.

I framingperspektivet anses aktivister for bevidst at skabe en forståelsesramme, hvor ud fra kollektive handlinger kan legitimeres og derved virke som politisk og strategisk redskab. Centralt i dette perspektiv er en teoretisering om at *frames*, en slags fortolknings-skema, er del af grundlaget for menneskelig meningsfortolkning af handlinger og begivenheder. *Frames* er altså i denne udlægning med til at organisere de erfaringer og oplevelser, vi gør os og fungerer som et værktøj til at fortolke handlinger og begivenheder, sådan at disse bliver meningsgivende for os i en social kontekst (Augustín 2012:81).

Fra indflydelsesrige kilder lyder det, at frames er et: "[...] *interpretative schema that simplifies and condense the 'world out there' by selectively punctuating and encoding objects, situations, events, experiences and sequences of action within one's present or past environment*" (Benford & Snow 1992:137). Med andre ord forsimples og kondenserer *frames* vores opfattelser af verden derude.

Frames har også indflydelse på succesfuld mobiliseringen i sociale bevægelser, og det er her en væsentlig pointe, at mobilisering af deltagere bygger på tilpasning mellem individuelle og kollektive rammer. Initiativtagende aktivister skaber med andre ord overensstemmelse mellem fortolkningsstrukturen hos den potentielle aktivist og bevægelsen. Hverved forbindes aktivistens interesser, værdier og overbevisninger med bevægelsens aktiviteter, mål og ideologi (Augustín 2012:83). Dette kaldes også *frame alignment processes* (Snow & Benford 2000:624). Framingperspektivet er i den henseende relevant for at belyse, hvordan en bevægelse kommunikerer til omverdenen, og med hvilke budskaber aktivister i en bevægelse søger at skabe opbakning i den brede offentlighed.

Mens en bevægelses *framing* på det mest basale plan identificerer (1) problemet - af social eller politisk natur, (2) hvilke parter, der er ansvarlige for årsagen til problemet og (3) en løsning herpå, beror studier af *framing processes* tilsyneladende ofte på en bredere begrebsliggørelse af *frames*. Der tages snarere udgangspunkt i funktionen af en kollektiv handlingsramme (*collective action frame*), som siges at tilbyde strategiske fortolkninger af sagens brændpunkter med intention om at mobilisere personer til handling (Noakes & Johnston 2005:5). Den kollektive handlingsramme må opfattes som værende produkt af aktørers handlinger, hvorfor der altså tales om *framing*. Væsentlige bidragydere til fra-

mingperspektivet beskriver dette som noget der: "[...] denotes an active processual phenomenon that implies agency and contention at the level of reality construction" (Benford & Snow 2000:614). *Framing* er altså aktivt og processuelt i den forstand, at noget skabes og udvikles. Det indebærer *agency*, som her peger på en aktivt udført progression af sociale bevægelsesorganisationer (SMO'er). Det kan forstås sådan, at initiativtagere i en protestbevægelse ikke kan udlægge en færdig kollektiv handlingsramme fra dag ét. Den skabes dels ud fra en italesat problematik, men udvikler sig også ud fra aktivisters fortolkninger samt over tid.

Framing er tillige *contentious* (genstridig), underforstået at det involverer skabelse af en fortolkningsramme, som ikke kun adskiller sig fra eksisterende *frames*, men også udfordrer dem. Det kan tænkes, at en protestbevægelse mod forholdene for asylansøgere også udfordrer konkurrerende framing-processer. Resultatet af en framing-proces kaldes en kollektiv handlingsramme. Benford & Snow (2000:615) skriver, at den kollektive handlingsramme konstitueres af to slags karakteristika. Én omhandlende den handlingsorienterede funktion, der kan opremses som:

- Diagnosticerende indramning; ligesom en medicinsk diagnose fortæller den noget om, hvad der ikke er, som det skal være og hvorfor for derved at give bevægelsens potentielle tilsluttere et afsæt til at fortolke omstændighederne, som bevægelsen vil ændre.
- Prognostisk indramning; påpeger forslag til, hvordan en løsning på problemet i den stillede diagnose kan udformes og udføres.
- Motiverende indramning; tilskynder flere personer til at tage del i kollektiv handlen.

I tillæg til den handlingsorienterede funktion nævner Benford & Snow (Ibid.) diskursive, interaktive processer som en anden slags karakteristika for den kollektive handlingsramme. Disse processer betegnes som ledsagende for de centrale *frames*, og dermed er generative mekanismer for den kollektive handlingsramme. Det bør ses i sammenhæng med, at den kollektive handlingsramme netop er interaktive, diskursive processer, eller med andre ord, er det primære produkt af aktivisters strategiske initiativer til at sprede ordet om bevægelsens sag og fremføre dens budskab (Noakes & Johnston 2005:8-9). I sociale bevægelser er der, som i alle andre organisationer, personer, der så at sige 'driver værket' og disse personer kan kaldes *social movement entrepreneurs*. Ikke entreprenører lig dem, der skaber en virksomhed og overvejende er drevet af personligt afkast, men noget tyder

på, at sociologiens forståelse af entreprenøren snarere henviser til en forgangsmænd/kvinde, som er drevet af et stærkt engagement til sagen - *for* sagen (Noakes & Johnston 2005:7-8). Den måde hvorpå disse entreprenører kommunikerer en bevægelsesramme, kan analytisk betegnes gennem to processer, som Snow & Benford (2000:623) kalder *articulation* og *amplification* og forstås ved at: "*Frame articulation involves the connection and alignment of events and experiences so that they hang together in a relatively unified and compelling fashion*" (Ibid.). Artikuleringen kan dermed omskrives til at være selve opbygningen af en ramme omkring et billede, der på en overbevisende måde udtrykker og fortæller om en række begivenheder og erfaringer, som tilsammen danner en større fortælling. Effekten af artikulering stammer, ifølge Snow & Benford, ikke så meget fra dens originalitet eller nytænkning af idemæssige elementer, det er snarere den måde, hvorpå de sættes sammen og artikuleres, sådan at nye vinkler at se en sag på, bliver tilvejebragt. Amplificering, eller *the frame amplification*, som fordrer yderligere strategiske valg, vedrører det at udvælge og fremhæve særlige begivenheder eller overbevisninger, som kan formuleres enkelt og i sloganform. Det kan omskrives til at være små, slagkraftige sætninger, som afspejler de større fortællinger fra billedet, der printes ved artikuleringen (her er udtryk og aktioner som Amnesty Nu eller Luk Lejren klare eksempler).

Artikulering og amplificering af den kollektive handlingsramme er altså en måde, hvorpå entreprenører i en bevægelse kan give en kollektiv handlingsramme nyhedsværdi.

Hermed kan det opsummeres, at framingperspektivet giver et udgangspunkt for at blive klogere på hvilke fortolkninger, aktivister lægger i en given problematik, og hvordan *framing* strategisk kan benyttes ved at tilbyde omverdenen en fortolkningsramme af den givne problematik.

Eksempel på anvendelse af framingperspektivet

Framing af en given problematik er en taktisk proces, der sigter mod at maksimere den offentlige resonans, eller klangbund, af en bevægelses påstande og hensigter. Dette foregår ikke blot ved, at aktører i en social bevægelse pointerer objektive forhold. Idet *framing* netop per definition omhandler fortolkning og præsentation af en fortolkningsramme, kan det forventes, at den måde hvorpå en bevægelse offentligt præsenterer sig selv og sine synspunkter, afspejler at bestemte omstændigheder er nedtonet eller negligeret. Omvendt fremstilles de selv samme eller andre omstændigheder på en måde, som forventes

at tiltrække mest mulig opmærksomhed fra offentligheden, medierne og politikere (Olesen 2006:181).

Med dette udgangspunkt har Thomas Olesen analyseret en succesfuld framing-proces skabt af aktivister i den latinamerikanske Zapatista-bevægelse, som i sidste halvdel af 1990'erne førte til et globalt solidaritetsnetværk for mexicanske bønder.

Olesen forklarer, at det for en succesfuld transnational *frame* er fundamentalt at sammenkæde stridigheder på forskellige lokale og nationale niveauer, således at fælles handlinger og fortolkninger af politiske og sociale problemer fremmes (Ibid). I Olesens udlægning af Zapatista-bevægelsens framing-processer står fire nøglebegreber med afsæt i framing-teorier centralt.

Det første er *master frames* – socialt og kulturelt udbredte ideologier og overbevisninger, som udgør en overordnet fortolkningsramme – hvorfra en social bevægelse konstruerer egne og mere handlingsorienterede *frames*. Zapatisternes solidaritetsnetværk trak på en transnational udbredt *master frame* centreret om demokratiet som mål for social forandring.

Det andet begreb, *frame extension*, omhandler en bevægelses forsøg på at inkorporere nye ideer og værdier, som forventes at skabe genklang hos potentielle deltagere og sympatisører. Af Zapatisterne blev væbnet oprør nedtonet til fordel for en udvidelse af rammen mod diversitet, fleksibilitet, værdighed og dialog.

Tredje begreb, *injustice frame*, er en uretfærdighedsramme, som definerer problemet og foreslår en løsning heraf. Zapatista-bevægelsens uretfærdighedsramme knyttede an til en opfattelse af en iboende trussel ved neoliberalismens udbredelse og tog del i udbredelsen af anti-neoliberalistiske initiativer.

Fjerde og sidste begreb omhandler *experiential commensurability* – at der eksisterer en vis overensstemmelse mellem afsenderens og modtagerens oplevelse af hverdagens begivenheder. For Zapatista-bevægelsen lykkedes dette med Internettet som platform, sådan at små historier om indfødte bønders forhold i en mexikansk provins blev empirisk troværdige for globale aktivister.

Olesens rammeanalyse viser altså, hvordan en social bevægelse kan udbrede opmærksomheden om dens eksistens via transnationale framing-processer. Det kan med framing-teoriernes traditionelle udgangspunkt argumenteres at Olesens tilgang også er gældende i forhold til en national eller lokal forankret indramningsproces. Selv om BfA ingenlunde er afskåret fra transnationale framing-processer, finder jeg Olesens tilgang relevant som inspiration for en rammeanalyse af en *intranational* bevægelse. Eksemplet fungerer således

som et udgangspunkt for at operationalisere perspektivets teoretiske antagelser og indgår som inspiration for en rammeanalyse af framing-processer i Bedsteforældre for Asyl

Nye sociale bevægelser

Sideløbende med den ovenfor beskrevne udvikling af særligt Nordamerikansk funderede teorier om sociale bevægelse, blev en Europæisk tradition også udviklet. Fra 1960'erne og frem blev udviklingen i teoretisering om sociale bevægelser i denne Europæiske tilgang overvejende påvirket af de samfundsmæssige og strukturelle ændringer i vestlige samfund som teoretikere som bl.a. Ronald Inglehart har beskrevet. Det vedrører bredt set socio-økonomiske ændringer og deraf ændringer i statsmagts funktion, i demografien, i tilliden til det traditionelle partipolitiske system og særligt i socialklassesammensætningen (Rasmussen 1997:252). Mere specifikt vedrører det en tese om, at efterkrigstidens økonomiske vækst skabte en ny middelklasse, og at tidens unge generation oplevede materiel velstand og sikkerhed i en grad, der bidrog til et værdiskred mod postmateriel "*subjective well-being*" (Inglehart 1997:87). Dette skred i værdiorienteringer manifesteredes i forhold til studiet af sociale bevægelser, til dels ved at sådanne ansås for at have et anti-demokratisk udgangspunkt. Dertil kan det argumenteres, at sociale bevægelser udtrykte et oprør mod det kapitalistiske samfunds økonomisk-materielle prioritering og autoriteter. Frem for at kæmpe for rettigheder og økonomiske goder er ét argument, at de nye sociale bevægelser blev drevet frem af den unge generations oprør og det ny mellem-lags ønsker om selvrealisering og individuel livsstil i form af orientering mod nye værdier; naturen, kroppen og seksualiteten (Mikkelsen 2002b:23). Organiseringen af nye sociale bevægelser bar også præg af tidens oprør mod autoriteter og formelle politiske institutioner. Den ikke-hierarkiske organisationsform, som vandt indpas i disse nye sociale bevægelser eller græsrodsbevægelserne, som anti-atombevægelser samt freds- og kvindebevægelserne, kan således ses i sammenhæng med dette brud i beskaffenheden af samfundet og en ny værdiorientering. Eksempler på græsrodsbevægelsers udvikling i den samfundsmæssige kontekst og politiske kultur belyses nedenfor under overskriften 'Historisk ramme'.

Udviklingen i studiet af sociale bevægelse har ligesom samfundsvidenskaben generelt gennemgået et *cultural turn* (Alexander 1988). Med de nye sociale bevægelser blev vendepunktet mod kultur og herunder begreber som mening og identitet også centrale i teoretiseringer og i empirisk fokus. Ligesom framingperspektivet vidner om en kulturel og ak-

tørfavoriserende tilgang, blev især Alberto Melucci også en fremtrædende eksponent for en tilgang med aktørerne i centrum. Han lagde et socialkonstruktivistisk fokus på nye sociale bevægelser som netværk omkring en fælles bevægelseskultur og en kollektiv identitet. Ydermere så han rekonstruktionen af kollektive identiteter som essentielt for deltagelse i de nye sociale bevægelser (Melucci 1984:828). Det kollektive identitetsperspektiv og fokus på bevægelsernes kultur implicerer således en kritik af det politiske procesperspektivs gennemgående fokus på politiske opportunitetsstrukturer (Goodwin & Jasper 2004). Ved at kombinere det politiske procesperspektiv og framingperspektivet som analysens teoretiske omdrejningspunkt, opnås således her et teoriapparat, som tager forbehold for dikotomien mellem aktør og struktur.

Denne nedslagsgennemgang af udviklingen i sociale bevægelser kan afrundes ved udviklingen fra overgangen til dette årtusinde. Her står særligt bevægelsers transnationale fokus og ressourcer centralt. Thomas Olesens studie (2005) om konstruktionen af solidaritet for Zapatista-bevægelsen er et klart eksempel herpå. Siden det såkaldte *Battle in Seattle* i 1999 og den iøjnefaldende aktivisme vendt mod WTO, G8, IMF samt i forlængelse heraf Occupy Wall Street-bevægelsen (Olesen 2011), har studiet af sociale bevægelser fået en revitalisering. Det, som efterfølgende er kaldt den globale retfærdighedsbevægelse, og som den svenske sociolog, Magnus Wennerhag (2008), har lavet et omfattende casestudie af i sin afhandling, vidner også om denne globaliserede verdens aktivisme.

Operationalisering af teoretiske perspektiver

Som det undervejs er blevet klart, er det politiske procesperspektiv og framingperspektivet de dominerende teoretiske positioner for opgavens design. I det følgende operationaliseres teorierne til analytisk anvendelige værktøjer.

Det politiske procesperspektiv er inddraget grundet dets anvendelsesmulighed for at belyse den kontekst og de politiske omstændigheder, hvorunder BfA er opstået, og hvordan det har indvirket på bevægelsens udvikling. Det relaterer sig til elementer af en politisk opportunitetsstruktur. I teoriafsnittet blev det klart, at dette begreb er flertydigt og repræsenterer forskellige videnskabelige tilgange. Det kan således også føre os frem til en kritik af eller mangel ved at anvende opportunitetsbegrebet. Dels synes det politiske procesperspektiv at have en strukturel bias (Goodwin & Jasper 2004:3). Et andet problem ved anvendelse af opportunitetsbegrebet er spørgsmålet om, hvad der adskiller *politiske* opportunitetsstrukturer fra ikke-politiske muligheder. Det politiske procesperspektiv er derfor, som betegnelsen ellers ikke antyder, teoretisk anvendeligt til i mere bred forstand at

undersøge den kontekst, hvori en protestbevægelse opstår. Det er illustreret ovenfor via Karpantschof og inspirationen herfra går igen i analysen. Principielt følger jeg derfor et analytisk beskrivende opportunitetsbegreb, som knytter sig an til de samme fem elementer som Karpantschof (1999:19-20) har anvendt. I forlængelse heraf er det også muligt at tilkoble framingperspektivet, da netop det, man kan kalde at *frame* opportuniteter, kan danne syntese mellem disse perspektiver. Den strukturelle bias ved politisk procesperspektiv nivelleres tillige ved at kombinere det med framingperspektivets aktørfavorisering.

Framing perspektivet er dog i første instans inddraget for dets anvendelighed til at identificere aktivisters fortolkninger af virkeligheden, og hvordan strategisk udlagte fortolkninger af asylproblematikken udlægges for at give bevægelsen offentlig resonans. I analysen inddrages derfor først handlingsorienterede begreber, diagnosticerende, prognostisk og motiverende *framing*. Det udmønter i en rammeanalyse af det, Olesen kalder en *injustice frame*. Fra Olesens ovenfor præsenterede artikel, inddrager jeg også ideen om *frame extension* i analysen. I forlængelse af, at Snow og Benford udlægger framing som en processuel, diskursiv handling, udvikles en bevægelses handlingsmotiverende *frames* over tid. Det vil altså sige, at det grundlægende udgangspunkt i uretfærdighedsrammen af taktiske overvejelser kan skabe nye fortolkningsrammer for forsat kollektiv aktion. Herunder er bedsteforældrenes eventuelle forsøg på at sammenkæde afviste asylansøgere forhold med socialt og kulturelt udbredte ideologier og overbevisninger mulige at identificere. Olesens nøglebegreber *frame extension* og *master frames*, inddrages derfor også som analytiske begreber til at belyse, hvordan aktivister i BfA har forsøgt at påvirke bevægelsens opportunitetsstruktur.

Historisk ramme

I dette afsnit følger en beskrivelse og fortolkning af et særligt kendetegn ved den danske demokratimodel. Jeg tager udgangspunkt i en historisk linje fra udviklingen af den sociale og politiske protestbølge, der opstod i 1960'erne i den vestlige verden. Det giver således et billede af, hvordan politisk kultur historisk set har influeret på dynamikkerne i specifikke bevægelser. Herunder hvordan det etablerede politiske system har forholdt sig til sociale bevægelser, samt hvordan bevægelserne som repræsentanter for civilsamfundet har indgået i den danske demokratimodel. De nye sociale bevægelser, der opstod i

1960'erne, 1970'erne og 1980'erne og som repræsenterede nye politiske identiteter afspejler en kontinuitet i den danske demokratimodel, hvor et klassisk element siges, at være sammenspillet mellem de politisk handlende aktører i civilsamfundet og de politiske institutioner (Christensen 2001:114).

Herudover kan det pointeres at den historiske ramme, som udlægges her i afsnittet, leder frem til en beskrivelse af den politiske kontekst, hvori protestinitiativer mod den danske asylpolitik fik særlig næring, og hvori Bedsteforældre for Asyl altså også opstod.

Græsrodsbevægelser som en politisk kanal og kulturbærer

I forlængelse af tidligere argumentation om at de nye sociale bevægelser var manifestationer af ungdomsoprøret og et nyt mellemlags fremkomst, kan det her påpeges at historikeren Søren Hein Rasmussen afskriver det ny mellemlag som *den* afgørende faktor for enhver græsrodsdannelse. Han argumenterer for at undersøgelser om, at de socio-økonomiske forholds forklaringskraft: "[...] *hviler på et særdeles spinkelt empirisk grundlag hvad angår deltagelse før cirka 1975*" (Rasmussen 1997:260). Dermed anfægter han i forlængelse heraf også eksplicit den ellers udbredte opfattelse af, at disse nye bevægelser entydigt er manifestationer af det nye mellemlags grønne værdiorienteringer (Ibid.:263). Ifølge ham kan de nye sociale bevægelser mere frugtbart anskues som udtryk for nye politiske temaer snarere end sociale fænomener (Ibid.:264). Der kan således både være en mening i at anskue de nye sociale bevægelser som manifestationer af nye politiske temaer, ligesom de kan være udtryk for et paradigmeskifte mod de grønne værdier, som dog anses for have været særligt udbredt i det nye mellemlag (Gundelach 1988: 244). Det giver altså to relevante, og i mine øjne ikke helt så adskilte vinkler, som Hein Andersen ellers stiller dem op. De kollektive aktører i politisk opbrud kan på en gang anskues som politiske påvirkningskanaler for perifert placerede politiske interessenter under nye politiske temaer og som resultat af nye politiske deltagelsesformer. De nye politiske deltagelsesformer som græsrodsorganisationerne er altså i min optik ikke kun resultat af politiske spørgsmål, men også aktive medborgeres forsøg på at ændre samfundets normer. Rasmussens udlægning skal ses i sammenhæng med en påstand om "[...] *at bevægelserne ikke er ansvarlige for skabelsen af bred offentlig interesse, men tvært imod et resultat heraf*" (Rasmussen 2002:92). At bevægelsen i Rasmussens optik er lig politisk samling, ser han som et forhold, der ofte tilsløres af en uklar terminologi fra såvel aktivister som forskere af hvem *bevægelse* både er anvendt for at betegne organisationer og det fælles felt, de indgår i med andre organisationer (Ibid.:94). Han har derfor også forslået

en begrebsafklaring, hvor græsrodsfænomenet defineres operationelt i kategorierne aktion, organisation og bevægelse.

Græsrodsaktioner er det, vi kender som enkeltstående direkte kollektive handlinger med det formål at påvirke det politiske system. Et historisk eksempel kan være den 36 timers sit-down aktion i Århus Havn, da de første Nike-raketter ankom i 1959, og hvor fredsforkæmpere fra Aldrig mere Krig aktionerede (Hein Rasmussen 1997:47). Civil ulydighedsaktion Luk Lejren kan ligeledes eksemplificere en enkeltstående, direkte aktion, med større relevans for dette speciale.

Græsrodsorganisationer er den mere permanente arrangør af aktioner og andet arbejde som vidensindsamling, og som lever mellem de enkeltstående handlinger. Organisationen til Oplysning om Atomkraft (OOA) kan være en et oplagt historisk eksempel på en græsrodsorganisation.

Græsrodsbevægelser opfattes som en større strømning uden klare grænser og omfattende forskellige typer af organisationer, personer og handlinger. Der kan heriblandt forekomme varierende eller divergerende holdninger omend med en vis fælles retning. Ofte forbindes bevægelsesniveauet med de nye sociale bevægelsers samfundsforandrende projekt og/eller kraft (Ibid). Her kan forskellige typer af organisationer som OOA og NOAH samlet set udgøre en større strømning i miljøbevægelsen, mens Amnesty Nu, Asylret, Et anstændigt Danmark, BfA og Kirkeasyl eksemplificerer aktører i en anden større strømning.

Til opdelingen skal det tilføjes, at ligesom det ved græsrodsbevægelserne er vanskeligt at afgrænse dens omfang - de forskellige typer organisationer, forskellige personer og handlinger - kan det også være vanskeligt at afgrænse græsrodsbevægelsens forskellige niveauer fra det partipolitiske system. Partipolitikere har også for vane at indgå i eller støtte forskellige græsrodsorganisationer, ligesom organisationer har været økonomisk støttet fra politiske interesseorganisationer og (in)direkte fra partipolitiske kasser.

Fra historien kan både succesrige og mindre bedriftsfulde bevægelser identificeres. Ud fra specifikke organisationer og bevægelsers adgang til, eller afskæring fra, det institutionaliserede politisk besluttende organ, og sammenholdt med henholdsvis accept eller afvisning af bevægelsernes kravfremsættelse, konstruerer Mikkelsen (2002b:76) en fire-feltstabel:

Udfald og accept af de politiske bevægelser

	KRAV GENNEMFØRT	KRAV AFVIST
ADGANG	Miljøbevægelsen Anti-atomkraft bevægelsen Studenterbevægelsen	Folkebevægelsen mod EF
IKKE ADGANG	(Vietnambevægelsen) Christiania Kvindebevægelsen Pro-abort-bevægelsen	Slumstomerbevægelsen Religiøse bevægelser Fredsbevægelsen BZ-bevægelsen Anti-abort-bevægelsen Elevbevægelsen

Heraf fremgår det, at miljøbevægelserne, anti-atomkraft bevægelsen og studenterbevægelsen, kan ses som succesrige forsøg på politisk påvirkning via græsrodskanalen. Modstandere af kursen mod en fælles europæisk union i Folkebevægelsen mod EF kunne også se deres krav på den politiske dagsorden og opleve en relativ åben adgang fra græsrodskanalen til rutinepolitik, men her blev udfaldet dog ikke som Folkebevægelsen mod EF havde plæderet for. Vender vi blikket mod kvindebevægelsen, pro-abort bevægelsen, Christiania og i parentes Vietnambevægelsen, findes eksempler hvor adgangen til det politiske system var afskåret eller ikke blev skabt, men hvor bevægelserne alligevel fik gennemført krav. I feltet blandt bevægelser, der hverken fik adgang til rutinepolitikken eller gennemført krav, nævnes slumstormerbevægelsen, fredsbevægelsen, anti-abort bevægelsen og BZ-bevægelsen.

Fælles for de bevægelser, som ikke fik fundamentale kravfremsættelser gennemført, var ifølge Mikkelsen (Ibid.:76-77), at de stod konfronterede med magtfulde modstandere, samt at de stillede krav stred imod højt-prioriterede politikområder. Dertil ses en tendens til, at nationalt forankrede organisationer med professionelle ressourcer i større grad fik adgang i tider, hvor den politiske elite fremstod splittet.

I det følgende inddrager jeg episodiske nedslag for at eksemplificerer samspillet mellem græsrodsbevægelser og elitepolitikens centrum. Det skulle gerne gøre det yderligere klart, at bevægelserne ikke entydigt kan kategoriseres som enten politiske eller sociale fænomener.

Vietnam-bevægelsen

Ser vi tilbage på Mikkelsens fire-feltstabel og Vietnam-bevægelsen som én strømning, der fik fundamentale krav gennemført og samtidig, vel og mærket i parentes, ikke havde adgang til rutinepolitik, vidner det om en kompleks sag, hvori udviklingsforløbet giver indsigt i traditioner for samspillet mellem græsrodsbevægelsen og det politiske system. Det er med andre ord et arketypisk eksempel på, hvordan de folkeligt mobiliserende bevægelser står uden for det traditionelle politiske system, men at aktører i det politisk besluttende organ fungerer som brobyggere mellem bevægelserne og rutinepolitikken (Gundelach 1988:243). Rasmussen (1997) har med en beskrivelse af Vietnam-bevægelsens udviklingsforløb, beskrevet et konkret eksempel herpå. Det kan inddrages her, idet konkrete hændelser og begivenheder fortæller noget om en opportunitetsstruktur, og hvordan det kan påvirke dynamikken i en bevægelses udvikling. Samtidigt er det også et klart eksempel på en bevægelse fra en historisk tid med kulturelt opbrud, og en udvikling i politisk deltagelse som særligt 68'generationen var med til at præge og blev præget af.

Den første aktion på dansk jord imod det amerikanske militærengeagement i Vietnam blev udført i 1964 af Danmarks Kommunistiske Ungdomsforbund. Der var således en solidarisk aktion akkompagneret af ideologiske principper. Via særligt Danmarks Kommunistiske Partis målrettede indsats og alliancedannelse med Dansk Fredskonference blev også dele af fagbevægelsen engageret i protestbevægelsen, mens også forskellige kredse indenfor socialdemokratiet bidrog. Derfor kan det siges, at et vis pres for at få den daværende socialdemokratiske regering til at ændre holdning, allerede opstod tidligt i denne protestcyklus. Meningsmålinger fra 1965, med 46% af de adspurgte imod den amerikanske politik i Vietnam og kun 13% for, underbygger dette. Endnu en måling i 1966 med et udfald på 51% for, og 10% imod var indikationer på en bevægelse, der fra slutningen af 1966 kan siges at have fået betydelig opbakning og et folkeligt mobiliseringspotentiale. Protestaktiviteten steg indtil 1968-69 hvor den stagnerede, og med fredsslutningen i 1973 ophørte bevægelsens eksistens som folkelig mobiliseringsfaktor. Forinden denne diffusion af modstand fra en moralsk og ideologisk protestbevægelse til rutinepolitisk standpunkt imod den amerikanske krig, var forløbet internt i bevægelsen præget af splittelse og konkurrence mellem en ”politisk” fløj overfor en ”humanistisk” (Ibid.:57-62).

Erfaringer fra det historiske forløb i Vietnam-bevægelsens udvikling vidner først og fremmest om det kulturelle opbrud og den politiske venstredrejning midt i 1960'erne, som bevægelsen selv var en vigtig del i. Bevægelsen var derfor også med til at forme samti-

digt og efterfølgende opståede strømninger af protestaktioner. Væsentligt er det også, at bevægelsens historiske forløb tegner et billede af hvordan marginalt placerede aktører i rutinepolitikken, med den rette timing, gennem alliancer og med støtte til græsrodderne, kom magtens centrum nærmere.

Miljøbevægelsen

Kontinuiteten og kompleksiteten i samspillet mellem civilsamfund og stat i den danske demokratimodel kan også identificeres ved, og nuanceres med, eksempler fra miljøbevægelsen. Miljøorganisationen NOAH fra 1969 opstod som en bevægelse, men har nu snarere karakter af en forening. Organisationens flade struktur er dog bevaret og giver stadig plads til lokalgruppers initiativer. Som bevægelse eksemplificerer NOAH hvordan dynamikken i en bevægelse påvirkes via et modstridende forhold ved et idémæssigt ønske om, at stå udenfor det politiske centrum og samtidigt ønske at påvirke det.

I Gundelachs (1988) korte præsentation af NOAH identificeres denne væsentlige pointe i miljøbevægelsens paradoksale konfliktområde. På den ene side er bevægelsens organisering udtryk for værdier og kamp for de-centralisering med større medbestemmelse til befolkningen, og på den anden side tvinges bevægelsen til at styrke staten for at kunne regulere miljøbelastningen via effektive foranstaltninger. Dette dilemma har været væsentligt for dynamikken i NOAH og mere generelt for i miljøbevægelsen i Danmark¹³ (Ibid.:236). For NOAH betød det tilsyneladende, at man afviste formaliseret samarbejde med Miljøministeriet, da aktivisterne i NOAH antog, det ville være mere frugtbart at stå udenfor. Ligeledes kan det fremhæves, at miljøbevægelsen i offentligheden gav udtryk for at nedprioritere forholdet til offentlige myndigheder. Samtidigt blev denne relation alligevel væsentlig for brobygningen mellem bevægelsen og stat, da mange aktive fra miljøbevægelsen blev ansat i lokale og centrale miljøforvaltninger (Ibid.:237).

Ungdoms- og modbevægelser

Den såkaldte slumstormerbevægelse er et eksempel på en af de bevægelser, som ud fra Mikkelsens firefeltstabel ikke fik adgang til de politisk besluttende organer og ej heller fik fundamentale krav gennemført. Udviklingen i slumstormerbevægelsen og udløbere herfra fortæller dels hvordan socio-demografiske ændringer (babyboom) og uheldig byplanlægning (boligmangel) kan føre til frustrationer, men mestendels hvordan myndighe-

¹³ Dette paradoks eller dilemma mellem decentral medbestemmelse og centraliseret styre kan siges at være gældende for størstedelen af de samfundsændrende projekter i nye sociale bevægelser.

dernes reaktionsformer påvirkede disse ungdomsbevægelser udviklingsforløb (Karpantschof & Mikkelsen 2002: 121).

Slumstormerne så i deres oprør et politisk projekt i bevægelse for autonomi og løsrivelse fra den kapitalistiske verden - der var også socialt afvigende eller udsatte unge blandt de venstreorienterede husbesættere. Der kan fremhæves en pointe i, at slumstormerne blev mødt med relativ eftergivenhed af myndighederne (Karpantschof & Mikkelsen 2002:100), og at slumstormerbevægelsen i sin relativt korte levetid i et omfang fik en åben adgang til kravfremsættelse, derved at selvorganiserede områder jo rent faktisk blev etableret på Christiania af en fraktion af slumstormerbevægelsen.

Med Christianias karakter af et "socialt eksperiment" hvor alternative livsformer, selv-tægt og ulovligheder spirede, blev Fristaden Christiania, som en beboerbevægelse med klare undertoner af politisk bevægelse imod den dominerende samfundsorden og gængse normalitetsbegreber, hurtigt et punkt på den Folketingspolitiske dagsorden. Mens højrefløjen ikke uventet adskillige gange krævede Christiania og dets illegitime fundamenter ryddet af vejen, oplevede venstrefløjen og kulturpersonligheder Fristaden som en legitim protest. Den blev da også i 1973 anerkendt af den socialdemokratiske ledede regering og sidenhen af skiftende regeringer – i hvert fald de facto (Ibid.:106-107).

Forløbet for slumstormerbevægelsen og skabelsen af det alternative frirum på Christiania kan således, trods et her fraværende lag af kompleksitet, fortælle hvordan statens relativt tilbagelænedede stillingtagen åbnede mulighederne for politiske bevægelser af subkulturel karakter. Myndighedernes erfaringer herfra kan, som Karpantschof og Mikkelsen påpeger, være udslagsgivende i forhold til håndteringen af den fra slumstormerbevægelsen inspirerede BZ-bevægelse. En bevægelse hvis forløb i 1980'erne er kendetegnet ved konfrontative aktioner med politiet, delvist som mål i sig selv, men også som et middel til alternative frirum på Nørrebro. Men altså også et forløb, der blev præget af myndighedernes indgriben, når de alternative frirum greb om sig.

Opsummerende kan det siges, at græsrodsbevægelserne har været et vigtigt aspekt i samfundsudviklingen og de politiske processer. Det vedrører den direkte påvirkning på politiske beslutninger, og det er tillige iøjnefaldende, hvordan de nye sociale bevægelser via ændringer af hverdagslivets kultur kan opfattes som kulturbærere. Dermed kan disse aktører også anskues som samfundsændrende projekter. Det kan med reference til Gundelach (1988:304) påpeges, at mange af græsrodsbevægelserne som organisationstype er forsvundet. Men selvom de omkring slut-firserne blev mindre synlige, synes deres pro-

jekter at være blevet en indlejret del af hverdagslivets kultur. Omstruktureringen af hverdagslivet står særligt klar via kvindebevægelsens projekt, hvor mændenes privilegier er blevet udfordret, ligesom miljøbevægelsen har ændret vores bevidsthed om miljøet, og derved vores daglige rutiner i forhold til miljøet (Ibid:304-05). Mere end et kvart århundrede efter Gundelachs analyse af nye sociale bevægelser, er det interessant at konstatere, at de har været med til at ændre på samfundets kultur, manifesteret i moderniseringer af holdninger og tilpasset befolkningens holdninger til et samfund med nye og forandrede institutioner (Ibid:306).

Fremmedængstelig bevægelser

Som bevægelsesforskere har peget på, syntes græsrodsbevægelser forstået som organisationer at være svundet ind med udgangen af 1980'erne (Ibid.:304). Samtidigt kan en vis kontinuitet den i danske demokratimodel også identificeres i perioden omkring og efter flere af græsrodsbevægelsernes projekter blev institutionaliserede. Ligesom i kvindebevægelsen, som eksempel, og ellers uden videre sammenligning, kan mobiliseringen af en fremmedængstelig bevægelse give indsigt i, hvordan forholdet mellem det personlige og det politiske vidner om samfundsforandrende projekter, som indlejres i dele af befolkningens verdensopfattelser. Hvordan dette hændte, opridses jeg her et bud på. Det leder samtidigt frem mod den kontekst, hvori protester mod årelange ophold i asyllejre, har rod.

Fra midt-firserne kan konturerne af denne fremmedfjendske bevægelses politiske påvirkning fra neden opridses. Forud blev indvandringsstoppet ikke mindst via et pres fra venstrefløjen og fagbevægelsen indført i 1973. Men da var det ikke en problematik, som andre end Fremskridtspartiet ønskede en politisering af, omend dette partis linje havde "[...] *betydelig folkelig opbakning*", skriver professor i statskundskab, Christoffer Green-Pedersen (2009:69). Der opstod dog nogle kritiske røster i folket, og organisationer med henblik på at politisere indvandrerproblematikken skød frem i 1980'erne. For aktører som ønskede en politisering af flygtninge- og indvandrerpolitik, var særligt Dansk Flygtningehjælps tilsyneladende rolle som en stat i staten et centralt problem (Krarup 1987).

Dansk Flygtningehjælp stod dog også i spidsen for kravfremsættelse og politisk påvirkning, hvilket førte til en liberal udlændingepolitik i 1983 – verdens mest liberale udlændingepolitik, som den er blevet kaldt (Togeby 2004:53). 1984 begyndte antallet af flygtninge allerede at stige. Omkring samme tidspunkt forsøgte bevægelsen fra højre i større grad at henlægge fokus på udlændingelovens, i deres øjne, alt for liberale udformning og

dens omkostninger, hvilket medierne ligeså belyste. I 1985 blev den første stramning af Udlændingeloven af 1983 da også allerede vedtaget (Gammeltoft Hansen & Whyte 2011:156-57).

Gennemslagskraften og omfanget af en højreradikal, fremmedfjendsk aktionsbølge, indledt med et angreb på iranske flygtninge i 1985, er blevet nedtonet, omend denne mobilisering henregnes til en social bevægelse fra højre (Karpantschhof 2003:33). Herunder denne mobilisering opstod en række nyetablerede organisationer og politiske partier; Vel-færdspartiet, Partiet De Nationale, Nationalpartiet Danmark og Stop Indvandringen, som uden nævneværdig succes forsøgte at vinde indpas i den institutionaliserede politik. Stiftelsen af Komitéen mod Flygtningeloven i 1986 og i særdeleshed Den Danske Forening året efter nævnes derimod som væsentlige aktører i højredrejningen og dens institutionalisering i rutinepolitik (Ibid). Pointen om Den Danske Forenings indflydelse på institutionaliseret politik i Danmark har også professor i sociologi Jens Rydgren (2004) påpeget i en forklaring af fremvæksten af et såkaldt højreradikalt populistparti, hvor teorier fra det politisk perspektiver og *framing* indgår.

Fra denne udlægning anskues Den Danske Forening som en vigtig aktør for konstruktionen af meningssystemer, eller som innovatør af det nye højres *master frame*. På foreningens hjemmeside under menupunktet ”hvem er vi” præsenteres et program med målsætninger om:

”[...] at sikre dansk kultur, sprog og levevis i en verden, der trues af kaos, overbefolkning, vold og fanatisme, [og vil dertil] advare imod den opløsning af vor kulturelle og folkelige enhed, som forvoldes af overdreven tilstrømning fra overbefolkede lande [og derved også] hindre nedbrydning af vort land som hjemsted for det danske folk” (Ibid.:481, egen oversættelse).

Dette nationalkonservative program, eller hvad Rydgren kalder etno-nationalistisk xenofobi (Rydgren 2005:413), kombineret med en afstandtagen fra det politiske etablissement, omtales som komponenterne i en transnational *master frame*, adopteret fra 1980ernes højrefløjs-intellektuelle i Frankrig. Den Danske Forening optrådte som formidler af denne framing-proces i Danmark, hvilket sidenhen kom til at udgøre et ideologisk ståsted for Dansk Folkeparti. En transnational *master frame* trækker således en direkte linje fra intellektuelle på den franske højrefløj til Dansk Folkeparti via Den Danske Forening. Søren Krarup, som, i hvert fald i Rydgrens udlægning, var blandt ”*the founding fathers*” af Den

Danske Forening (Rydgren 2004:481), var allerede i 1986 trådt ind på scenen som modstander af den danske udlændinge- og flygtningepolitik med stiftelsen af Komiteen mod Flygtningeloven (Karpantschof 2003:11).

Rydgren pointerer at Dansk Folkepartis anti-immigrant retorik bygger på mindst tre af fire *frames*, Den Danske Forening adopterede fra det franske Front National. En *frame*, eller en italesat problematik ved indvandring, er dens trussel mod dansk kultur og etno-nationale identitet (Rydgren 2004:484). Det indebærer trusselsbilledet om, at en særlig dansk kultur undergraves af muslimsk kultur og dens høje fødselsrater. Dertil italesættes en *frame* omkring indvandreres angivelige overrepræsentation i kriminalstatistikker, og at de kriminelle handlinger overvejende rettes mod etno-nationale danskere. Tredje problematik kan fremstilles som velfærds-chauvinisme, og Rydgren inddrager en udtalelse fra Pia Kjærsgaard, som bekymrende spørger til, hvorfor ingen bygger asylcentre til de angiveligt flere tusinde danskere uden tag over hovedet. Som én komponent udgør disse tre elementer, i tillæg til en italesat afstandstagen fra det etablerede politiske system, det nye højres *master frame*. Den anden komponent kan illustreres ved, at Folketingsmedlemmer fra DF selv efter Folketingsvalget i 2001 omtalte politikere som ”*de*” frem for ”*vi*” (Ibid.:484-87). Dette populistiske aspekt med rollen som repræsentant for det jævne folk overfor en elite af eksperter og intellektuelle, og den etno-nationalistisk xenofobi forklarer Rydgren således som et styrkende forhold for en bred folkelig appel ved højreradikale populistpartier og et sådan partis indtog i det politiske system¹⁴.

Her er således søgt en fremstilling, der afspejler de *frames* og framing-processer, tilhængere af en restriktiv Udlændingelovgivning trækker på. Bemærkelsesværdigt er, at disse *frames* som simplificerende og kondenserende fortolkningsskemaer efterlader et indtryk af, at en sontring mellem indvandrere og flygtninge ikke eksisterer.

Det var dog ikke kun fra højre side af folketingssalen, at foranstaltninger overfor udlændingeproblematikken blev iværksat. Op igennem 1990'erne blev den restriktive udvikling på udlændingeområdet forsat af socialdemokratisk ledede regeringer, og en målsætning om effektivisering af asylansøgningsprocedurer kritiseres for allerede på daværende tidspunkt at indskrænke asylansøgeres retssikkerhed (Gammeltoft Hansen & Whyte 2011:159).

¹⁴ Det skal pointeres at Rydgrens forklaringsmodel af fremvæksten af et dansk højreradikalt populistparti er mere kompliceret og dybdegående end skitseret her. Jeg har foretaget en pladsbesparende afgrænsning fra seks variable ved det Rydgren kalder *expanding and contracting political opportunities* (Rydgren 2004:475).

Med denne udvikling på udlændingeområdet og emnets større betydning på den politiske arena, illustreret ved Folketingsvalget i 2001, hvor det netop blev et hovedtema¹⁵, blev bevægelsen mod højre en etableret og udslagsgivende del af folkestyret. Fortalere for flygtninge- og asylansøgers rettigheder må med systemskiftet i 2001 dermed også siges at være præget af en særdeles ugunstig politisk opportunitetsstruktur:

”Når Danmark giver stort set alle asyl, skyldes det, at reglerne er blevet udlagt, fortolket og overvåget af flokken af fanatiske flygtningevenner. Der er ingen grund til at tie om navnene: Center for Menneskerettigheder, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors, Amnesty International, Nævnet for Etnisk Ligestilling – alle har de gjort det til deres livssag at sætte flygtninges rettigheder over alt andet” (Kjærsgaard 2002).

I lyset af dette citat og den citeredes indflydelse på Udlændingeloven, er det muligt at anskue problematikken om flygtninge og asylansøgers rettigheder i en kontekst udgjort af aktørers antagonistiske værdisæt samt disse aktørers muligheder for og evner til at påvirke offentlighedens holdninger. Morten Uhrskov Jensen (2008) har argumenteret for, at flygtningepolitik særligt med vedtagelsen af Udlændingelovgivningen i 1983, har været domineret af de såkaldt ”dannedes hegemoni”. Højredrejningens indtog på den politiske scene kan tillige være en indikation på, at aktører som efter årtusindeskiftet har søgt at fremme asylansøgers rettigheder, er blevet skubbet ud i en perifer rolle i det politiske univers. Det vil med andre ord sige, at et væsentligt element i den danske demokrati model, nemlig samspillet mellem stat og civilsamfund, i hvert fald på flygtningeområdet er nedtonet. Denne sidste pointe kan illustreres ved Flygtningenævnets sammensætning, der i 2002 blev ændret sådan at Dansk Flygtningehjælp ikke længere indgik i nævnet (Gammeltoft-Hansen & Whyte 2011:161). Omvendt har aktører med interesse i at fremstille problematikken omkring flygtninge og asylansøgere i et lys, hvor denne gruppe fortrinsvist udgør udefrakommende, sociale problemer, ført an, hvilket lovgivningen på området også afspejler.

¹⁵ Emnet ”indvandring” figurerer i 2001 som vælgernes næsthøjest prioriterede valgtema efter velfærd. Af et repræsentativt udsnit nævnte 23 procent indvandring som det vigtigste valgtema. Det fortæller om en kulmination af indvandrerspørgsmålet på den folkelige dagsorden i dette år efter en støt stigning fra hhv. 4%, 8% og 14% ved de tre forudgående valg. I 2005 og 2007 var det tilsvarende tal på hhv. 13 og 14 procent (Goul Andersen 2008:12).

Til trods for, at det må tages i betragtning, at også EU-krav har påvirket lovgivningen på udlændingeområdet, er antallet af lovændringer i perioden 2001-2009 på bemærkelsesværdige 46, mens det tilsvarende i perioden 1985-2000 var 17. Selvom systemskiftet i 2001 altså kan siges at afspejle en tendens mod folkelig opbakning i forhold til strammingerne på udlændingelovgivningen, har det dog også været påpeget, at Dansk Folkepartis rolle som støtteparti har afstedkommet vedtagelser af hastigt behandlede forslag funderet på snævre politiske flertal (Ibid.:160).

En afstandtagen overfor udlændingelovgivningens implikationer kan spores ved Det Radikales Venstres opgør med 24-års reglen og mandatfremgang fra 9 til 17 (www.danmarkshistorien.dk) ved folketingsvalget i februar 2005. Det kan dog samtidigt hævdes at en egentlig modstand mod asylpolitikken først kom på den politiske dagsorden omkring forløbet med den føromtalte forfattergruppe og Politikens fokus på særligt flygtningebørns forhold efter folketingsvalget i 2005. Hertil bidrog også faggrupper og aktivister som Amnesty Nu til at fastholde emnet på den politiske dagsorden. Som en af initiativtagerne til underskriftsindsamlingen har oplevet det, var det også medvirkende til at daværende Statsminister Anders Fogh Rasmussen lovede et antal irakiske flygtningefamilier amnesti på selv samme dag, hvor de godt 90.000 underskrifter blev overrakt – hvilket altså blev startskuddet til det Folketingsvalg, der blev udskrevet den 24. oktober 2007 (Tove: 3).

Analyse

I den første delanalyse beskrives BfA's opstart og hvad aktivisterne mobiliseredes omkring ud fra kildemateriale fra bevægelsens hjemmeside og informantberetninger. I forlængelse heraf inddrages bevægelsens reformulerede kravliste fra maj 2011, og en fortolkning af underliggende logikker knyttet hertil. Dette er knyttet til framingperspektivet som et bud på en rammeanalytisk tilgang til den italesatte uretfærdighedsramme. Dermed bliver arbejdsspørgsmål vedrørende hvilke konkrete forhold, BfA ønsker gennemført og hvilke logikker, der ligger heri, mulige at besvare.

For at give læseren indsigt i hvem aktivisterne i Bedsteforældre for Asyl er, præsenteres informanterne i analysens anden del. Centralt placerede deltagere fremstilles som bevægelsesentreprenører, mens øvrige informanter efterfølgende præsenteres for at give et bredt billede af politiske profiler og aktivisters forskellige tilgang til BfA. Tværgående

mønstre i deltagernes sammensætning og motivationer for at være med i BfA identificeres derefter.

I en tredje del fremanalyseres elementer af en opportunitetsstruktur for BfA. Det omhandler arbejdsspørgsmålet om politisk kultur, og hvordan udviklingen i den har påvirket BfA's opståen og fortsatte politiske strategier. Delanalysen tager afsæt i elitepolitikens beskaffenhed, herunder i hvilket omfang der åbnes for oppositionelle røster og stabiliteten i den politiske elite. Herefter inddrages massemedier samt alliancer til asylaktivister fra andre grupper som del af opportunitetsstrukturen, for at belyse hvordan det har påvirket udviklingen i BfA.

Sidste del af analysen udgøres af en tværgående gennemgang af de udledte pointer fra de forudgående delanalyser, således bevægelsens særegne kendetegn identificeres, inden jeg slutteligt argumenterer for, hvordan denne bevægelse kan forstås i lyset af perspektiver på sociale bevægelser.

Analysedel 1 – Opstart og mobilisering

Initiativet til at skabe BfA blev taget af journalist og forfatter Else L. Hun har skrevet en skildring af bevægelsens første levetid, som indledes med den opfordring, hun 1. oktober 2007 sendte pr. e-mail til en række udvalgte personer i sit netværk. Else L skriver i denne e-mail, at hun har gjort sig overvejelser om, hvordan den uudholdelige situation, vi stiltiende godtager for de afviste asylansøgere, kan bringes til ophør. Disse overvejelser, som forinden er blevet drøftet med en vennekreds, havde udgangspunkt i en opfattelse af, at traditionelle demonstrationer sjældent fører til noget, og at internetunderskrifter fører til endnu mindre. En tanke om at et par tusinde bedsteforældre kunne omringe Sandholmløjren opstod i stedet, men blev opgivet, da det ikke ansås at være praktisk muligt at omringe den pågældende flygtningelejr, som er placeret i et militært område. Den store, iøjnefaldende og ressourcekrævende aktion blev afløst af opfordringens endelige budskab:

”Hvad med at vi bedsteforældre alle søndage fra nu af og til... stillede os op foran Sandholmløjren - der er en stor parkeringsplads og god plads i øvrigt - f.ex. fra 15-17. Nogle søndage ville der være mange, andre måske færre - men den vedholdende ihærdighed kunne måske være lige så effektiv (læs tiltrække mediernes opmærksomhed - og derved politikernes) som det store vanskeligt gennemførlige engangsopbud” (Lidegaard 2008).

Allerede ugen efter, den 7. oktober, er en flok bedsteforældre samlet foran Sandholmløjren. Én af dem har medbragt et banner med skriften Bedsteforældre for Asyl – uden forudgående koordinering fik bevægelsen et navn. Hvad disse Bedsteforældre for Asyl sluttede sig sammen for at ændre på kommer blandt andet til udtryk i en række uddrag fra taler afholdt ved de første demonstrationer:

”Enhver menneskelig anstændighed byder, at denne lejr må bringes til ophør straks, og at de 600 i årevis indespærrede mennesker, familier og børn skal have frihed og hjælp til at bosætte sig, arbejde og leve i landet som andre medborgere” (Rygaard 2007).

”Det eneste der kan standse nedbrydningen af de mange sind her i lejrene er amnesti. Den enkelte skal komme til at føle sig tryk og fri til at opbygge sin egen tilværelse! Indenfor de tre uger [demonstrationerne har fundet sted] her har både lægeforeningen, psykologforeningen og Røde Kors øverste chef, Jørgen Poulsen, erklæret det for uforsvarligt at fortsætte de årelange lejrophold. Alligevel har regeringen og dens støtteparti ikke givet sig. Derfor står vi her. Derfor står vi igen næste søndag” (Anker 2007).

Disse uddrag fra indlæg ved henholdsvis den anden og tredje demonstration foran Sandholmløjren skildrer, hvad bedsteforældrene samledes om: en indigneret forfærdelse over de konsekvenser, børn og deres familier lever under i asylcentre og den menneskelige og politiske uanstændighed, det afspejler. På dette tidlige stadie i bevægelsens levetid var eksplicitte målsætninger ikke formulerede, men i den opfordring, Else L sendte rundt i sit netværk, præsenteredes et udkast til paroler, bedsteforældre-initiativet kunne samles under:

”Bedsteforældre uanset politisk holdning i øvrigt kræver asyl til de børnebørn, forældre og bedsteforældre der i dag opholder sig i de danske asylcentre.

Vi finder det utilstedeligt at mennesker i nød skal være henvist til en flygtningelejr i årevis.

Vi finder det uhensigtsmæssigt at opbevare folk i lejre, når de kunne være en del af arbejdsstyrken.

Vi finder det uklogt at vende den tillid de har opsøgt Danmark med til en mistillid, der i stedet kan gøre dem til fjender af vores land.

Vi har været med til at bygge Danmark op, har en kærlighed til vores land og dets omdømme og et langt perspektiv. Lyt til os” (Lidegaard 2008).

De holdninger og intentioner, som kommer til udtryk i citaterne herover, kan ud fra et teoretisk analytisk greb belyse diagnostisk og prognostisk *framing*. Citaterne rummer altså med enkelte ord nogle opfattelser af, hvad der er galt, og hvad der skal gøres ved det. Essensen af en uretfærdighedsramme kommer klart til udtryk i det Brita Anker ovenfor er citeret for: ”[...] *det eneste der kan standse nedbrydningen af de mange sind her i lejrene er amnesti* [...]”, og dette går igen i flere interviewsamtaler, jeg havde med aktivisterne fra BfA.

En anden aktivist formulerer tre et halvt år senere igen problemet og en mulig løsning: ”*De skal ud af lejrene. De skal ikke sidde og rådne op i lejrene i årevis*” (Jørgen:6). Informanten forklarer videre, at asylansøgerne efter et halvt år i uvished begynder at få skader, at først de gamle og børnene bliver apatiske og psykisk syge. Dertil tilføjer han at Røde Kors ligeså har peget på, at asylansøgerne skal ud af lejrene, ud i samfundet og leve et liv, få mulighed for uddannelse og job. Ligesom Brita Anker gjorde opmærksom på ved den 3. søndagsdemonstration i oktober 2007, minder Jørgen om, at vidensautoriteter som Røde Kors, Læge- og Psykologforeningen har gjort indsigelser mod den måde, asylsystemet er opbygget på, og hvordan det kan have negative sundhedsmæssige konsekvenser for afviste asylansøgere og særligt børn.

Det er dog ikke sådan, at BfA var et færdigudviklet koncept allerede ved dens opståen. Udgangspunktet var omsorg for børnene og en overbevisning om at længerevarende ophold i asylcentre nedbryder mennesker. Men ud fra Else L’s indledende opfordring til en parole, hvorunder bedsteforældrene kunne samles, kunne udeforstående forledes til at tro – hvad kritikere også har forsøgt at påberåbe sig – at BfA: ”[...] *kræver asyl til de børnebørn, forældre og bedsteforældre der i dag opholder sig i de danske asylcentre*” (Lidegaard 2008).

Det skal dog ikke opfattes sådan at Else L mener, Danmark kan sige ja til alle asylansøgere, og principielt forholder hun sig ikke til enkeltsager.

”Altså vores hovedbudskab er jo ikke [...] at vi skal sige ja til alle, som kommer. Vi tager ikke stilling til, om hver enkelt kunne være blevet. Det har vi jo ingen mulighed for at bedømme, og vi kan jo dårligt nok bedømme, om de kan tage hjem. Men vi kan sige, de skal have en ordentlig tilværelse, mens de er her - vi skal behandle dem ordentligt. De skal ikke være dårligere når de rejser, end når de kommer; og det er de” (Else L:10).

Den diagnostiske *framing* fra bevægelsens spæde stade går her igen. Det fremstår dog mere klart, at alle der søger asyl i Danmark ikke nødvendigvis bør anerkendes som flygtninge. Begge kategorier, asylansøgere og flygtninge, synes dog ud fra citatet at være indbefattet i den gruppe, som kræves en ordentlig behandling, mens de opholder sig.

Blandt kritikere af en liberal udlændingepolitik bliver asylansøgere, der ikke anerkendes som flygtninge, undertiden omtalt som lykkeriddere. Den sondring er Jørgen også opmærksom på:

”Når alt kommer til alt handler det om, hvilke værdier dette samfund skal bygge på. Skal det være ordentlighed, forståelse og humanisme eller skal det være ud med alle fremmede, som DF siger. Og jeg synes da, vi skal tilbage til almindelig ordentlighed, forståelse for andres situation og grundighed i sagsbehandlingen. Jo, en god del af dem skal sendes hjem igen, fordi det er unge lykkeriddere, og det går ikke at lukke dem ind. Så står der jo to millioner kurdere her, hvis man hæmningsløst begynder at lukke kurdere ind” (Jørgen:7).

Selv om citatet her først og fremmest siger noget om hvilke værdier og menneskesyn, Jørgen indrammer asylproblematikken i, pointerer han tydeligt skellet mellem flygtninge og lykkeriddere.

Skellet mellem flygtninge og, det fortalere for en fast og fair udlændingepolitik, har italesat som såkaldte lykkeriddere, træder her frem som en interessant sondring. Det er et punkt, som ud fra de seneste inddragede citater må forstås sådan, at BfA ikke kan tage stilling til, hvorvidt den enkelte asylansøger bør anerkendes som flygtning eller have opholdstilladelse. Det indebærer også, som Jørgen påpeger, at der kan være tilfælde, hvor asylsystemet udfordres af disse lykkeriddere. Den sondring går igen i begge inddragede citater ovenfor. Det gør ordentlighed også, og det vedkommer for så vidt alle asylansøge-

re. De skal ud fra denne logik mødes uden at mistænkeliggøres, og deres anmodning om asyl skal behandles ordentligt. Det har gennemgående været klart, både i de interview-samtaler, jeg har haft med aktivisterne, og som det i opgavens indledning blev fremført, at sagens kerne for BfA er flygtninge, som sidder fast i asylsystemet og under gældende lovgivning ikke kan få asyl eller humanitær opholdstilladelse.

Det går således også igen i bevægelsens officielle målsætninger, der kontinuerligt er blevet udviklede og reformulerede. De officielle målsætninger blev spidsformuleret i fællesskab blandt deltagere på cykeldemonstrationen i maj 2011 ud fra i forvejen opstillede punkter. Listen med krav vidner om eksplicite forventninger til det politiske system. De gennemgående problematikker fra de i forvejen eksisterende målsætninger går igen i de ti krav. De kan således heller ikke betragtes som resultat af en udvidelse af en eksisterende ramme (*frame extension*, jvf Olesen 2006). Reformuleringen af målsætningerne til ti punkts listen kan nærmere, som det blive berørt senere i opgaven (side 58), betragtes som et resultat af interaktion med en partipolitisk alliancepartner samt interne, taktiske overvejelser herom, der endte ud i, at samtlige politiske partier fik kravene tilsendt.

De 10 krav fra Bedsteforældre for Asyl til den kommende regering forud for folketingsvalget 2011 lyder som følger:

1. Flygtninge er mennesker i fare og nød. De kræver beskyttelse og kan derfor ikke underkastes de krav, Danmark stiller til indvandrere.
2. På flygtninge- og asylområdet skal Danmark overholde alle de konventioner og aftaler, der skal sikre kvinders, mænds og børns personlige frihed, værdighed og grundlæggende velfærd.
3. En uafhængig instans skal kontrollere, at Danmark overholder konventionerne og aftalerne.
4. Det første interview, som skal indgå i sagsbehandlingen af asylansøgningen, skal udføres af kompetente fagpersoner – ikke af politiet. Der skal medvirke kvalificerede tolke. Samtidig skal der tilbydes vejledning i asylprocessen.
5. Flygtningenævnets sammensætning skal ændres, således at nævnet fungerer uafhængigt af Integrationsministeriet. Nævnet skal respektere UNHCRs (FNs højkommisariat for flygtninge) henstillinger, og det skal være muligt at anke nævnets afgørelser til en domstol.
6. Efter 6 måneder i et asylcenter skal asylansøgeren kunne flytte ud i samfundet og arbejde og uddanne sig, være omfattet af sygesikring og af servicelovens bestemmelser.

7. Der sættes faste frister for sagsbehandlingstiden af hvert enkelt led i asylprocessen. Er en asylansøgers sagsbehandling ikke afsluttet eller kan en afvist asylansøger ikke hjemsendes i løbet af tre år efter ankomst, skal asylansøgeren have varigt ophold.
8. Asylansøgere skal ikke kunne frihedsberøves administrativt eller fængsles uden dom.
9. Torturofre blandt asylansøgere skal undersøges og behandles. Posttraumatisk stressyndrom skal anerkendes som grund til humanitært ophold.
10. Internationale konventioner om beskyttelse af familiens enhed skal overholdes, og børn skal sikres en selvstændig sagsbehandling.

På listens første punkt skinner det igennem, at flygtninge og indvandrere kategorisk opfattes som forskellige grupper. De efterfølgende punkter, 2 og 3, gør det klart at BfA er orienteret mod internationale rettighedskonventioner, som kræves efterfulgt, og som derved insinuerer, at dette ikke altid er tilfældet. Punkt 4 og 5 omhandler de procedurer, der gælder for flygtninge, som søger asyl i Danmark, og har undertoner af, at de instanser, som vurderer og beslutter hvorvidt en asylansøger skal afvises eller ej, har en tvivlsom sammensætning. Punkt 6 omhandler involverede vidensautoriteters udbredte opfattelse af, at seks måneder er grænsen for et ophold i en asyllejr, førend psykisk negative konsekvenser begynder at opstå. At asylsager trækker ud fremgår i punkt 7, og derfor kræves frister for de enkelte led i sagsbehandlingen, og en maksimal grænse for den samlede procedure på tre år forslås. Derefter bør ansøgeren have varigt ophold. I punkt 8 kan en kritik af administrative frihedsberøvelser læses, og det kræves derfor, at fængslinger uden dom ophører. Under punkt 9 fremsættes krav om, at asylansøgere sikres undersøgelse for påstået tortur samt en klar kritik af det faktum, at diagnosen posttraumatisk stressyndrom ikke giver humanitært ophold. Listen rundes af med et krav om, at familiens enhed skal overholdes, sådan at familier ikke kan splittes ad, hvilket også kan tydes som endnu en kritik af de nuværende procedurer.

Listen med krav rummer således også konnotationer. Der er ikke blot tale om eksplicite krav til forbedring af situationen for afviste asylansøgere, men de officielle krav siger også noget om, hvad der har forfærdet aktivister, som er del af BfA. Selvom de her tillagte undertoner til bevægelsens officielle krav er fortolkede og står til diskussion, er de ikke taget ud af den blå luft. De kritikpunkter, der her er læst ind i bevægelsens officielle kravfremsættelse, er for størstedelens vedkommende bragt på banen i interviewsamtaler med informanterne, ligesom løbesedler uddelt ved demonstrationer underbygger dette. Bl.a. kan det på en løbeseddel læses, at Danmark ikke lever op til FN's børnekonvention §§ 9

og 10 om hhv. beskyttelse af familiens enhed og forpligtelse om at lade barnets tarv gå forud for alle andre hensyn. Med en eksemplificerende case om en splittet familie gøres det klart, at BfA oplever at, *"Danmark gør ikke bare familiesammenføring meget vanskelig, nu splitter vi også børnefamilierne i strid med konventionerne"* (Bilag 2).

Denne beskrivelse og analyse af en uretfærdighedsramme viser dermed også hvordan en analytisk tilgang til at identificere såkaldte diagnosticerende og prognostiske rammer, som entreprenører i en bevægelse, bevidst eller ubevidst italesætter, kan tage sig ud i praksis. I dette tilfælde er de to analytiske begreber stort set uadskillelige og interessant for denne framing-proces er også, at uretfærdighedsrammen rummer klare konnotationer og underliggende logikker. Det gør sig gældende, at de italesatte diagnosticerende og prognostiske rammer er bygget op omkring følgende holdninger/opfattelser:

- at asylansøgers sagsbehandling ikke i tilstrækkelig grad lever op til internationale konventioner,
- at sagsbehandlinger ikke er tilstrækkeligt gennemsigtige for rettighedsfortalende organisationer og enkeltpersoner,
- at asylansøgere, der venter på sagsafgørelse eller har fået afslag, og af forskellige årsager ikke kan eller vil rejse hjem, ikke bør opholde sig i et asylcenter i mere end seks måneder,
- at asylansøgere efter seks måneder skal tildeles ret til at flytte ud af lejrene, ret til at arbejde og uddanne sig samt adgang til social- og sundhedsvæsenet.

Ligesom der her, med hjælp fra litteraturen, er appliceret begreber på sagens kerne, er det desuden muligt at komme et samlet resultat af bevægelsesentreprenørernes framing-proces nærmere, ved at se på Snow og Benfords udlægning af en handlingsorienterede funktion ved en kollektiv handlingsramme. Den funktion indeholder også motiverende italesættelser som, i tillæg til uretfærdighedsrammen, med den rette tilgang kan give en protestbevægelse succesfuld gennemslagskraft. Ud fra de allerede inddragede citater kan det argumenteres, at det i blandt aktivisterne i BfA har været den enkeltes medansvar og anstændighed, der er blevet talt til, for at nå ud til potentielle støtter og befolkningen generelt. Elisabeth Rygaard taler i det ovenfor inddragede citat fra bevægelsens spæde stadi i oktober 2007 om *"enhver menneskelig anstændighed"* mens en anden aktivist i november 2007 indledte en tale under et såkaldt 'omvendt vælgermøde' med, at: *"Vi kan ikke flygte fra vores ansvar. Som politikere, som danskere, som bedsteforældre"* (Berg 2007). Under interviewet med Else L pointeres det, at protesten mod asylpolitikken i hendes op-

tik handler om det medansvar, et demokrati implicerer for dets borgere (Else L: 23-24), hvilket hun også fortalte fremmødte politikere under det nævnte omvendte vælgermøde (Lidegaard 2007).

Endnu et tema ved den handlingsorienterede funktion i den kollektive handlingsramme, som aktivister fra BfA har italesat, kan siges at være tanken om at udvise barmhjertighed og lade åndens ret stå over lovens ret for en svag gruppe. Eller princippet om at lade nåde gå for ret, som Brita Anker (2007) fremhævede i en tale.

Aktivisters *framing* af identificerede problemer ved asylpolitikken kan opsummeres ud fra de første linjer i det, der viste sig at blive den socialdemokratiske politiker Svend Auken's sidste tale. Den fandt sted ved en demonstration arrangeret af BfA i samarbejde med Et anstændigt Danmark i 2009 på Rådhuspladsen og gjorde opråb om asyl til afviste irakiske flygtninge:

”Dette er ikke om love og paragraffer.

Dette er ikke om nævn fyldt med embedsmænd.

Dette er ikke om tvangstraktater mellem regeringer.

Dette er ikke om rivalisering mellem partier.

Dette er ikke, om at nogle er gode eller onde.

Dette er om mennesker, medmennesker.

Dette er om at sætte mennesket først og vise barmhjertelighed” (Auken 2009).

Dette indledende analyseafsnit har haft til formål at belyse konkrete forhold ved udformningen og implikationer af asylpolitikken, som aktivisterne i BfA initierede protesterne imod. Det er blevet klart, at særligt børnenes og børnefamiliernes vilkår i lejrene opfattedes som særligt utilstedeligt og har været drivkræft for, at kollektive aktioner blev indledt. Det har særligt været en manglende lydhørhed fra elitepolitikens centrum, samt den enkeltes medansvar for at løse et samfundsproblem, som har været begrundelse for forsat aktivitet. Som protestbevægelse er BfA dog også et udtryk for, og resultat af, hvordan disse oplevede begivenheder er knyttet til bestemte underliggende logikker. De kan for nuværende siges at relatere sig til opfattelser af, at de i asylsystemet fastklemte ansøgere, ikke er tilstrækkeligt beskyttet af internationale konventioner, at asylsystemet er ugenomsigtig, og at asylansøgere efter seks måneder skal have adgang til at deltage i samfundet og få del af velfærdsydelser. Til disse formaliserede krav kan et grundlæggende

menneskeligt synspunkt tilføjes: Asylansøgere af enhver art bør mødes med medmenneskelig tillid og ikke nedbrydes, mens de opholder sig i Danmark.

Analysedel 2 – Bevægelsesentreprenører og politiske profiler

Det faktum at BfA er vokset sig fra at være et initiativ med først 52 utilfredse bedsteforældre ved den første demonstration ved Sandholm-lejren, til i maj 2012 at være en bevægelse med underafdelinger ved asylcentre i Kongelunden og Avnstrup samt opstartede grupper på Fyn og i Jylland er interessant i forhold til bevægelsens organisering og udvikling. Hvordan en bevægelse organiseres, og hvordan deltagerne kommer frem til hvilken retning, udviklingen forløber, kan omtales som interne processer og ressourcer. Fra teorierne om sociale bevægelser ved vi at *den* væsentligste ressource netop er deltagerne og deres aktivitet. Fra interviewmaterialet kan varierende mønstre i de enkelte aktivisters motivationer for at deltage, identificeres - ligeså i deres måde at bidrage til bevægelsens fortsatte virke. BfA er som bevægelse i udgangspunkt tværpolitisk; en bevægelse, som er åben for alle, der sympatiserer med dens målsætninger uanset øvrige politiske standpunkter, og tillige en bevægelse organiseret omkring en decentral, flad struktur. Det kan derfor rimeligt formodes, at en variation i deltagernes opfattelse af taktiske tilgange i forhold til at opnå bevægelsens mål, er væsentligt for den kontinuerlige udvikling af en kollektiv handlingsramme. Første skridt for at analysere denne dynamik bliver deltagerne. I det følgende præsenteres derfor først en række (formodede) centrale deltagere – bevægelsesentreprenører – i BfA. En efterfølgende præsentation de øvrige informanter muliggør at give et billede af bevægelsens forskelligartede, interne ressourcer og dynamikker.

Bevægelsesentreprenører

Else L er som tidligere omtalt den egentlige initiativtager til BfA. Hun blev opmærksom på afviste asylansøgers situation via særligt Politikkens dækning. Efter at have overværet et teaterstykke i Allerød besluttede Else, at Sandholmleiren var oplagt som fysisk ramme for en protestaktion mod forholdene for asylansøgere. Hun forklarer, at baggrunden for at aktionen blev båret frem af bedsteforældre dels bunder i at det var blandt hendes vennekreds, øvrige deltagere blev rekrutteret. Else understreger dog også et refleksivt valg om, hvorfor det skulle være mennesker i en moden alder: *"Altså når jeg fandt på, at det skulle være den aldersklasse, så var det mest fordi jeg tænkte at der var folk, der hav-*

de tid til det, at vi kendte et andet Danmark, vi havde et perspektiv og vi ved også hvor kort tiden er" (Else L:12). Hun kommer i øvrigt også ind på, at rollen som bedstemor gør det lettere at indleve sig i de betingelser, børnene i asylcentre lever under.

Udover at asylforholdene har forfærdet Else, fortæller hun også om en helt personlig grund, der har påvirket hendes gnist til handle: *"Jeg havde en søster, der døde det efterår, og da jeg sad ved hendes dødsleje, tænkte jeg: 'hende kan jeg ikke gøre mere for, nu vil jeg gøre noget for nogle andre'."* (Else L:1). Else uddyber, at det brev, hun sendte rundt til venner og bekendte, blev skrevet på søsterens dødsleje, og at der ud over de umiddelbare grunde, altså også var helt personlige omstændigheder bag hendes initiativ.

Elses deltagelse i BfA har fortrinsvist været massiv i bevægelsens første halve til hele år. Hun beretter, at hun da stort set ikke nåede andet, men siden hen har valgt at prioritere anderledes. Som bedstemor til 11 børnebørn har det også haft betydning at: *"[...] det er rigtig mange søndage der er gået med det, og jeg har elleve børnebørn. Sommetider spørger de jo også efter, hvor jeg er henne"* (Else L:16). Elses aftagende engagement har også betydet, at hun selv mener, hun ikke har samme indflydelse, som da hun i starten lagde stort set al sin tid i arbejdet med BfA. At hun dog stadig har nogen indflydelse i kraft af sin status som initiativtager, afviser hun ikke, men understreger, at indflydelse kommer i kraft af, hvor meget tid den enkelte aktivist ligger i deltagelsen (Else L:27).

Gennem forbindelser til Danmarks Radio, hvor Else har været ansat i en årrække, var hun i bevægelsens første tid ihærdig for at få bevægelsen synliggjort i medierne. Hun har over årene forsat arbejdet med at synliggøre BfA, og derved gøre befolkningen og politikere opmærksomme på sagen. Selv om hun har familiære relationer til redaktionen på Politiken¹⁶, ser hun ikke det som en taktisk fordel. Tvært imod kan det vendes mod hende, mener hun og tilføjer, at det i øvrigt er vigtigere at få læserbreve i Jyllands-Posten, da publikummet der, er mere hensigtsmæssig at nå ud til (Else: 32). Foretagsvirksomhed er på interviewtidspunktet Elses primære deltagelsesform. Hun tror, det er en strategi til at nå ud til personer, som ikke er vidende om situationen for asylansøgere. Else fortæller, at hun holder foredrag for forskellige politiske grupperinger som 3F, LO og HK. Det har været foredrag om emnet civil ulydighed. Det ser hun som en aktionsform, der kan legitimeres ved at være en kamp for demokrati.

Else fortæller desuden, at hun aldrig tidligere har været politisk aktiv i samme udstrækning som i forbindelse med BfA, og ej heller anser sig for at være en politisk frontkæmper. Men det forhold, at hendes mand var med til at opstarte Organisationen til Oplysning

¹⁶ En af Elses fire sønner, Bo Lidegaard, blev i april 2011 ansvarshavende redaktør på Politiken.

om Atomkraft (OOA), har også spillet ind i forhold til de erfaringer, hun har gjort sig med protestbevægelser. Hun har da også været med til at holde taler ved OOA-marcher. OOA vidner for hende om hvordan en protestbevægelse gennem folkelig oplysning, ifølge hende, har være stærkt betydende for, at atomenergi ikke vandt indpas i Danmark. I lyset af sine præferencer for foredragsvirksomhed som en ressource for BfA, kan det således også relateres til, at hun ikke nærer optimistiske forventninger om, at traditionelle demonstrationer på Rådhuspladsen kan føre til den store forandring.

For Else er det også en vigtigt omstændighed, at BfA ikke rubriceres som en politisk bevægelse for venstreorienterede. Det er det heller ikke i hendes optik:

”Der er mange, der har stemt borgerligt [af bedsteforældrene], før det her - jeg tror ikke de gør det mere - men altså det er der og det er for mig meget, meget vigtigt at understrege, for ellers var jeg bange for at man lige med det samme skulle opfinde det her ’godhedsindustrien’” (Else L:8).

For at udelukke risikoen for at blive rubriceret som en del af en såkaldt godhedsindustri, eller venstreorienteredes asylpolitiske talerør, har Else også foreslået, at alle Folketingets politiske partier skulle modtage de 10 krav, som Socialistisk Folkepartis Özlem Cekic i forbindelse med cykeldemonstrationen i maj 2012 efterspurgte, og var mødt frem for at få overrakt ved Christiansborg.

Interviewet med **Jørgen** blev afholdt i Hellerup, hvor han og hustruen, som ligeså deltager i aktioner med BfA, har hjemme. Jørgen indleder med at fremvise sit kontor, som han kalder: ”[...] *hjertet af Bedsteforældre for Asyl. Det er herfra, det hele ledes*” (Jørgen:1). I kontoret, der er fyldt med stabler af bøger, kasser med flyers, store bannere som anvendes ved demonstrationer, T-shirts og megafoner, fortæller han, at det er herfra meget af koordineringsarbejdet foregår. Jørgen ligger tydeligvis en stor del af sin tid i BfA - 10-12 timer om dagen har han brugt i perioden op til cykeldemonstrationen, fortæller han (Jørgen:2).

Jørgen var ikke med helt fra starten, og det første års tid deltog han i demonstrationerne ved Sandholm-lejren uden at have en særlig aktiv eller central rolle. Han fik øje på BfA igennem en notits i Politiken. I forbindelse med at folketingsvalget blev udskrevet i oktober 2007, hvilket ifølge Jørgen, fremskyndte tilslutningen til bevægelsen, blev også han engageret i sagen: ”*Blandt andet vågnede jeg op og gik ind i det på grund af politik. Det*

er en hovedgrund, tror jeg. Det var et sted at sætte kniven i den borgerlige regering. Da kunne alle se, hvad det drejede sig om, og hvad Dansk Folkeparti stod for” (Jørgen:1). Han fortæller i forlængelse heraf, at sin kristne tro og næstekærlighed spiller ind i forhold til at engagere sig i sagen. Den politiske motivation påvirker dog stærkest, det syn han har på bevægelsen og hvad han vægter højest i forhold til bevægelsens muligheder for at ændre på afviste asylansøgere forhold:

”Jeg er på det politiske hold. Det der med at samle tøj, klippekort og cykler ind, det er udmærket, og det vil jeg på ingen måde stoppe. Det synes jeg dog hører under Røde Kors og Staten - de skal fandeme give de folk ordentlige forhold. Det skal ikke være gennem indsamling af gamle sko fra bedsteforældre. Jeg synes, vi skal arbejde politisk, demonstrere, skrive læserbreve. Men vi går egentligt på to ben. Det ene hvor vi er aktive for at påvirke det politiske system. Det andet ben er så at hjælpe enkelte asylansøgere, måske gemme en enkelt. Jeg holder mest af det politiske ben. Men andre er meget aktive på... omsorgsnet - at vi skal støtte, hvor vi kan. Da jeg er den evige kompromismager, ender det med, at vi går på begge ben. Det kan også være udmærket” (Jørgen:14).

Jørgens omtale af hvordan bevægelsen har udviklet sig til at gå på to ben og sin egen rolle i at få det til at hænge sammen, giver et indtryk af, at interne uenigheder er blevet imødekommet gennem kompromisser. Ifølge Jørgen har der også internt i bevægelsen været uenigheder og decideret krisestemning, som i januar-februar 2011 var nær ved at splitte bevægelsen. Da indtog Jørgen rollen som koordinator og primus motor for at forlige fløjene i bevægelsen. Det var særligt uenigheder om skarpheden i formuleringerne af bevægelsens målsætninger, som skabte krisestemning. En fløj mente, at målsætningerne skulle være gennemslagskraftige, mens en anden fløj mente, at for yderliggående krav ville presse den daværende opposition, særligt S og SF til urimelige løfter. Det lykkedes dog for et fire-personers udvalg at nå frem til kompromisser, der forenede de to fløje. Jørgen tilføjer, at uenighederne også havde bund i taktiske bekymringer om, at en gruppe i bevægelsen ikke ønskede, det forestående valg skulle være et nyt indvandrervalg (Jørgen:29). Sådanne divergerende overvejelser af BfA's taktik, fortæller om, hvordan sammensætningen og rekrutteringen af bedsteforældrene kan være problematisk:

”For det er et problem, at vi er så brede politisk set. Der er yderliggående venstrefløjs-folk, der er vel også næsten pæne, borgerlige vælgere, er jeg lige ved at tro. At få det forliget, kan være svært. Hvert halve år har vi stormøder og sidste gang blev vi enige om at give plads til hinanden” (Jørgen:5).

Jørgen giver udtryk for, at han hører til venstrefløjen og egentligt burde melde sig ind i Enhedslisten. Han nærer dog ikke forventninger om, at et partipolitisk engagement kan være vejen frem til at få indflydelse på de asylafvistes forhold, da han mener at: *”[...] man får større indflydelse ved at cykle rundt i Danmark og ved at synge i Folketinget, end man gør ved at gå til 20 møder i et eller andet parti, som vel går ind for det samme”* (Jørgen:32).

Jørgen fortæller, at det for ham ikke er fremmed at demonstrere, og at han i 1980'erne var med til at stifte Gymnasielærere for Fred. Han var dog ikke ret aktiv, da han som lektor og familiefar ikke havde den fornødne tid.

I forhold til spørgsmålet om hvorvidt det, at personer i en moden alder har tiden, er væsentlig for at holde liv i BfA, svarer Jørgen at, *”Der er et socialt element, som ikke skal undervurderes. At man har tid, får 117 glimrende venner og bekendte”* (Jørgen:4). Jørgen tillægger altså også et socialt element til BfA's eksistens og de manges søndage, det har kostet. Jørgens opfattelse af det sociale element er positiv, men han understreger, at det ikke er den vigtigste drivkraft for de mange søndagsdemonstrationer ved Sandholm:

”Det er kernen i vores arbejde. 101 søndage i træk har det set sådan ud. I træk! Det er omdrejningspunktet i vores arbejde. På en måde er det lidt fjollet, for der kommer aldrig en kat, eller nogle fra medierne. Men vi får gjort status over, hvad der er sket i ugens løb, og får hørt hvad der skal ske de næste dage, om der er nogle sager, vi skal tage op eller nogle, vi skal skrive til o.s.v. Det er motoren, der sørger for, at vi ikke går i stå” (Jørgen:10).

Det er altså ud fra dette synspunkt klart, at søndagssamlingerne foran Sandholm, ud over symbolværdien, har en væsentlig betydning for den organisatoriske og besluttende del af bevægelsens fortsatte virke. For det første bliver kontakten til asylansøgere inden for lejrens hegn opbygget og vedligeholdt. Men også aktuelle sager om asylansøgere forhold bliver drøftet, og hvad enten positive eller negative beretninger bliver overleveret, har det ifølge Jørgen en motiverende effekt. En historie om at en given udsat familie har fået op-

holdstilladelse, kan bekræfte, at bedsteforældrenes indsats ikke har været forgæves mens en negativ udvikling i en aktuel sag, kan anspore til yderligere forarmelse og intensivering af de ressourcer, der investeres (Jørgen:25)

Jørn og hustruen Vibeke med bopæl i Hørsholm, har begge sundhedsfaglige baggrunde. Det har været betydende for deres engagement for at forbedre forholdene for afviste asylansøgere. Jørn fortæller, at de af holdningsmæssige baggrunde fik øje for problematikken, som de gennem et initiativ til underskriftsindsamlinger blandt læger og sygeplejersker ønskede at vække en faglig bevidsthed om. I forlængelse af den faglige baggrund Jørn har, nævner han også at han i 1980'erne var næstformand i bestyrelsen i Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) (Jørn:5). Den holdningsmæssige baggrund, Jørn henviser til, har med egne ord at gøre med erfaringer fra græsrodsarbejde i anti-atombevægelsen og Vietnam-bevægelsen. I sidstnævnte bevægelse var han, efter eget udsagn, endda centralt placeret (Jørn: 9). Fra disse bevægelser ser Jørn paralleller til asylproblematikken i det at: *"[...] det har noget at gøre med en holdningsmæssig reaktion på at systemet eller magthaverne foretager sig handlinger, som det er svært at acceptere uden at reagere imod"* (Jørn:3). At have aktioneret kollektivt mod oplevelsen af magthaveres svært accepterede handlinger er for Jørn også en lære om, at græsrodsarbejdet har givet resultater, og er motiverende for, at det kan gentages:

"Det er først når de, der forventes at være i tilskuerens rolle, begynder at reagere, at tingene ændrer sig. Så har vi vel også haft en tro på, at vi kunne få ting til at ændre sig, for med atommarch og Vietnam-krigen lykkedes det jo, at få svunget den danske, den officielle holdning, over i en afstandtagen fra tingene. Senere med missilopstillinger. Så hvis græsrodderne, eller med et fint ord, folket, begynder at røre på sig, så kan det efterhånden, efter lange, lange seje træk, føre til at tingene ændrer sig. Lige gyldighed er jo det værste. Lige gyldighed er farligt. Specielt i en tid hvor højreradikalismens mørke kræfter vokser i Europa, er lige gyldighed rigtig farlig. Det er der også eksempler på. Vi skal jo ikke gå mange årtier tilbage for at se, hvor rivende elendigt det kan gå. Jeg tror, det er i det lys vi skal søge vores engagement" (Jørn:4).

I citatet fortæller Jørn, hvordan erfaringer fra deltagelse i græsrodsbevægelser giver håb om at det lange, seje træk kan føre til forandring. Samtidigt pointerer han, at engagemen-

tet for aktivt at tage del i BfA også er præget af en opfattelse af, at ligegyldighed i almindelighed og overfor asylproblemet i særdeleshed er farligt i forhold til en holdning om, at højreradikalismens mørke kræfter vokser frem i Europa. Det spiller også ind i forhold til bevægelsen, og hvordan den ifølge Jørn skal agere taktisk. For ham er sondringen mellem flygtninge og indvandrere klar, men han finder den taktisk problematisk da de, han kalder modstanderne, ikke opererer med at adskille flygtninge- og udlændingepolitik.

Jørn forklarer, at sammensætningen af deltagere i BfA vidner om en ressourcestærk og erfaren gruppe bestående af personer med engagerede professionelle og i flere tilfælde fremtrædende karrierer bag sig – sundhedsfagligt og forskningsmæssigt som han selv – i undervisning, journalistik, administration og private virksomheder. Det indtryk, han efterlader af gruppens sammensætning, er også betydende for den måde bevægelsen er organiseret:

”Det er ikke bare en eller anden form for hippieromantisme, som fører os videre, det er jo folk med konkrete, faglige professionelle liv bag sig eller i enden af det, som har taget den her udfordring op. Ganske vist og helt bevidst på en måde, som ikke er en forening eller organisation, men som en bevægelse, der kører efter halv-anarkistiske principper, hvilket både kan være en stor styrke og en svaghed” (Jørn: 4).

Det er tilsyneladende bevidst, at organiseringen af BfA er bygget om en flad og løs struktur. Jørn taler for, at bevare den form for organisation, da han anser det for mere effektivt end en forening. Som konsekvens heraf tilføjer Jørn dog også, at BfA ikke er en beslutningsdygtig organisation. Omvendt giver det plads til forskelligartede initiativer, og at alle, der tilslutter sig bevægelsen, kan bidrage med, hvad de hver især finder mest effektivt eller passende. Som Jørn forklarer, er der nogen, som bare møder op ved Sandholmlejren om søndagen, der er andre, der laver dokumentationsarbejde, og andre igen arbejder personligt og direkte med enkelte flygtninge, familier eller uledsagede flygtningebørn. Sin egen rolle omtaler han som udenrigsfunktionen, hvilken indebærer at skabe kontakt til grupper af meningsfæller ude i landet (Jørn: 8). Jørn er del af en gruppe, som arbejder for at udbrede bevægelsen fra at være et Storkøbenhavnsk/Nordsjællandsk fænomen, og de afdelinger, som er opstartet på Fyn, i Nord- og Østjylland og (efter interviewtidspunktet) på Lolland-Falster, er alle resultater af det arbejde. For Jørn er det essentielle arbejde med

at få kendskabet til BfA udbredt, og derved gøre folk bevidste om tilstanden i asylsystemet, som han løbende er begyndt at anskue i en større sammenhæng:

”Jeg mener virkelig, vi befinder os i en fase, hvor vi må gøre op for os selv, at vi er i en meget vigtig værdikamp – en meget vigtig værdikamp – desværre. Igen, hvis du tænker i historiske paralleller, er udviklingen meget, meget farlig [...] For mig er det her arbejde med BfA mere og mere blevet at slås mod det problem, fordi asyl- og flygtningepolitikken er det bedste symptom på en farlig sygdom for samfundet. Det er der, det først viser sig. Det viste sig først med jøderne i 1930'erne, så det slaviske folk, så blev det de handicappede og så de intellektuelle, der råbte op” (Jørn: 23).

Jørn underkender ikke, at det lyder voldsomt og en anelse paranoidt, og forklarer, at det heller ikke er en generel holdning blandt bedsteforældrene. Men i Jørns optik er der i samfundsudvikling gennem det seneste årti for ham klare paralleller til et præfascistisk stadie i 1930'erne. At det blik for den større sammenhæng som Jørn indplacerer flygtninge- og asylproblematikken i, ikke er udbredt blandt bedsteforældrene, vidner for ham om, at: ” [...] *vi ikke har en kollektiv bevidsthed*” (Jørn: 24), og han tilføjer at: ” [...] *vi som bevægelse ikke er fælles bevidste om* [den større sammenhæng]. *Det tror jeg helle ikke, vi skal være eller at vi nogensinde bliver, fordi det er ikke nødvendigt, for at arbejde for de konkrete ting, vi er enige om*” (Jørn: 25).

Inga har en faglig baggrund og akademiske grader i sundhedspleje. Derfor har indsatser for samfundets svagtstillede fyldt i hendes tilværelse. Hendes engagement for afviste asylansøgere går forud for BfA. Hun var medstifter af Amnesty Nu, om hvilket hun fortæller, blev initieret af en gruppe kvinder, hun i kraft af sit engagement i Kvindernes Internationale Lige for Fred og Frihed allerede indgik i et netværk med. Efter Amnesty Nu's underskriftkampagne, som Inga står tilbage med en oplevelse af, var betydende for udskrivelsen af Folketingsvalget i 2007, blev Inga kontaktperson for asylansøgere. Derved blev hun personligt konfronteret med asylansøgere skæbner, omtrent samme tidspunkt BfA opstod ved Sandholmlejren. Der deltog hun også, men Inga betragter sig nu som del af en Kongelundgruppen, hun tog initiativ til at opstarte (Inga: 2).

Desuden nævner Inga at hun fra frivilligt arbejde i RCT også har erfaringer, som har påvirket hendes syn på asylproblematikken, samt at hun også er landskontaktperson i SOS mod Racisme.

Inga fortæller, at hun sammen med ægtemanden, der også har været aktiv i BfA, ”[...] *altid har været optaget af at etablere alternative måder at forstå vores omverden på*” (Inga:3). Ingas drivkraft for at etablere alternativer til det bestående, afspejles også i hendes deltagelse i kvindebevægelsen, hvilken i sig selv var et alternativt bud på samfundsforandringer. Som medskaber af den første Femø-lejr blev hun særligt engageret i, at også svagtstillede kvinder skulle have mulighed for at deltage i lejren. Derfor hun tog initiativ til at oprette børnehaver, således at de travle kvinder på lejren kunne få passet deres børn, og mindre økonomisk privilegerede kvinder fik mulighed for at deltage gennem arbejde i børnehaverne, som i øvrigt stadig eksisterer på Femø-lejren (Inga:4).

Interessant er det, at Inga identificerer en vis tvivl i forhold til bedsteforældrenes engagement – generelt set – idet hun finder det vanskeligt at: ”[...] *adskille hvad vi gør for vores egen skyld, for ligesom at have god samvittighed, og hvad vi faktisk gør for at forbedre og forandre asylansøgers situation*” (Inga:12). Hun taler derfor også for en mere aktivistisk tilgang – hun nævner selv sultestrejke og særligt flere civil ulydighedsaktioner som modvægt til en alt for pæn fremtræden af bedsteforældrene (Inga:6). At bedsteforældrene undertiden er for pæne, kom, ifølge Inga, også til udtryk i forhold til bevægelsens stillingtagen overfor Luk Lejren-aktionen. Hun opholdt sig da i Grønland, men fra siden linjen kunne hun følge, hvordan det trods en del modstand blev besluttet, at Bedsteforældre for Asyl ikke måtte identificeres med Luk Lejren (Inga:25). Det afspejler også interne drøftelser og fraktioner, som ifølge Inga eksisterer i sammensætningen af BfA. Hendes eget politiske standpunkt knyttes til Enhedslisten. Trods de forskellige tilgange, der principielt skulle være plads til i bevægelsen, identificerer hun en radikal gruppe (liste B) som én tilgang samt en form for opposition heroverfor (Inga:5). Inga eksemplificerer yderligere denne opfattelse af interne fraktioner; Når bedsteforældrene samles, har de for vane, ligesom da en gruppe bedsteforældre i Folketinget blev anholdt, at synge Benny Andersens ”Barndommens land”. Den synger de ikke i Kongelundgruppen hvor forfatter og sangskriver Jesper Jensen¹⁷ deltog, og hvortil han skrev sin sidste sang, om hvilken In-

¹⁷ Forfatter og sangskriver Jesper Jensen har bl.a. lavet samfundsdebatteende revy med Klaus Rifbjerg og Leif Panduro. Første vers i sangen Inga refererer til, lyder: *Inde bag asyllets vægge / rådner børn og voksne op. Man ku ønske Folketinget / følte lidt på egen krop. Vi har børnebørn og spør nu / og vi gør det hånd i hånd: skal de rådne op i centre – er det virkelig LOVENS ÅND?*” (www.bedsteforældreforasil.dk).

ga siger: *"Det er vores sang. De andre kan ikke fordrage den, fordi der står, de råbner op i fængsel... de kan ikke ha' det, de vil ikke synge det. Det er jo fanden gal' me derfor, vi står der!"* (Inga:5).

I lighed med Ingas faglige arbejde handler engagementet for asylansøgere også om: *"[...] at være med til at forsøde folks tilværelse. Man kan være med til at forbedre den, men man skal også hele tiden tænke på, hvordan man kan medvirke til at forandre de vilkår, mennesker lever under* (Inga:7). Hun udtrykker i samme moment beundring og stor respekt for det arbejde en kvinde-kontaktgruppe ihærdigt har udført i Kongelundcenteret og ved Sandholm for at forsøde og forandre asylansøgernes tilværelse. Men erfaringer fra et forsøg Inga og kvindegruppen gjorde sig med at oprette et talperson-system iblandt asylansøgerne, har også fået hende til at tvivle.

Hun har derfor også tænkt på alternative muligheder for at give bevægelsen nye udtryksformer, hvorfor hun med inspiration fra, og i samarbejde med, Else S tog initiativ til cykeldemonstrationen.

Bevægelsesbærere

Informanten **Tove** med bopæl i det indre København var ligesom Inga med i initiativgruppen til Amnesty Nu. Det var gennem netværket Kvinder i Sort, at Tove blev engageret i primært asylansøgende børn og kvinders hverdagsliv i Kongelunden, hvor hun blev kontaktperson for en kvindegruppe. Hun blev opmærksom på sagen via medieomtale og især Olav Hergels dækning i Politiken i 2006 gjorde stort indtryk på Tove. Hun betragter BfA som én mulig kasket at ikklæde sig blandt flere, hvor det stadigt eksisterende Amnesty Nu står for et mere konkret og målrettet initiativ. BfA opfatter hun som mere spredt fægtning, selv om ti politisk målrettede krav er blevet formuleret (Tove:5). I 1960'erne og 1970'erne var Tove aktiv i kvinde-fredsbevægelsen. Her forblev hun passivt medlem, som hun udtrykker det, men op igennem 1980'erne, i forening med hendes civile erhverv som bibliotekar på Musikkonservatoriet, opretholdt hun det kvindesagsfremmende arbejde i Kvinder i Musik. Den egentlige politiske aktivisme genoptog hun igen i forbindelse med Danmarks indtræden i Irak-krigen i 2003 i Kvinder i Sort-netværket (Tove:10).

Tove nævner selv en vis tvivl ved sit engagement for flygtninges rettigheder, men vægter, at det overfor myndighederne viser, at nogle rent faktisk er opmærksomme på sagen, og aktivt gør omverdenen bevidst herom (Tove:4).

Ole blev sammen med hustruen opmærksom på sagen gennem dagspressen og bekendtes omtale. De har bopæl i Frederikssund og deltog første gang i BfA's stille protester ved Sandholm i november 2007. Der har de deltaget i omtrent 100 af de på interviewtidspunktet 190 søndagsdemonstrationer. Omtrent samme tid som Ole blev pensioneret og hustruen trådte ud af arbejdsmarkedet, meldte de sig som frivillige hos Røde Kors i Grib-skov for at hjælpe uledsagede flygtningebørn. De fik dog aldrig svar, og det kan måske forklare, hvorfor de blev engageret i BfA, fortæller Ole (Ole:1). At hjælpe og arbejde med børn har netop været en stor del af Oles tilværelse, først som lærer og embedsmand, og sidenhen som direktør i et bureau for adoptionsformidling. Som medlem af det lokale byråd for SF er partipolitik igen blevet en del af Oles liv i pensionisttilværelsen, mens han altså også har genoptaget protestformen som politisk aktivisme fra sine yngre år, bl.a. i anti-atombevægelsen. Ud over de vanlige søndagsdemonstrationer har Ole i 2011 været foregangsmand for at give bevægelsen endnu en platform, ved at foreslå Sandholm-lejren som lokalitet for et kunstværk i "Vores kunst" - et projekt af DR i samarbejde med statens Kunstråd og Statens Kunstfond. Det gav en del medieomtale, hvilket Ole også så som formålet.

I forhold til hvorvidt de mange søndage ved sandholm har nyttet, beretter Ole:

"Det er jo nålestik. Det vi håber er bare, at nogle tænker, at 'de [BfA] bliver fandeme ved, der må være noget, i det de siger, der må være noget der driver dem'. Vi har jo ikke noget profit ud af det, og der er jo nok ikke noget personligt i klemme" (Ole:12).

For **Alice** har særligt begivenhederne ved Brorsons Kirken i 2009 været en øjenåbner. Dette begivenhedsforløb triggede hende til at tage del. Derved fik hun også yderligere indsigt i, hvordan asylansøgere behandles. Det afspejler en problematik, vi, med Alice's ord, som samfund ikke kan være bekendte, og som langt fra er i overensstemmelse med hendes opfattelse af, hvordan vi i Danmark traditionelt set har behandlet flygtninge (Alice: 2). Om hendes overvejelser forud for at aktionere imod dette, fortæller hun:

"Nu har tingene udviklet sig fuldstændigt skævt, og så tænker jeg, hvad kan jeg gøre, for at være med til at få ændret den kurs, som man synes er forkert. Det er jo også derfor, man demonstrerer. Alle de demonstrationer vi lavede i

60'erne omkring Vietnam-krigen, var jo også for at give sin mening til kende om, at dette vil vi ikke finde os i, at det er for galt det her" (Alice:2).

Alice er aktiv ved Kongelunden og var bl.a. med til BfA's happening i folketinget. Om sin deltagelse i BfA, fortæller hun:

"Det er jo spændende, og det betyder noget, at jeg stiller mig op og siger noget, eller at du stiller dig op og siger noget. Du kan være med til at præge en stemning. Det er dejligt, at være med til at få et demokrati til at fungere" (Alice:3)

Alice fortæller endvidere at rollen som pensionist i mange tilfælde giver en oplevelse af, at være udenfor beslutningsprocesser og har karakter af en "*usynlighedsfase*" (Alice:3), men undervejs, mens hun fortæller om erfaringerne fra et langt arbejdsliv og rollen som bedsteforældre, bliver det klart, at det passer Alice fint at have rollen og blive hørt som aktiv "*senior citizen*" (Alice:6).

Om sit engagement for at tage del i BfA fortæller **Arne** at, det handler om at gøre opmærksom på nogle forhold, som er led i en større sammenhæng. Arne italesætter asylproblemet i ud fra principper om international konventioner. Det er principper, Arne mener man må tage vare på og følge op på. Det er ikke tilfældet i dagens Danmark, og dette motiverer Arne til fortsat deltagelse i BfA (Arne:1). Han blev aktiv i bevægelsen i 2007, og det var den første asylopolitiske græsrodsorganisation, han hørte omtale af, da han og hustruen i 2006, efter 25 års ophold i udlandet, vendte hjem til Danmark. Da oplevede Arne en ny tone i den politiske debat. Arne tilsluttede sig derfor reaktionen overfor dette skred for at påvirke den offentlige holdning og derigennem den politiske proces (Arne:19-20). Han var i sine unge dage partipolitisk aktiv i SF, og fortæller, at engagementet for asylsagen ikke er så voldsomt: "[...] *for så kunne man jo melde sig ind i et politisk parti og virkelig arbejde for det*" (Arne:29). Han tror dog på, arbejdet i BfA allerede har haft en vis effekt:

"Jeg tror vi – BfA – har markeret sig så tilpas, at der ikke er mange i politisk besluttende kredse, som er ukendt med eksistensen af BfA. De er altid føl-

somme overfor bevægelser, de behøver ikke at være så omfangsrige, fordi de giver en tendens, og alene det, tror jeg, har en betydning” (Arne:13).

Else S har været med i BfA siden marts 2010. Hun forklarer sin deltagelse i BfA via sin faglige baggrund, hvor det at sætte fokus på marginaliserede grupper, har været centralt. Fra faglige kredse fik Else S kontakt til Inga. Det var igennem denne kontakt hun blev aktiv i BfA. Med inspiration fra Follow the Women¹⁸ foreslog Else S en cykeldemonstration som et alternativ til blot at stå ved asylcentre (Else S:1). Hun har blot deltaget ved Sandholm få gange. Dels er afstanden dertil upraktisk som cyklist og dels finder Else det mere hensigtsmæssigt at forsætte med at påvirke folkemængden ved tirsdagsdemonstrationer i København (Else S:10). Her oplever hun positive tilkendegivelser fra forbipasserende og utilfredshed mod den hårrejsende måde, vi behandler flygtninge på, fortæller hun, og henviser til lejringen af flygtninge i et militært øvelsesterræn (Else S:11). Else var med i den først Thy-lejr, demonstrationer under studenteroprøret (Else S:5) og har boet i kollektiv (Else S:19). Hun sætter dette i sammenhæng med BfA derved, at ”[...] *det vel er mange af os fra ’68 og frem*” (Else: S:5). I forhold til hvordan det har fulgt hendes politiske deltagelse, fortæller Else: ”*Det har mere været noget menneskeligt, på en facon. Jeg kan ikke sige at det har været i regi af forskellige partier. Men når jeg sådan har syntes at nu var det nok, så måtte vi lave det om*” (Else S:5).

Finn var allerede med ved de første demonstrationer ved Sandholmløjren. Han var helt fokuseret på, at det omhandlede børnene og børnefamilier i centrene: ”*Hovedprincippet for mig var, at de mennesker, som er landet her i landet, de skal sørme behandles ordentligt. Det var anstændighedsprincippet*” (Finn:1). Udviklingen mod en mere politisk orienteret protestbevægelse har Finn ikke engageret sig i, og han er også tvivlsom overfor, om det er en hensigtsmæssig fremgang for at hjælpe menneskerne i centrene. Han fulgte dog udviklingen i bevægelsen, for ikke at så splid i en allerede løst sammentømret bevægelse, fortæller han (Finn:2). Gennem et længerevarende ophold i Grønland har Finn fået indsigt i udsatte gruppers levevilkår, om end det ikke var i professionelt øjemed. Flere af deltagerne fra Sandholm har Finn mødt på Grønland, herunder Else L (Finn:5).

¹⁸ Follow the Women er en international fredsorganisation, der arbejder for fred og kvinderettigheder i Mellemøsten. Hvis sikkerhedssituationen i regionen tillader det, deltager op mod 300 kvinder en gang årligt i et fælles optog rundt for at synliggøre forholdene i Mellemøsten (www.followthewomen.dk.)

Finn opholdte sig på Grønland imens det *"brændte på"* i 1960'erne, og han har altså derfor heller ikke været i andre græsrodsbevægelser. Partipolitisk indtager han en nivellerende midterposition, men har aldrig været indmeldt i et parti (Finn:6).

Kis er gift med Finn og sammen har de været særligt engageret i en børnefamilies kamp i asylsystemet. Ved den tredje samling af bedsteforældre ved Sandholm i efteråret 2007 blev hun af affektive handlingsårsager inddraget i denne families skæbne: *"Det er meget sjældent jeg bryder ind uden at have tænkt på hvad følgerne måtte blive. Men det var mit hjerte. Det kunne jeg bare ikke"* (Kis:8). Hun har på interviewtidspunktet stadig kontakt til familien, der har humanitær opholdstilladelse (Kis:8). Hun beretter, at den respekt, hendes far har lært hende for det danske samfund, ikke var genkendelig i den måde myndighederne (dels i asylcenteret/Ellebæk-fængslet og særligt i ministeriet og udlændingenservice) behandlede sagen. Hun oplevede det som yderst vanskeligt at trænge igennem og gøre noget ved sagen, men med *"indignation, harme og vilje"* fik hun til slut påvirket sagens forløb (Kis:9). Kontakten til familien er forsat og særligt forholdet til moderen har fået karakter af venskab, og hun omtaler det som en berigelse fra en anden kultur (Ibid). Støtten til denne familie har, ifølge Kis, også båret frugt på et andet niveau, idet hjælpen til en enkelt families integration i og accept fra lokalsamfundet, bliver en politisk handling. Med erfaring fra økofeminisme minder hun om, at det personlige også er politisk (Kis:13). Bevidstgørelse gennem handling er derfor også nøgleord for Kis. Denne bevidstgørelse er særligt vigtigt fordi hun oplever, det danske folk gennem de sidste 10 år netop ikke er blevet bevidstgjort, og:

"Det er farligt fordi verden er så kompleks, at den ikke kan beskrives med sætninger af fem ord. Selvfølgelig er der et kæmpestort asylproblem, og det bliver endnu større, for der kommer jo klimaflygtninge, men det kan vi jo ikke bare lukke af for. Man må have en begrebsverden, der gør at man kan lukke disse folk ind, at man handler sådan, at man kan være børnene bekendt, sig selv bekendt og de andre bekendt" (Kis:11).

Tværgående opsamling af bevægelsens sammensætning og deltagernes motivationer

I det følgende rekapituleres indholdet af ovenstående informantprofiler. Derved bliver det muligt at finde svar på arbejdsspørgsmål relateret til aktivisternes baggrund og modne alder, hvilke motivationer de har for at tage del i bevægelsen, og hvad der fastholder aktivisterne deri.

Hvad angår fællestræk for informanterne, kan et første nedslagspunkt, og gennemgående tema på tværs af interviewmaterialet, omtales som denne bedsteforældregenerations politiske deltagelsesform. Deri forekommer forskellige tilgange, men det kan konstateres, at størstedelen har gennemgået en politisk skoling og mobilisering knyttet til den omsiggribende optrapning af kollektive aktioner i politiske og sociale bevægelser i 1960'erne-1980'erne.

Ole fortæller, at han i gymnasietiden deltog i de første atommarchs, og at det førte over i anden politisk virksomhed, samt at initiativerne mod Vietnam-krigen og kernekraft sidenhen også betød meget for sin politiske læring. Netop en politisk læring, der knytter an til den klassiske græsrodsidentitet, er udbredt blandt mange af aktivisterne i BfA. Det er tydeligt i informantpræsentationerne, og det kan tillige mærkes i deres samvær via fælles referencer, fortæller Ole (5).

Under interviewet analyserer Ole også sammensætningen af aktivisterne, hvis uddannelsesmæssige baggrund, ifølge ham, er fordelt på et forholdsvis stort antal akademiske og mellemlange videregående uddannelser. Det uddannelsesmæssige mønster Ole beretter om, stemmer overens med flere andre informantudsagn om bedsteforældrenes uddannelsesniveau:

”BfA er højtuddannede. Jeg har ikke mødt en eneste som ikke... – du kan fornemme det når du færdes i kredsen, den måder de snakker og skiver på. Uden at kende dem grundigt kan du godt fornemme, at det er folk med en god uddannelse” (Arne:18).

Dette mønster harmonerer også med det billede, Jørn har af sammensætningen af bevægelsens aktivister som en gruppe resursestærke mennesker med erfaring fra betydende professionelle poster ligesom fra græsrodsarbejdet. Det beretter Inga ligeså om og giver

et billede af, at bedsteforældrene: "[...] opfattes som noget meget markant og af politikere er regnet for at være noget generende [og] alle i Bedsteforældre for Asyl opfatter, at vi har noget gennemslagskraft, og det har vi også" (Inga:15).

Ligesom aktivisternes billede af sig selv og bevægelsen som ressourcestærke og gennemslagskraftige personer, synes det også at være gældende for det billede, aktivisterne mener, (dele af) omverdenen har af bedsteforældrene.

Et interessant punkt er også, at de faglige baggrunde, flere af informanterne har, kan linkes til motivationer for at protestere mod forholdene for afviste flygtninge. Else S - med en faglig baggrund i sygepleje og forskning i forholdene for først indlagte børn og derefter børn med psykisk syge forældre - identificerer selv en lighed i forhold til at gøre opmærksom på flygtninges forhold, derved at hun sætter fokus på nogle grupper, ingen andre sætter fokus på (Else S:8). En faglig erfaring og indsigt i marginaliserede eller krænkede gruppers livssituation er således også et tema, flere af informanterne har været omkring.

Det kan fremhæves, at mønstrene i BfA's sammensætning dog ingenlunde er entydigt fordelagtig for bevægelsens fortsatte organisering og rekrutteringsgrundlag. Hvad angår organiseringen, er gruppens relative heterogene sammensætning af borgere med vidt spredte partipolitiske standpunkter og en klassisk flad græsrodsorganisationsform ikke befordrende for hurtige, taktiske beslutninger. Det synes informanterne også at være bevidste om og have accepteret på stormøder på tværs af lokalafdelinger. Idet bevægelsen kan siges at gå på to ben, hvilket også Jørgen fortalte, er deltagernes tilgange i udgangspunktet også italesat som to spor. På den ene side et spor rettet mod politisk påvirkning og folkelig oplysning og på den anden side socialt arbejde. Det forventede resultat af disse tilgange er dog ingenlunde forskelligt. Som bl.a. Kis har pointeret (Kis:13), og som kvindebevægelsens projekt har vidnet om, er det personlige netop også politisk.

Jørn berettede under interviewet også om en svaghed ved det faktum, at BfA rekrutterer meget skævt. At størstedelen af aktivisterne rekrutteres fra den del af bedsteforældregenerationen, med samfundsmæssig status i den gode ende, hvad angår socio-økonomiske forhold, gør netop at potentielle deltagere reelt ikke er truet af de af modparten postulerede konsekvenser ved en mindre restriktiv asylpolitik (Jørn:5).

Det har netop også været nævnt af informanter, at arbejdet med at fremme forholdene for afviste asylansøgere i udgangspunktet ikke afstedkommer egennyttige goder eller profit, som både Ole og Alice udtrykker det. At deltage i BfA er en mulighed for at gøre noget for andre:

”I kvindebevægelsen der var det jo os selv, det handlede om. Det er det ikke her. Her har vi de andre, som vi gerne ser, får samme behandling, vi selv ønsker i sådan en situation. Der er forskel på at gøre noget for nogle andre – det var det jo også ved Vietnam-krigen, der var årsagen jo også, at gøre noget for andre, frem for at gøre noget for sig selv” (Alice:3).

Det kan dog ikke opfattes sådan, at rationalerne og retfærdiggørelse for deltagelsen alene har udgangspunkt i forventninger om instrumentelle mål i form af faktiske forandringer i asylpolitikken. Informanten Kis fortæller, at arbejdet med BfA også har elementer af et samfundsforandrende projekt, som også hun selv får fordel af: *”I og med at jeg gør noget for nogle andre, skaber jeg også et bedre miljø, hvor jeg selv er. Det er en helt anden slags protestbevægelse end en marxistisk bevægelse”* (Kis: 19). Som Jørgen også giver udtryk for handler, det i bund og grund om, hvilke værdier, samfundet skal opbygges omkring – ordentlighed, forståelse for andres situation og humanisme, nævner han selv (Jørgen:7).

Kis fortæller dog også under interviewet, at beslutningen om at involvere sig som støtteperson for en bestemt flygtningefamilie reelt ikke var en overvejet handling. Det var, som tidligere beskrevet, en spontan beslutning taget med hjertet efter at have overværet en kvindes opråb om hjælp foran Sandholmløjren (Kis:8). At der kan være meget stærke følelsesmæssige bevæggrunde for at tage del i BfA, eller i hvert fald oplevelser, knyttet til at være med i BfA, er Alice bevidst om:

”Det er simpelthen så følelsesladet det her, der er så mange følelser med. Jeg bliver simpelthen så dårlig, når de kommer ud - når vi står derude om søndagen, kommer der sommetider en enkelt ud og fortæller, at vedkommende finder sin situation fuldstændig håbløs. Så kan vi måske henvise ham til noget rådgivning, men vi kan jo ikke gøre noget for ham. Det synes jeg er hårdt. Hvis nogle af Folketingsmedlemmerne kom ud og hørte det, kom ud og så det, så forestiller jeg mig, at det kunne påvirke dem. Men det er der altså ikke.

Det er det mest følelsesladede, jeg har været med til. Det taler virkelig til mine følelser som borger i det her land, at vi rummer nogen, som bliver så ringe behandlet” (Alice:3-4).

Med dette citat kan det udledes, at følelser knyttet til oplevelser og indsigter i asylansøgers tilværelse spiller en rolle for den fortsatte indignation og overbevisning om at fortsætte protesterne. Det var også et punkt, Jørgen italesatte med henvisning til, at søndagsdemonstrationerne var væsentlige for informationsdeling. Her får de altså en viden om konkrete pågående sager om asylansøgers skæbner. Udfaldet af disse kan, hvad enten det er til positiv eller negativ side, virke ansporende, da det henholdsvis bekræfter, at protesterne i et eller andet omfang har nyttet, må intensiveres eller nytænkes. Samme tema kan illustreres ud fra en svær periode i 2008, hvor Birthe Rønn Hornbech blev minister, hvilket i første omgang gav Else L et håb om, at dette ville ændre noget i en positiv retning. Det håb brast, og viljen til at fortsætte mindskedes. Men bl.a. en ung asylansøgende mand, Else L havde haft et nært samarbejde med, bad indtrængende ved en søndagsdemonstration ”asylansøgernes bedsteforældre” om at fortsætte demonstrationerne (Else L:14)¹⁹, og således genfandt hun gejsten.

Det lader dog ikke til, at emotionelt motiverende aspekter i alle tilfælde overtrumfer rationelt motiverende aspekter. Kis kommer i interviewet, ligesom Jørn, omkring det forhold, at erfaringen med deltagelse i folkelige bevægelser giver en motivation og tro på sagen:

”Så mener jeg jo, at det vi foretager os - jeg har erfaring med økofeminisme og Kvinder mod Atomkraft - at det har en virkning. De har simpelt hen så massiv en virkning disse folkelige bevægelser. Folk spørger, om jeg virkelig tror på det, og så siger jeg, ’ja, det gør jeg’. Det ved jeg, jeg er ældgammel og kan se at det virker. Jeg kan ikke overlade det her samfund, som det ser ud i dag til mine børnebørn, det er jo utilladeligt. Når jeg ved, at det er sådan, så må jeg gøre noget” (Kis:9).

¹⁹ Den unge mand havde i bevægelsens to første leveår været drivkraft for, at bevægelsens hjemmeside blev oprettet og vedligeholdt. Else L fortæller: ”Så ham havde jeg et nært samarbejde med og han var så den ene af to der kom ud og sagde, ’åh vil i ikke godt blive ved, bare nogle af jer, fordi nu er I blevet vores bedsteforældre” (Else L:14).

En opsamlende, tværgående gennemgang af bedsteforældrenes motivationer for at tage aktiv deltagelse i protesten, har ganske godt afsæt i dette sidste citat. Kendskab til omstændighederne for afviste asylansøgere, og deraf et blik for et samfundssymptom, efterlader aktivisterne med en opfattelse af, at man ikke kan undlade at handle. I tillæg til en indigneret forfærdelse over konsekvenser af asylpolitikken for afviste asylansøgere, der ikke kan rejse hjem, er de modne aktivister fra en generation præget af en tro på og erfaring om, at det lange, seje træk i græsrods- og protestbevægelser kan nytte. Det må altså også siges at være et nævneværdigt bud på, hvorfor disse fortørnede bedsteforældre ikke blot har kastet sig ud i en beslutning om at handle kollektivt, men også hvorfor protesten er manifesteret ved en vedholdende ihærdighed. Det lader altså til, at et særtræk i forhold til aktivisternes vedholdenhed kan identificeres ud fra referencer til en tidsperiode, der danner rammer for kollektive erindringer, handlings- og fortolkningsmønstre. I forlængelse heraf må det dog nævnes, at ikke alle grupper i den selv samme generation er fortalere for en mindre restriktiv asylpolitik. Den empirisk underbyggede forklaring om, at 1960'ernes nye sociale bevægelser var drevet frem af en ny, offentligt ansat middelklasse, må således også siges at være væsentlig i forhold til den skæve rekruttering i Bedsteforældre for Asyl. Det er ikke et entydigt billede, men det lader det til, at yderligere to kollektive elementer for aktivisterne i BfA kan føjes til Peter Fisher-Nielsens pointer: Udover et meningsfællesskab om sagens kerne og alderen i sig selv, har deltagere i BfA udpræget en uddannelsesmæssig baggrund i det nye mellemlag eller derover og en kollektiv reference til, og inspiration fra, græsrodsgenerationens politiske kultur. Empirien tegner således et gennemgående mønster af, at motivationen for at tage del i BfA skal findes i to ikke uadskillige mønstre. I første instans skaber informanternes deltagelse noget godt for andre og i tillæg dertil en mulighed for at påvirke samfundet i en anden retning, hvor fremmedangst ikke går forud for menneskelighed.

Analysedel 3 – Politiske strategier og modstrategi

“Jeg har lyst til at sige til disse Bedsteforældre for Asyl, som sender mig håndskrevne breve for at minde mig om mit menneskelige ansvar: I skulle virkelig skamme jer! I er i enhver forstand falske og forlorne! For når I nu ved, hvordan sagen ligger, og hvad sagens virkelighed er, så er der om jeres optræden ikke andet at sige, end at I forfølger en personlig forfængelighed og selvretfærdighed. Je-

res aktion henhører under godhedsindustrien: Kan alle se, hvor gode vi er? Dette er jeres formål og interesse. At puste jer op som de farisæere, I er. At dyrke jeres egen godhed uden sans for virkelighed og næstens tarv” (Krarup 2009)

Med afsæt i den historiske ramme, som protesterne mod asylpolitikken er udsprunget af, analyseres i det følgende, med udgangspunkt i det politiske procesperspektiv og med inspiration fra Karpantschhof, elementer af og forandringer i en opportunitetsstruktur for BfA og allierede. Her inddrages informantudsagn, som illustrerer, hvordan aktivister oplever omstændigheder af en opportunitetsstruktur, og hvordan de har forsøgt at indvirke på denne. Derved bliver konteksten hvori BfA er opstået, og hvordan det har påvirket interne dynamikker, analyseret. Det står i forlængelse af delanalyse 1 og giver således en bredere kontekst, for at forstå bevægelsens opstart, mobilisering, samt strategiske udvikling. Først tages et udgangspunkt i elitepolitikkenes beskaffenhed i perioden omkring BfA er opstået, og hvordan det efterfølgende har påvirket bevægelsens udvikling. Derpå inddrages medierne for at give indblik i, hvordan aktivister har oplevet muligheden for at få budskabet frem. Afsnittet indeholder desuden et blik for NGO’er og andre bevægelsers ageren i dette politiske spændingsfelt, og i forlængelse heraf implikationer af BfA’s alliancer til andre asylaktivister og flygtningefortalere.

Elitepolitik

Med den ovenfor inddragede beskrivelse af omstændighederne bag fremvæksten af en national-konservativ bevægelse og et populistisk højreradikalt partis folkelige gennembrud i rutinepolitikken, har vi et udgangspunkt for at fremanalysere en opportunitetsstruktur for en solidaritetsbevægelse for flygtninge og asylansøgere – og herunder Bedsteforældre for Asyl. Hvis vi her først erindrer Pia Kjærsgaards ugebrev fra Januar 2002, hvorfra citatet på side 46 er hentet og nuancerer konteksten, synes offentligheden og det institutionaliserede politiske system i årene før og omkring systemskiftet i 2001, at være påvirket af ”*flokken af fanatiske flygtningevenner*”. Her er selvfølgelig også retoriske virkemidler i spil, men Pia Kjærsgaard kan siges at have en pointe i, at konventioner og paragraffer har vide fortolkningsmuligheder. Hun har også en pointe i at interesseorganisationer, der agerer på flygtninges vegne, har tradition for at blive hørt af det politiske system:

“Der er opstået den absurde situation i Danmark, at ganske få personer uden noget folkeligt mandat reelt overtog styringen af dansk flygtningepolitik. I praksis lod folkettinget sig køre ud på et sidespor. Dem, der burde og skal bestemme Danmarks fremtid, blev under det venstreorienterede flertal i folkettinget overladt en tilskuerrolle” (Kjærsgaard 2002).

Gyldigheden i dette citat kan betvivles. Men dialogen mellem repræsentanter og interessenter fra civilsamfundet, synes også – som politisk kultur i den danske demokratimodel – at have været udpræget i forhold til flygtningepolitikken. Det ændredes i kølvandet på systemskiftet. Dels som konsekvens af et politisk opgør med og nedlæggelse af nævn, råd og centre²⁰. Det kan ses som Folketingets tilbageerobring af folkestyret, fastslår Kjærsgaard og understreger, at det ikke er folkestyre at kvæle det politiske arbejde med internationale konventioner (Ibid).

Det efterlader et klart indtryk af at eksperter, interesseorganisationer og kollektive aktører, med henvisning til internationale menneskeretskonventioner, ikke bør stå i vejen for national lovgivning på flygtningeområdet. Dette må siges at være et brud i forhold til den hidtil førte politik på området

Mens indvandrerspørgsmålet stod højt på vælgernes dagsorden ved Folketingsvalget i 2001, var vælgernes interesse for emnet tilsyneladende aftaget ved valgene i 2005 og 2007. Ved valget i 2005 var det heller ikke et emne, som optog mediernes dagsorden, men i 2007 stod spørgsmålet vedrørende indvandring igen højt på mediernes dagsorden. Ifølge Jørgen Goul Andersen (2008:18) skyldtes dette: *”[...] ikke mindst behandlingen af de afviste asylansøgere, der i højere grad kaldte på danskernes sympati, end f.eks. 2001-valgkampens spørgsmål om familiesammenføringer og indvandringens omfang”*. Her kan således peges på et vendepunkt i mediernes dækning af det overordnede spørgsmål om indvandring, og særligt i forhold til afviste asylansøgere, hvilket ikke længere fremstod som en klar vindssag for den borgerlige regering. Dette argument styrkes også ved at

²⁰ I Anders Fogh Rasmussens nytårstale 2002 indgik *”eksperttyrani”* som et beskrivende ord om råd, nævn og centre. På udlændingeområdet har kritikere bl.a. peget på nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling, beskæring af Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination og en *”stækkelse”* af Det Danske Center for Menneskerettigheder (Fenger-Grøn et al. 2004:15). Omstændighederne hvorunder Dansk Flygtningehjælps indflydelse i Flygtningenævnet blev stækket, er af et tidligere medlem af nævnet og seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder, Kim Ulrich Kjær, beskrevet som: *”en helt udtalt ideologisk modvilje mod Flygtningehjælpen fra den politiske højrefløj”* (Kjær 2004:159).

inddrage en midtvejsundersøgelse i januar 2007, hvor Ny Alliances pludselige popularitet korresponderer med, at 59 procent af vælgerne opfattede det som forkert, at regeringen gennemførte de vigtigste dele af sin politik med DF (Goul Andersen 2008:19). Et muligt alternativ til regeringens flertal udenom Dansk Folkeparti appellerede bredt i befolkningen. Det vidner således om en spirende folkelig afstand overfor den såkaldte blokpolitik med snævre flertal, som VK-regeringen kritiseredes for at have ført generelt og i særdeleshed på udlændingeområdet²¹ (Gammeltoft Hansen & Whyte 2011:160).

Blandt informanterne synes kritik af denne politiske konstellation også at være udbredt og en del af årsagen til reaktionen mod den førte politik:

”Derfor har jeg ikke brudt mig om de sidste ti års udvikling, hvor det har været en fløj som har bestemt alt muligt, og specielt som situationen var med et lille yderliggående højreparti, DF, som har fået en hel urimelig indflydelse – særligt i det her tilfælde, måske også på andre punkter” (Finn:1).

Else S taler også om de sidste ti år, og illustrerer med et eksempel, hvordan også Finns pointe om, at et *”lille yderliggående højrepartis urimelige indflydelse”*, har forfærdet hende.

”De sidste ti år er det jo bare blevet værre alt sammen. Det er jo ganske hårrejsende, det, der foregår. Hæderlighed og anstændighed er jo ikke moderne længere. Nu skal vi jo have grænsebomme i stedet for. Det bliver jo kun værre (Else S:9).

Else L indkredser også problemet med blokpolitikken og relaterer samtidigt asylpolitikken til et mere generelt problem om demokratisk underskud under blokpolitik:

“Jeg synes i det hele taget vores demokrati skranter, altså hele blokpolitikken er jo helt udemokratisk, for her bliver jo ikke lyttet til mindretal. Har man

²¹ Med blokpolitik henvises her til det forhold, at politiske flertal siden 1929, med undtagelse fra S-SF-flertallets ”røde kabinet” i 1966-68, enten har været omfattet af eller afhængig af et eller flere midterpartier (Christiansen 2009:213). Den kontinuitet i dansk politik ophørte i 2001. Christiansen har desuden leveret data til DR Detektor som bl.a. beskriver at SF, S og R på udlændingeområdet i perioden 2001-2010 stemte for hhv. 59,5%, 83,5% og 69,6% af de i alt 79 vedtagne lovforslag (Christiansen & Pedersen 2011). Christiansen fastslår imidlertid at: *”Stramningerne på udlændingeområdet er lavet med Dansk Folkeparti”* (Skytte 2011)

flertal, kan man jo opføre sig, som var man diktator. Det andet er, at alting skal være synligt og gennemsigtigt; den her asylpolitik er ikke synlig, for de bliver gemt væk, så de ikke støder øjet - og end sige at vi er solidariske? Vi er jo ikke solidariske med mennesker, som ikke er født her” (Else L:9).

Den politiske stabilitet, eller VK-regeringens blokpolitik, har ikke blot været et ansporende kritikpunkt. Det er også et forhold, informanter har identificeret som begrænsende for såvel muligheden for og troen på en mere human asylpolitik:

”DF har lagt en stil an, en tone og holdning an, som gør mig uforståelig overfor, at de har den støtte i befolkningen, som de har. De gør det stort set umuligt, for med den siddende regeringen og dem der støtter dem, er det totalt umuligt at få ændret noget” (Alice:9).

Ved at vende tilbage til valget i 2007 kan vi med det politiske procesperspektiv argumentere for at opportunitetsstrukturen åbnede for en protestbevægelse mod afviste asylansøgers forhold via massemediernes dækning og tendenser til ændringer i stabiliteten i den politiske elites alliancer.

I lyset heraf kan opblomstringen af Bedsteforældre for Asyl forstås ligesom tidligere Statsminister Fogh Rasmussens løfte i oktober 2007 om, at omkring 60 afviste asylansøgende børnefamilier kunne flytte ud af Sandholm-lejren.

Det er dog ikke kun et politisk hændelsesforløb, som synes at have præget opblomstring af BfA, idet informanter har haft oplevelser af, at de protesterende bedsteforældre ved Sandholm også prægede det pågældende tidspunkts politiske velvilje:

”Jeg tror også, det var medvirkende til, at Anders Fogh kom med den udmelding om børnefamilierne, fordi man pr. definition må gå ud fra, at dem der står ude foran Sandholm-lejren, kommer fra de kommuner deroppe, og at de faktisk var nogle af hans vælgere. Det må vel være en del af det, det var jo ikke på Indre Nørrebro, man stod. Men vælgere som typisk kunne være vælgere for V og K, eller i hvert fald ikke var helt ude på venstrefløjen” (Tove:14).

Men i tråd med tidens opposition, mener Tove ikke, det var en genuin menneskelig interesse, som lå bag den momentane, politiske velvilje. Hun ser bl.a. de borgerliges politiske velvilje og eksempelvis Venstres Eyvind Vesselbos deltagelse ved en BfA-demonstration ved Sandholm som: "[...] *populistisk ud over alle grænser*" (Tove:14).

Hvad der umiddelbart kan forekomme som forskydninger i den politiske elites stabilitet og en halvåben dør i en national politisk opportunitetsstruktur, kan således også siges at være blevet lukket igen med et løfte om at lade de omkring 60 afviste familier bo udenfor asylcentre. På den anden side forekommer det også som udtryk for den traditionelle politiske demokratiske kultur i Danmark – eller i hvert fald en form for dialog mellem folkets røst og den politiske top.

Hvorfor forsætter bedsteforældrene og øvrige aktivister, protestaktioner? Ud over det selvfølgelig - at dette ikke er tilstrækkelig for en anstændig asylpolitik - kan det forklares i henhold til Eisingers teoretiske grundprincip i det politiske procesperspektiv. Herved kan protestaktioner ses som en funktion af politiske opportunitetsstrukturer, og omfanget af protester vil, teoretisk set, stige i takt med at interessenter udelades mere rationelle eller effektive adgange til kravfremsættelse. Med andre ord forsætter asylaktivisternes protester, fordi budskaberne om en mere human politik ikke bliver opfanget af elitepolitikens centrum og fordi den politiske stabilitet tillader at udelade oppositionelle politiske aktører – herunder både fra elitepolitikens periferi, men også interesseorganisationer og NGO'er. Når protestbevægelsers mål ikke bliver opnået gennem påvirkning af elitepolitikken, kan en anden vej være at påvirke samfundets normer, gennem forsat protest og bevidstgørelse. Aktivisternes opfattelse af den momenttære politiske velvilje og bedsteforældrenes forsatte protestaktioner vidner dermed snarere om, at mere rationelle adgange til kravfremsættelse – sammenhængen eller dialogen mellem, BfA som repræsentant for civilsamfundet fra neden og det politiske system fra oven, ophørte på dette politikområde.

I interviewet med Inga fremstod hun meget bevidst om, hvordan tiden med "[...] *blå blok*" har gjort dialog "*håbløs*" [...] *Man kan jo ikke diskutere med dem, og så længe de sidder på DF's nåde, kan de ikke handle*" (Inga: 24). Endvidere nævner Inga, at den regeringspolitiske linje overfor bedsteforældrene er tæt forbundet med en negativ retorik: "*Med den her regering bliver vores arbejde karakteriseret som 'godhedsindustri'. Det er en retorik som man bliver fuldstændig lamslået af*" (Inga:11).

Elitepolitikkenes beskaffenhed har dog ikke kun været en hæmsko for BfA. Ligesom vi har set ovenfor i afsnittet om græsrodsbevægelser er grænserne mellem disse og den institutionaliserede politik svær at drage. Demonstrationer arrangeret af BfA har bl.a. tiltrukket støtte fra politiske skikkelser i periferien af magtens centrum som eksempelvis Svend Auken og Marianne Jelved. Ligeså har Margrethe Vestager støttet i Sandholm mens Johanne Schmidt-Nielsen også har været aktivt støttende som bannerfører for *børnebørn for asyl* (Else L:20). I forlængelse heraf kan den nære alliance til Özlem Cekic, fra Socialistisk Folkeparti, som netop resulterede i bevægelsens officielle målsætning, også nævnes.

Medierne

Omstændigheder vedrørende massemedierne som element af en opportunitetsstruktur forekommer som et punkt, aktivisterne har oplevet som begrænsende for bedsteforældrenes mulighed for at trænge igennem, men også for at den brede offentlighed får tilstrækkelig indsigt i den ”uanstændige” asylpolitikens konsekvenser. Jørn vurderer at op imod 90 procent af asylaktivistiske bedsteforældres avisindlæg ikke optages (Jørn:6).

Fra Peter Fisher-Nielsens artikel om BfA tyder det imidlertid på, at en udenforståendes opfattelse vedrørende BfA’s mulighed for at få kronikker optaget, er anderledes. Fra artikeldatabasen Infomedia inddrager Fisher-Nielsen i november 2009, 158 artikler om eller af deltagere i BfA²². Omstændighederne ved Brorsons Kirke i sommeren 2009, hvor kritiske røster kæder bedsteforældrenes tilstedeværelse sammen med selvgodhed, udemokratisk sindelag og civil ulydighed, giver dog også et indtryk af, at sympatisørernes indlæg fylder mest (Fisher-Nielsen 2010:99-100).

Mens massemediernes interesse for afviste asylansøgere omkring valgkampen i 2007 synes at illustrere et periodisk, gunstigt element i opportunitetsstrukturen for asylaktivister, kan det peges på, at informanter har oplevet et brud på denne front.

Det er Tove i hvert fald bevidst om, har været tilfælde, og hun forklarer, at bedsteforældrene har direkte kanaler til Information:

²² Fisher Nielsen giver ikke indsigt i hvordan søgningen på Infomedia er foretaget. Den 21. juli 2012 gav en søgning på ”Bedsteforældre for Asyl” (med søgekriteriet ”præcis sådan”) 205 hits i alle databasens medier. Særligt i forbindelse med bedsteforældrenes sang i Folketinget får omtalen af BfA igen et løft, mens eksempelvis cykeldemonstrationen i maj 2011 omtales i tre artikler.

”Information har jo også skrevet meget og har også været meget opsøgende. Der sidder Geist'erne, hvis mor, Hanne Geist, står i Avnstrup. Hun er meget aktiv. Anton Geist på Information er søn af Hanne Geist. Der er direkte forbindelse, og han har dækket mange sager”²³ (Tove:12-13).

Ligesom flere af informanterne har gjort opmærksom på, er bevægelsen på mange måder ressourcestræk og har derfor også ressourcer igennem netværk i forskellige faglige kredse som her illustreret ved journalistikkens verden. Mislykkede forsøg på at opretholde og fremme denne gunstige situation ved opfordringer til pressen om, at skildre enkeltsager om afviste asylansøgere, opleves dog som et brud ved medie-elementet af en opportunitetsstruktur²⁴. Særligt Politikken har været kontaktet i denne henseende:

”Vi [henviser til Amnesty Nu] har diskuteret med dem, om ikke de kunne tage en bestemt sag. Men nej, nu var de nødt til at tone det lidt ned, fordi de havde jo også andre læsere og abonnenter” (Tove:12-13).

Jørn beretter også om mislykkede forsøg på at henlede mediernes opmærksomhed på asylproblematikken:

”Vi har henvendt os til Deadline redaktionen og jeg ved ikke hvad for at... men enten er der en genuin, spontan mangel på interesse for det, ellers så er der en selvcensurerende angst for at berøre det. Bortset fra visse medier i visse perioder” (Jørn:9).

Med fare for at overfortolke informantens udsagn, kan et bud på hvilken af de hypotetiske forklaringer på manglende mediedækning, Jørn hælder mest til, søges i det sidstnævnte; altså en selvcensurerende angst for at berøre området. Denne tolkning kommer da også fra en kontekst, som vedrører flere aspekter, Jørn oplever som begrænsende. Det

²³ Anton Geist er opsøgende journalist på Information. Sammen med broderens Esben har han med bogen ”De afviste” bidraget til asyldebatten med særligt fokus på afviste irakiske flygtninge, og et generelt kritisk blik på de sidste ti års flygtningepolitik. I 2011 modtog Esben Geist og Ulrik Dahlin Cavling-prisen for deres afdækning og afsløring af den såkaldte Statsløsesag (Johansen 2012).

²⁴ Ligesom BfA altså synes at have ”direkte forbindelse” til Information, kan det nævnes, at også Else L, i 2011 fik familiære forbindelser til redaktionsgangen på Politikken, under interviewet (Else L:32) fortalte at disse forbindelser, ikke er et fordelagtigt middel til positiv medieomtale for BfA.

peger tilbage på den manglende mulighed for interaktion med myndigheder samt at bevidstgøre befolkningen om kritisable forhold:

”Et af de helt store problemer vi har, er jo at tingene foregår ubemærket og man kan ikke lade være med at få den tanke, at det fra myndighedernes side helst skal være sådan. Der er jo ingen grund til at komme og hente dem [tvangsudviste] med stor politiopbud kl. 5 om morgenen. Der er jo ingen grund til at lege kispus med unge, modige demonstranter og gamle bedste-forældre for at tvangsudsendelser skal finde sted, uden det er muligt for os at demonstrere i afgangshallen. Det er jo helt klart, og det er meget, meget svært at trænge igennem til pressen. Rigtigt svært. Vi har jo skrevet rigtig mange læserbreve, større indlæg og kronikforslag, som ikke bliver taget” (Jørn:6).

Jørn insinuerer, eller har en oplevelse af, at myndigheder bevidst har forsøgt at obstruere aktivisters muligheder for at demonstrere mod tvangsudsendelser. En sådan italesættelse kan relateres til Else L's blik for et demokratisk underskud derved, at asylpolitikken ikke er gennemsigtig, og at asylcentres geografiske placering slører det omgivende samfunds bevidsthed herom.

Et andet interessant aspekt af bevægelsens taktiske anvendelse af medierne som et middel til at få budskaber ud til politikere og den brede offentlighed, kan identificeres ved citatet ovenfor. Som Jørn gør opmærksom på har BfA været meget aktive med at skrive læserbreve, store indlæg og kronikforslag, som ikke er blevet optaget. Til trods for de direkte kanaler til medier og et netværk med journalister, vurderer Jørn, at op mod 90 procent af bedsteforældrenes forslag til avisindlæg afvises. Det tyder altså på, at BfA har betonet traditionelle medier, trykte/online aviser, som en kanal for at få budskabet ud. Selvom Fisher-Nielsen's artikel giver et indblik i, at mailing-listen, har en koordinerende funktion for bevægelsen, synes netværkssamfundets digitalisering alligevel at være en udfordring for BfA.

Jørgen er også bevidst om denne begrænsning:

”Vores ømme punkt er Facebook. Vi er på facebook, men det er sølle, det er nogle Fynboer som har lavet en gruppe, der slet ikke bliver vedligeholdt. Der kunne vi jo være langt mere aktive, men ingen af os er rigtige fortrolige med

det, og ingen af os har to timer hver dag, til at sidde foran computeren for at vedligeholde det” (Jørgen:14-15).

NGO'er og myndigheder

Tove giver under samtalen indblik i relationen mellem myndigheder og asylfortalende organisationer fra civilsamfundet. Hun forklarer, at Udlændingesservice²⁵ i 2009 oprettede et brugerpanel for NGO'er. Her var BfA ikke, som Amnesty Nu, repræsenteret²⁶. Tove fortæller først, at det giver et billede af, at mange organisationer er indblandet som flygtningefortalere, men også at der adskillige gengangere i de forskellige organisationer. Endvidere fortæller Tove, at dette panel udviser Udlændingesservices interesse i at markedsføre sig overfor panelets organisationer, ved bl.a. at fremvise kortere ekspeditionstider i asylansøgningerne. Tove er ikke entydigt kritisk overfor dette tiltag, som også giver en mulighed for dialog omkring eksempelvis hvordan Udlændingesservice vurderer forholdene i de lande, administrationen påtænker at udvise asylansøgere til (Tove:19). Forinden har hun dog luftet en klar skepsis overfor Udlændingesservice, som, ifølge hende, i foråret 2010 ændrede grupperinger af statistisk materiale om ekspeditionstider. Det omtaler hun som: ”[...] *helt politisk bevidst*” (Tove:12), for at omgå kritik af lange opholdperioder²⁷.

Yderligere et informativt punkt vedrørende samspillet mellem civilsamfund og stat, kan illustreres ved forholdet mellem Dansk Røde Kors (DRK), en klassisk humanitær NGO, staten og enkeltpersoner i et netværk, som driver fortalervirksomhed. BfA har et glimrende samarbejde med asylafdelingen under Røde Kors, fortæller Jørn. Han gør samtidigt opmærksom på et problem derved, at såkaldte ”motivationsfremmende foranstaltninger”²⁸ administreres af DRK. På den måde udfører DRK en opgave for staten, som ifølge

²⁵ Udlændingesservice, som nu igen efter regeringsskiftet kaldes en styrelse, administrerer bl.a. førsteinstansbehandlingen af asylansøgninger. Indtil 2006 hed det Udlændingestyrelsen. Denne eufemisme kritiserede særligt Kis (8) som i øvrigt berettede om, at det som repræsentant for en asylansøger er vanskeligt trænge igennem til Udlændingesservice. Det lykkedes dog for hende, og selvom: ”[...] *de er rædselsfulde at snakke med*”, har bedsteforældrenes arbejde også båret frugt i den henseende, at ikke bare fokus og opmærksomhed er henlagt på loven, men også på de mennesker som praktiserer den (Kis:17).

²⁶ BfA er med i Dansk Flygtningeævnets asylnetværk, fortæller Tove i samme ombæring.

²⁷ Efter denne ændring i statistiske opgørelser over længden på asylansøgningsprocedurer, blev det kun muligt at se hvor mange asylansøgere, som har opholdt sig i hhv. under 3 år, 3-4 år og fire år eller derover. Inden da var grupperne opdelt i 2 års perioder. Dvs. gruppen af ”korte” opholdsperioder efter denne ”*politiske bevidste*” handling er blevet større.

²⁸ Motivationsfremmende foranstaltninger omtales også som udsendelsesfremmende foranstaltninger overfor afviste asylansøgere som ikke samarbejder om udrejse. Det vedrører bl.a. meldepligt overfor

Jørn er direkte imod organisationens værdigrundlag, og som presser DRK indimellem kritikere af asylsystemet og staten (Jørn: 16-17).

På det mere personlige plan synes det også at være vanskeligt at opnå dialog med ansvarlige personer fra myndigheden. Interviewmaterialet giver flere eksempler på afvisninger af invitationer om dialog med politikere fra VK-regeringen. Jørn fortæller bl.a., at adskillige aftaler om debat med Karsten Lauridsen (V), er blevet aflyst i sidste øjeblik (Jørn: 12), mens Else L fortæller, at det har været fuldstændigt umuligt at få en dialog Birthe Rønn Hornbech (Else L:23)²⁹.

Alliancer

Forholdet mellem BfA som én protestbevægelse blandt asylaktivister i andre politiske organisationer og bevægelser, kan i også belyse et element af opportunitetsstrukturen og taktiske overvejelser. Et første punkt i forhold til alliancedannelse er allerede berørt i præsentationerne af informanterne, hvor en splittelse blandt bedsteforældrene synes at være opstået i forhold til, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at blive sammenkædet med, eller være del af, den civilt ulydige Luk Lejren-aktion i oktober 2008³⁰. Her var en udpræget uenighed om, hvorvidt BfA skulle identificeres med civil ulydighed, og en aktion med et forventeligt opbud af politi. En informant (Jørn:14) fortæller BfA var medarrangører, andre mener at enkeltpersoner, som deltager i BfA, tog del. Det fortæller igen om en bevægelse med divergerende taktiske tilgange og fraktioner. Det illustrerer for mig at se en kløft mellem, en ”pæn” aktivisme, der taler med den vægt, som alder, erfaring og det lange perspektiv giver, og på den anden side en mere ”aktivistisk” aktivisme. I forhold til sammensætningen af en tværpolitisk protestbevægelse som BfA, er det i og for sig ikke opsigtsvækkende, og informanterne er også bevidste herom. Hvis det relateres til

politiet, påbud om ophold på udrejsecentre og mulighed/risiko for frihedsberøvelse og reducerede økonomiske midler (Andersen 2011:58-59).

²⁹ Else L henviser bl.a. til et Grundlovsmøde i 2008, hvor hendes tilnærmelser om dialog blev afvist. Efterfølgende er Birthe Rønn Hornbech i 2009 blevet citeret for sit syn på BfA generelt og Else L's tilnærmelse: ”Jamen de skriver også en hel del breve, og de river mig i armen for at få mig i tale. De er jo voldelige ud over alle grænser... Jeg har altså mødt dem. Jeg har mødt en, der rev mig i armen til et grundlovsmøde og forlangte, at jeg hørte på, hvad hun havde at sige om en enkelt, hun havde udpeget. Jeg har kun foragt tilovers for det. Det har ikke et klap at gøre med retfærdighed” (Hornbech i Hergel 2009).

³⁰ Forud for aktionen den 25. oktober 2008 var det annonceret i diverse medier, at unge aktivister fra venstrefløjsmiljøet ville klippe hegnet om lejren op. Det forventelige politiopbud, kan ses i lyset heraf, ligesom Else L (26) forbinder politiopbuddet og dets fremfærd med en magtdemonstration i kølvandet på rydningen af Ungdomshuset i 2007.

de protestbevægelser, aktivisterne tidligere har deltaget i, eller været præget af, og politiske identiteter, kan det måske støtte en interessant udledning. Vietnam-bevægelsen, som godt nok bestod af flere organisationer, men i grove træk er blevet opdelt i en ”humanistisk” og en ”politisk” fløj (Rasmussen 1997), kan således være et argument for, at sådanne politiske identiteter enten kan have fulgt aktivister eller er blevet genaktiveret en senere livsfase.

I forhold til Kirkeasyl og begivenhederne i Brorsons Kirke fremstår det mere klart, at bedsteforældrene senere har fundet det taktisk befordrende at blive associeret med civil ulydighed. Jørgen fortæller, at omstændighederne ved kirken på Nørrebro, var en opblomstring for BfA samt at:

”Vi dannede kontakt-gruppen, og vi tog os af 80-90 irakere fra kirken med støtte til at skrive ansøgninger, skaffede dem læge og holdt sammen på familierne. Der var nært samarbejde med Kirkeasyl, men desværre lukkede de så brat, men i god ro og orden” (Jørgen:10).

Tove var også aktiv ved Brorsons Kirke og giver yderligere indsigt i støtten til Kirkeasyl:

”Det var utroligt godt organiseret, jeg har meget stor respekt for Kirkeasyl-folkene på den måde, de håndterede det hele i kirken. De havde bl.a. allieret sig med to psykologer, som var supervisorer for den daglige vagt dernede. Det er meget voldsomt, at være så tæt på de mennesker, irakerne, som havde endnu mere brug for hjælp. En af bedsteforældrene, Gerda [*navnet er ændret*], er psykolog og organiserede, at alle de afviste asylansøgere fik en dansk kontakt, plus at hun var med i supervision-gruppen – det er sikkert ikke noget hun skilter med – men altså sådan at de frivillige også kunne få hjælp, for det var så forfærdeligt” (Tove:18).

Ud over at tilkendegive en stor respekt overfor Kirkeasyl-aktivister, beretter Tove altså også om, hvordan en af bedsteforældrene etablerede støtte til aktivisterne.

Kontakten mellem ældre aktivister, som støttede yngre aktivister fra Kirkeasyl har tilsyneladende været vedligeholdt siden kirken blev ryddet. En beretning om forsat samarbejde mellem personer fra Kirkeasyl og en person, som er del af BfA, giver ligeledes indblik

i forskellige midler, til at øge afviste asylansøgere mulighed for at blive i landet. Sognepræsten Leif Bork Hansen fra Lyngby, som også er med i BfA, blev i 1999 idømt 20 dages betinget hæfte for at skjule 30 serbiske flygtninge. Det gjorde han ud fra en opfattelse af, at læger har pligt til at hjælpe syge mennesker, og at præster har pligt til at hjælpe mennesker i nød (Jensen 2008:275). Ud fra samme logik kan forsat kontakt mellem asylaktivister på tværs af generationer vidne om, at solidariteten i visse tilfælde rækker ud over en ”inhuman” lovgivnings restriktioner og forpligter medborgere til at hjælpe flygtninge i nød.

Interviewmaterialet om alliancedannelsen med Kirkeasyl fortæller ikke kun om en fælles solidaritet for afviste asylansøgere. De forskelle, generationsbundne ressourcer kan have for aktivisme, træder også frem og viser sig sigende for bedsteforældrenes potentiale for selv at påvirke opportunitetsstrukturen. En forsat interesse eller ressource ved at geninddrage yngre aktivister i asylproblematikken kan hermed også forstås:

”Der er jo mange, eller i hvert fald nogen af dem i BfA som ikke engang ejer en computer. Vi skal prøve at skaffe nogle alliancer [til yngre aktivister] men det er meget, meget svært. Jeg havde håbet at vi kunne få en alliance med tidligere aktivister fra Kirkeasyl, og det har jeg også prøvet, men det er svært. De har virkelig fået en mavepuster” (Jørn:25).

En anden og mere begunstigende omstændighed ved alliancen med Kirkeasyl peger tilbage mod civil ulydighed som en mulig del af bevægelsens aktionsrepertoire for at opnå en folkelig appel. Trods en bred politisk enighed om at afvise Kirkeasyls krav om opholdstilladelse til 282 irakiske afviste asylansøgere mobiliserede Kirkeasyl heller ikke kun venstrefløjsaktivister, men fik en relativ stor folkelig opbakning og viste dermed, at det var muligt at skabe modstand mod den fungerende asyl- og udlændingepolitik (Jørgensen 2011:104). I den henseende vidner sommeren 2009 om en gunstig periode for BfA, hvor netværk på tværs af generationer og politisk læring blev etableret. Det var samtidigt også en omstændighed, der i fire måneder gav bedsteforældrene mulighed for at gennemføre kollektive aktioner andetsteds end ved afsidesliggende asylcentre. De vanlige søndagsdemonstrationer og demonstrationer i Københavns bymidte fik således en mere iøjnefaldende platform for en stemme til en ekskluderet gruppe, og derved trække dem yderligere ind i den politiske sfære. Alliancen mellem Kirkeasyl og BfA udgør således et

klart eksempel på en kombination af forskelligartede strategier og ressourcer i et forsøg på at overskride lukkede opportunitetsstrukturer³¹.

I forlængelse heraf kan BfA's afbrydelse af, og sang for, Folketinget i april 2010 forstås som en, for de aktionerende, nødvendig civil ulydig aktion, der legitimeres ud fra en opfattelse af, at demokrati også indebærer en stemme for et ekskluderet mindretal. Denne udfordring af demokratiets spilleregler på dets egen hjemmebane kan i forlængelse af deltagelsen i Luk Lejren-aktionen og støtte til Kirkeasyl vidne om en udvikling i BfA aktionsrepertoire, som udover at have karakter af forsøg på at overskride lukkede mulighedsstrukturer, også kan forstås som *frame extension* (Jvf Olesen). Med tanke på at aktionen i Folketinget var en iscenesat og annonceret aktion, og den efterfølgende medieomtale, vidner det om kommunikation af et budskab til omverden, som rækker udover den initierede kollektive handlingsramme. At inddrage civil ulydighed som alternative former for demokratisk deltagelse og derved inddrage ekskluderede mindretal i demokratiet fortæller dermed om et forsøg på at inkorporere nye ideer og værdier, som forventedes at skabe genklang hos særligt potentielle sympatisører og generelt i offentligheden. Men også som en reaktion på en fortsat lukkethed i kanalen til det politiske centrum.

Interviewmaterialet fortæller også om refleksioner over taktiske og praktiske overvejelser ved en samlet paraplyorganisation for beslægtede bevægelser og organisationer. I Toves beretning om brugerpanelet i Udlændingestyrelsen, forklarer hun også, at det i dette fora er blevet forslået at danne én fælles organisation. Tove finder det mere hensigtsmæssigt at være flere navne frem for ét (Tove:19). Else L forklarer også, at det fra bevægelsens tidlige fase, var en overvejet beslutning, at nedtone samarbejdet med andre organisationer, fordi det vil være at skyde med spredehagl (Else L:8).

Jørgen fortæller dog, at BfA har mange organisationer på samme hold: *"Der er jo ti andre organisationer der, er på samme hold som os. Et anstændigt Danmark, SOS mod Racisme, Asylret m.fl., som vi samarbejder en hel del med"* (Jørgen:17). Særligt en organisation udnævnes som en nær allieret:

"Men vi opfatter dem [Et anstændigt Danmark] næsten også som vores søsterorganisation ude i landet. Det der foregår i Hjørring, står Et anstændigt

³¹ Jørgensen & Augustin (2011: 51), omtaler dette som *"transgression af lukkede mulighedsstrukturer"*. Transgression som: *"[...] en indtrængen af dem, som ikke har del (og hidtil har været ekskluderede) i den sociale orden og de deraf følgende omstruktureringer"* (Ibid.: 53). Det relaterer sig endvidere til en ide om, at demokrati kun realiseres når ekskluderede, inkluderes i den offentlige sfære, hvilket Kirkeasyl, ifølge Jørgensen og Augustin, er en illustrerende case på.

Danmark for. Vi har 117 gange overvejet, om ikke vi kunne danne en fællesorganisation for alle disse organisationer – jeg synes egentlig det kunne være en god ide – men modstanderne siger, at det ender med et bureaukrati og møder, og mails uden særlig aktivitet” (Jørgen:17).

Ligesom Jørgen ser Arne også en taktisk fordel ved samarbejdet med Et anstændigt Danmark³² (EaD), fordi foreningen, i kraft af dens navn menes at have en større offentlig klangbund end eksempelvis SOS mod Racisme. Med sigte på valgkampen i 2011 havde Arne kontakt til EaD: ”[...] *og vi vil jo, i og for sig, det samme*” (Arne:3). Her menes selvfølgelig, at få en anstændig asylpolitik, men Arne er også opmærksom, på at EaD sigter bredere end asylpolitik. Udover en anstændig asylpolitik, indebærer et *anstændigt* Danmark, ud fra foreningens arbejdsplaner, også ligeværdighed for alle medborgere uanset etnisk oprindelse, en ordentlig tone i den offentlige debat og et omdømme Danmark, kan være bekendt³³. Selvom det er punkter, samtlige deltagere i BfA næppe vil modarbejde, rækker det alligevel ud over det, BfA, som en instrumentel bevægelse har fokus på. Herved kan beskaffenheden af alliancen til EaD både illustrere taktiske fordele ved gensidig støtte og fælles arrangementer med sigte på bevidstgørelse, og på den anden side rækker alliancen udover den kollektive handlingsramme, bedsteforældrene samledes om. Ved at se alliancen med EaD som en forlængelse af den italesatte og handlingsaktiverende uretfærdighedsramme, indebærer det samtidigt en tilknytning til den større sammenhæng, som flere af informanterne har påpeget, at deres engagement skal ses i lyset af. At Jørn italesætter en modstander, som ikke sonderer mellem indvandrere og asylansøgere/flygtninge, implicerer samtidigt at arbejdet med BfA for ham mere og mere har fået karakter af en modstand mod en fremmedfjendtlig og angstindgydende højreradikalisme³⁴. Dette syn på en inhuman asylpolitik som symptom på en større samfundsmæssig udvikling, kan også findes i indsigelsen fra de tidligere omtalte 12 forfattere, der allerede i 2005 opfordrede offentligheden til at sige fra overfor uanstændigheden. At Inga også

³² I september 2006 blev Borgere for et anstændigt Danmark stiftet efter to høringer med overskriften ”Fremmedangst, flygtninges vilkår og asyl-lotteriet”. Modsat BfA er det, som nu hedder Et anstændigt Danmark, en forening med medlemmer.

³³ Inga (14) og Alice (1) har påpeget, og oplevet, aspektet med et uanstændigt omdømme som dansker i den store verden.

³⁴ Jørn holdt på EAD’s årsmøde i 2010 et oplæg med overskriften ”Tid til modstand”, som også blev indsendt som kronikforslag i Politiken og Information, dog uden at blive optaget. Ligesom i interviewmaterialet er den større sammenhæng mellem en uanstændig asylpolitik og tendenser mod en pre-fascistisk samfundsforandring, herunder mindretalsforfølgelse, også italesat.

har blik for dette, kan spores i et oplæg holdt i regi af Amnesty Nu den 9. november (Krystalnatten) 2007³⁵. Om ekskludering af etniske mindretal siger skriver Inga:

”Det er den slags tænkning og holdninger, der giver rum for den ekskluderende asylpolitik og for at Racisme problematikken får så meget plads, også i valgkampen anført af VKO i den islamofobiske retorik. Det er den bevægelse, vi gennem de autoritære og overgribende foranstaltninger er vidne til gennem – 3 partis drøftelser – og konstant øgende kontrolforanstaltninger og evalueringer i den offentlige sektor – Vi er på vej til en statsform med samme ekskluderende evne og praktik, som den vi oplevede i 30’ernes uhyggeligste mareridt” (Axelsen 2007).

Selv om Ingas oplæg ikke er udtryk for BfA’s holdninger, og til trods for, at Jørn understreger, at deltagerne i BfA ikke har en kollektiv bevidsthed om denne større sammenhæng, er alliancen til EaD og sådanne holdninger fra enkeltpersoner, som er med i BfA, et klart udtryk for bevægelsesentreprenørers forsøg på at udvide rammen, asylproblemet kan fortolkes i. Her er således også tale om *frame extension* som diskursiv strategi, bevidst eller ubevidst, som tenderer mod at inddrage en potent *master frame*: Politisk forfølgelse af religiøse eller etniske mindretal, er ikke socialt og kulturelt udbredte ideologier og overbevisninger i et demokrati. Mindre skarpt formuleret stiller det spørgsmålsteget ved det repræsentative demokratis mulighed for at, sikre beskyttelse af ekskluderede mindretal. I den henseende synes BfA udefra set at have udvidet den kollektiv handlingsramme fra en uretfærdighedsramme udgjort af et medmenneskeligt, anstændighedsprincip til en fælles forståelse om, at inkludere, ekskluderede og krænkede minoriteter fra en global verden i en territorielt afgrænset nation.

Opsummerende kan det konstateres at stabiliteten i den politiske elite under VK-regeringen, som en ydre dynamik, har indvirket på bedsteforældrenes aktivisme. Denne politiske konstellation opleves som ansporende for aktioner overfor en inhuman asylpolitik, netop fordi denne politiske konstellation har muliggjort, at kontinuerlige stramninger på udlændinge og herunder asylområdet kunne vedtages. Samtidigt kan det konstateres, at det institutionaliserede politiske systems samspil med oppositionelle politiske grupper

³⁵ I interviewmaterialet har Inga også anvendt ordet fascisme i forlængelse af en sin forarmelse over, at BfA’s virke af VK-regeringen karakteriseredes som godhedsindustri (Inga:11).

under VK-regeringen var præget af lukkethed i forhold til udlændingepolitik og herunder asylpolitik. Det afspejler et brud i den politiske kultur, som kan siges at have givet næring til en omsiggribende protestbevægelse, herunder BfA, mod asylpolitik samt dens praksis og logikker. BfA's taktiske udgangspunkt med forventning om, at ihærdighed og sober argumentation kunne bane vejen mod en mere anstændig asylpolitik, blev ikke tilstrækkelig gennemslagskraftig. Udvidelsen af aktionsrepertoiret i form af accept af og konsensus om at benytte (milde former for) civil ulydighed som en mulighed, for BfA som protestbevægelse, kan ud fra det politiske procesperspektiv forstås som en "naturlig" progression. I et politisk system med åbne muligheder for protestaktioner og med afvisning af dialog og medindflydelse, kan omfanget og karakteren af protester forventes at intensiveres. Massemedier (særligt Politikken og Information) har også været begunstigende for udviklingen af serier af kollektive aktioner, dels ved at gøre opmærksom på kritiske forhold og dels ved at give aktivister og aktioner positiv omtale og spaltepads. Informanterne oplever dog samtidig selv en utilstrækkelig interesse for asylproblematikken. Samtidigt har aktivister i BfA ikke formået at inkorporere sociale medier i deres aktionsrepertoire, hvilket visse informanter selv fremhæver som en begrænsning for deres budskab og mål. Via alliancer til andre bevægelser og politiske foreninger og inkorporeringen af civilt ulydige aktioner i BfA aktionsrepertoire, er signaler om et demokratisk underskud afgivet til omverden. Her er relationen til Kirkeasyl og aktionen i Folketinget centrale omstændigheder, som har bragt BfA på mediernes dagsorden og givet en platform for at tale for beskyttelse af mindretal som en demokratisk værdi. Alliancen til EaD og en kontinuerlig udvidelse af den kollektive handlingsramme rummer også et signal til omverden om, at aktivister, som er med i BfA, ser en uanstændig asylpolitik som et symptom på social forandring af præfascistisk karakter.

Tværgående pointer og bevægelsens særegne træk

I denne sidste analyseafsnit vil jeg på baggrund af de foregående delanalyser udlede pointer, som kendetegner særegne træk ved BfA, og derved gøre denne bevægelse forståelig i lyset af perspektiver på sociale bevægelser. De tre foregående delanalyse har været centreret omkring tre tematikker: BfA's opstart og mobilisering; deltagerne og de politiske profiler, som de repræsenterer; og endeligt udviklingen i bevægelsens strategier i et politisk spændingsfelt.

Fra delanalyse 1 om bevægelsens opstart og mobilisering har vi erfaret, at BfA opstod ud

fra en enkeltpersons initiativ og igennem dennes netværk af venner og bekendte, mens delanalyse to har vist andre tilgange og ideer tidligt blev bragt på banen, hvorfor aktionerne også spredte sig til asylcenteret ved Kongelunden.

Allerede i bevægelsens spæde stadie afveg den fra stereotype forestillinger om protestbevægelser, i kraft af deltagernes alder. Foruden en forestilling om, at medborgere i bedste-forældrealderen ville have den fornødne tid til at deltage i bevægelsens protester, var logikken også, at et sådant alderssegment for den udenforstående ikke afspejler den gængse asylaktivist. På den anden side er det samtidigt også forventeligt, hvis vi ser på generationseffekter af politisk læring og en forventning om, at '68-genreationen ville forblive aktivt deltagende i civilsamfundets sfære. Aldersaspektet var desuden tiltænkt at efterlade et indtryk af, at denne samling af modne medborgere netop havde det lange perspektiv på tilværelsen. Dermed også et slagkraftigt argument om, at man med et levet liv bag sig, forstår konsekvenserne af asylafvistes tabte år i lejrene, og at rollen som bedsteforældre giver særlig forståelse for børnenes situation. Allerede før den første samling ved Sandholmløjren, var det udtænkt, at BfA med en vedholdende ihærdighed skulle tiltrække mediernes og politikernes opmærksomhed.

Vi ved også, at BfA ikke opstod ud fra et vakuum. I årene omkring 2005-2006 spirede bekymringen og modstanden blandt personale i asylcentre, journalister og andre fagfolk som syntes at have indsigt i lejrlevets konsekvenser. Amnesty Nu og EaD opstod også i denne periode og i forbindelse med folketingsvalget 2007, blev de asylafviste for alvor politiseret. I det lys kan bevægelsens italesættelse af uretfærdighedsrammen ses som en forlængelse af en forudgående bekymring og reaktion i befolkningen. *Uanstændighed, menneskelig nedbrydning* og en løsning som fordrer asylafviste flygtninge ud af lejrene og ind i samfundet, synes altså at have været en større solidarisk bevægelses udgangspunkt for ikke blot at ændre asylopolitikken, men tillige det menneskesyn, den afspejler.

Udover protestdelen har vi også via præsentationen af informanterne erfaret, at BfA udfører velgørende, socialt arbejde. Informanter har beskrevet bevægelsen, som et væsen, der går på to ben. Deltagere i BfA har allerede forud for bevægelsens opstart været engageret som kontaktpersoner for asylansøgere. Det er i disse relationer, solidariteten for asylansøgere træder klarest frem. De forsøder tilværelsen for asylansøgere i venteposition, ind-

samler tøj, donerer penge til forskellige gøremål³⁶ og fungerer som kontaktpersoner. I samvirke med protestdelen udgør det sociale arbejde med og for en ekskluderet gruppe en strategisk handling for at påvirke politiske beslutninger, direkte eller indirekte gennem bevidstgørelse af folket. BfA udfører altså fortalervirksomhed (advocacy). Denne aktivitet er ofte ført ud af klassiske NGO'er, forklarer Fisher-Nielsen (2010:97). Sådanne organisationer med en tung, formel og hierarkisk struktur udfordres i netværkssamfundet. Ligesom BfA vidner om, udspringer derfor fortalerrinitiativer også fra enkeltpersoner eller grupper med anden organisationsstruktur. Som Fisher-Nielsen allerede har gjort opmærksom på, er BfA altså også en klar case på fortalervirksomhed i netværkssamfundet. Hertil kan tilføjes, at ikke alene netværksorganiserings relative styrker i forhold til en traditionel minoritetsfortalende NGO, har muliggjort nye initiativer til fortalervirksomhed for flygtninge. Den politiske opportunitetsstruktur må også inddrages for at forstå dette. Herunder "stækkelsen" af videnscentre og interesseorganisationer – og i en vis grad Dansk Røde Kors' balancegang mellem civilsamfund og stat – kan også være et argument for, at den type fortalervirksomhed, BfA udfører, har mobiliseret solidariske aktivister. Hvis det politiske systemskifte og efterfølgende opgør mod råd, nævn og centre kan siges at være en tilbageerobring af folkestyret, kan man, noget polemisk sige, at BfA og aktører på samme hold, er folkets forsøg på at tilbageerobre muligheden for at tale en ekskluderet minoritets sag. Mindre skarpt formuleret kan BfA som fortalervirksomhed også være udtryk for en klassisk idealtypisk bevægelse som forsøger at påvirke samfundet i en retning, som elitepolitikken umiddelbart ikke synes at favorisere.

BfA er altså også en individuel og kollektiv platform til at tilkendegive holdninger om fællesskaber, politiske værdier og institutioner. Det vedrører både omverdenen, det fællesskab de indgår i og den enkeltes selvforståelse. Det sidste vedkommer også identitetsspørgsmål som rækker ud over det udadvendte samfundspolitiske aspekt, og giver et indtryk af, at disse medborgere med ressourcer og faglige karrierer bag sig, forsætter et aktivt liv i pensionisttilværelsen. BfA kan tolkes som et socialt rum for medborgere med en fælles kulturel og historisk erindring samt politisk læring, som afspejler en kontinuerlig skabelse af politiske identiteter.

I analyser af politiske identiteter er det centralt at forstå: "[...] *processer hvor holdninger og værdier skabes og forandres i relation til individers hverdagsliv, livsforløb, politisk*

³⁶ I 2009 modtog BfA 200.000 kr. fra Robinsohn-fonden og har for en del af disse penge arrangeret en sommerlejer for asylfamilier.

erfaringer og politisk praksis” (Christensen 2004:34). Politiske identiteter har dog ikke eksplicit været del af denne opgaves problemstilling. Det empiriske materiale har alligevel tilladt at belyse, hvordan tilhørsforhold til BfA for den enkelte og for det kollektiv de i sum udgør, er del af kontinuerlige processer, som netop kan give forståelse for reproduktion af holdninger og værdier. Det har fortrinsvis været i relation til livsforløb, politisk erfaring og politisk praksis. I delanalyse 1 blev det tydeligt, at den kollektive handlingsrammes motiverende del omhandlede den enkeltes personlige ansvar. Når uret bliver ret, bliver modstand til pligt. Det synes at være et karakteristisk motto for den del af befolkningen, vi her har med at gøre. Om end alle informanterne ikke tilhører den klassiske ’68-generation i kategorisk forstand, er det alligevel en gennemgående pointe, at man må handle, når det politiske system eller magthavere handler uacceptabelt. I delanalyse 2 har vi erfaret, at flere af informanterne, har været vant til at agerer i spændingsfeltet mellem græsrodderne og det politiske system. Vi kan i lyset heraf også tale om, at denne politiske identitet, græsrodsidentiteten er, viderebragt, eller revitaliseret i en senere livsfase. Det gælder dog ikke for alle informanterne. Flere ser ikke sig selv som græsrodsforkæmpere og andre har end ikke været del af denne deltagelsesform. Informanter har også gjort det klart, at bevægelsen er fraktioneret omkring taktiske og politiske ståsteder. På den ene side synes bevægelsen at være fraktioneret i en større politisk midtersøgende gruppe og en mere venstreorienteret gruppering. I det lys giver det ikke mening at omtale BfA som én politisk identitet. Deltagelse i BfA knytter altså an til flere forskellige politiske identiteter.

Vi har dog alligevel erfaret, at de interne dynamikker i BfA som en proces giver svar på væsentlige kollektive identitetsspørgsmål som *“hvem er vi”, “hvad er vores intentioner”* og *“hvad er vores rettigheder og forpligtelser”* (Tilly 2001:44). De interne dynamikker med potentielt splittende fraktioner, som alligevel forenes om konkrete mål, giver et blik for BfA’s “vi”. Dette “vi” gør omverdenen opmærksom på uret og gør noget for at ændre på uret. Det er et “vi”, som sonderer mellem flygtninge og indvandrere, et “vi” som orienterer sig mod og respekterer internationale konventioner, et “vi” som har ressourcer til aktiv deltagelse i et demokrati, der forpligter den enkelte medborger udover stemmeretten. I det lys har BfA som en særskilt protestbevægelse også klare konturer af en kollektiv, politisk identitet, som udover at være konstitueret af et fælles instrumentelt mål også

reproduceres via det ekspressive ”vi”³⁷. Derved kan BfA forstås som en bevægelse, der får næring via det konkrete solidariske arbejde for afviste asylansøgere rettigheder, men også via et fortløbende meningsgivende fællesskab for den enkelte og det kollektive ”vi”. Dette ”vi” er interessant i forhold til informanternes motivationer for at tage del og for hvordan en vedholdende, ihærdighed reproduceres. Skåret ind til benet, har moralske og emotionelle reaktioner indigneret bedsteforældrene til forsat kollektiv handlen. Det kan på den ene side være en hæmsko for de konkrete mål, hvis aktionerne anses for at være en funktion af ”hvad man bør” og samvittighedsspørgsmålet. På den anden side udelukker emotionelle handlinger ifølge Jasper (1998) ikke strategiske og rationelle handlinger i protestadfærd.

Vi har i analysens første del erfaret at, BfA fra sit tidlige stadie strategisk sigtede på massemedierne som et primært middel for bevægelsens potentiale for at bevidstgøre befolkningen om sagen. Her træder en generationsbundet hæmsko ind. Vi har erfaret at BfA har deltagere med journalistiske kompetencer og netværk, som har givet en hvis opmærksomhed i traditionelle massemedier, men samtidigt har informanterne også påpeget at mobiliseringen har været begrænset af en ringe brug af sociale medier. Med tanke på Fisher-Nielsens inspirerende artikel, hvorfra vi ved, at BfA har typiske træk fra sociale bevægelser i netværkssamfundet, kan de sociale medier vidne om en barriere for generationsbundet aktivisme i netværkssamfundet.

Når vi nu er ved netværkssamfundet, og jeg har udlagt BfA som en bevægelse, der agerer i en intranational politisk sfære, er det alligevel tankevækkende, at en lokal forankret protestbevægelse på flere måder er udtryk for en global tænkning. Ligesom NGO’er og aktivister i advocacy-bevægelser på den anden side af Jorden, agerer BfA i et nationalt spændingsfelt, men får et globalt islæt. For det første i kraft af, at transnationale *master frames* som kan siges at knytte an til en radikal demokratisering på tværs af nationale skel. Derved får bevægelsen også karakteristiske træk fra netværkssamfundets sociale bevægelser, hvor det fælles eller forenende kan siges at være opfattelse af, at verden er blevet mindre, men forsat må reddes gennem lokal forankrede nedslagspunkter.

Fra den nationale kontekst og BfA’s taktiske udvikling, har jeg i delanalyse 3 udledt, at

³⁷ Ruud Koopmans (1995) opstiller en typologi over bevægelser som på et kontinuum i den ene ende får næring af arbejdet for det konkrete mål. I den anden ende findes ekspressive bevægelser, som primært er orienteret mod reproduktion af en kollektiv identitet.

en udvikling i bevægelsens mobiliseringspotentiale og aktionsrepertoire kan spores i forhold til alliancedannelser. Det går i forlængelse af den politiske opportunitetsstruktur, som ikke syntes at begunstige aktivisternes mulighed for at komme i dialog med ansvarlige politikere. Derved vidner alliancen med Kirkeasyl om en fornyelse i forhold til brugen af civil ulydighed. Kirkebesættelsen var entydigt ikke-voldelig, civil ulydighed, mens et forventeligt politiopbud og konfrontation, har været et modargument i forhold til at offentligheden skulle associere BfA med Luk Lejren. Det fortæller dog også om en bevægelse med politiske fraktioner, og forskellige tilgange som de politiske profiler i delanalyse 2 repræsenterer.

Alliancen til Kirkeasyl har på flere måder været indvirkende på udviklingen i BfA. Dels for at skabe netværk på tværs af generationer, men også i forhold til – i bogstavelig forstand – at synliggøre afviste asylansøgere i storbyens hverdagsliv. Den civile ulydighed blev på den måde også for dele af befolkningen retfærdiggjort som en deltagelsesform for en udvidelse af demokratibegrebet. Det kan også tilføjes, at civil ulydighed i forbindelse med klimatopmødet i december 2009 også var på dagsordenen ligesom de præventive anholdelser, der ikke kun vedrørte unge venstrefløjsaktivister. Med andre ord har ikke-voldelig civil ulydighed også fået en offentlig klangbund. Udover bedsteforældrenes åbenlyse frustration over en urokkelig politisk elite og tvangshjemsendelser af asylansøgere til krigshærgede nationer, har det tillige været indvirkende på aktionen i Folketinget i 2010.

Jeg har også argumenteret for at alliancen til EaD har karakter af en udvidelse af den kollektive handlingsramme. Der er dog flere dimensioner i tilknytningen EaD. EaD er for det første en forening, som ikke kun målretter sit virke mod asylpolitik, men mere entydigt end BfA arbejder på at ændre nogle grundlæggende værdier og normer i samfundet. Det har på en gang sløret det konkrete mål med afviste asylansøgere og samtidigt været befordrende. Befordrende i den forstand, at netværket er udvidet og lokalafdelinger er etableret. Samtidigt har jeg argumenteret for at denne alliance vidner om en erkendelse af, at asyl- og flygtningespørgsmålet er snævert knyttet til en mere fundamental debat om indvandring og værdikonflikter. Derved kan BfA også forstås som en modbevægelse til højredrejningens institutionalisering på udlændingområdet.

Det særegne og – mine øjne – mest interessante ved BfA som bevægelse og som socialt fænomen, er forholdet mellem fortid og nutid, der på mange områder afspejler samfundsudviklingen og aktivismens vilkår. Informanterne har gennemgået en politisk læring fra

en tid hvor velfærdsgenerationens post-materialistiske værdier udfordrede gængse normer og det repræsentative demokrati. Den politiske identitet har de revitaliseret i '*the age of migration*' (Castles & Miller 2009), hvor kløfterne mellem samfundsgrupper på mange måder konstitueres af globaliseringens konsekvenser for nationalstatens sammenhængskraft. På den facon afspejler BfA en aktivisme som, trods generationsforskelle og manglende ressourcer hvad angår sociale medier, afspejler en social bevægelse for demokratisering på tværs af nationalstater.

Konklusion

Denne opgave har haft udgangspunkt i en problemstilling centreret om en gruppe mennesker, som er blevet oprørte over den måde, hvorpå asylsystemet kan have skadelige konsekvenser for asylansøgere.

For at undersøge dette sociale fænomen opstillede jeg en problemformulering som sigter på at undersøge:

Hvilke interne og eksterne omstændigheder har påvirket dynamikken i bevægelsen Bedsteforældre for Asyl, og hvordan kan denne kollektive aktør forstås ud fra teorier om sociale bevægelser?

Hvad angår interne og eksterne omstændigheder i forhold til bevægelsens dynamik, har centrale fokusområder været hvilke omstændigheder, der bragte liv og stadig bibringer liv til BfA, hvordan denne bevægelse har målrettet og organiseret protester, hvilken mening aktivister tilskriver deres engagement i BfA samt muligheder og begrænsninger for bevægelsens sigte.

Resultaterne har jeg udledt fra empirisk materiale, der overvejende bygger på 11 semi-strukturerede interviews. Derved har jeg søgt at få indsigt i informanternes subjektive oplevelser og erfaringer i forhold til at være del af BfA. I tillæg til interviewundersøgelsen har jeg også inddraget empirisk materiale i form af dokumenter, herunder taler, nedskrevne erindringer og kronikker. Den kombination har muliggjort en undersøgelse, der giver indsigt i hvordan bevægelsen har udviklet sig over tid.

For at nå frem til en bevarelse af problemformuleringen opstillede jeg en række arbejds-spørgsmål, som har fungeret som en fremgangsmåde for at besvare problemformuleringen:

- Hvilke baggrunde har aktivisterne, og hvad betyder det, at de er i en moden alder?
- Hvilke motivationer har aktivisterne for at gå ind i bevægelsen, og hvad fastholder dem deri?
- Hvilke konkrete forhold ønsker BfA ændret, og hvilke underliggende logikker kan udledes heraf?
- Hvilke ressourcer og strategier har aktivisterne i BfA benyttet for at påvirke politiske beslutninger og ændre befolkningens holdning på asylområdet?
- Hvordan har udviklingen i den politiske kultur i Danmark indvirket på BfA's opståen og fortsatte udvikling, samt deres aktionsrepertoire?

Svarene på disse spørgsmål har i flere tilfælde været overlappende, ligesom eksterne og interne dynamikker har vist sig ikke at være gensidigt udelukkende.

Hvad angår eksterne omstændigheder er det blevet klart, at BfA i 2007 opstod i kølvandet på en omsiggribende bekymring over, og politisk protest mod, asylansøgers årelange ophold i asylcentre. Jeg har argumenteret for, at beskaffenheden af den politiske kultur forud for bevægelsens opståen, vidner om et brud i kontinuiteten i den danske demokrati-model. Siden et politisk systemskifte i 2001 har oppositionelle politiske kræfter i ringe grad været inddraget på asyl- og flygtningeområdet, og civilsamfundets repræsentanter har ligeledes været marginaliseret på asyl- og flygtningeområdet. Begrænsningen af en relativ rationel adgang til politisk påvirkning har givet næring til en protestbevægelse, og til græsrodsaktivismens relativt irrationelle lange, seje træk for at ændre på samfundets normer og værdier. Det kommer til udtryk i BfA's aktionsrepertoire, hvor udgangspunktet har været vedholden, ihærdighed og saglig argumentation. Foruden de vanlige og stille protester ved asylcentre har BfA benyttet en bred vifte af aktioner og happenings samt traditionelle avisindlæg og.

BfA har dog ikke kun benyttet protest og folkelig oplysning til at ændre på asylpolitikken og asylansøgers tilværelse. Socialt arbejde i form af støttenetværk for asylansøgere, økonomiske bidrag, praktisk og juridisk hjælp, med ansøgningsproceduren, indgår også som en aktionsform for bevidstgørelse og normændring fra neden. Her går solidariteten og det personlige ansvar hånd i hånd med vedholdenhed og taktik. En central pointe for at

forstå, hvordan aktivisterne fastholder motivationen og troen på ændringer, kan derfor også identificeres i konkret viden om flygtninges tilværelse og relationen mellem medborgeren og den nødstedte.

Den interne dynamik i BfA afspejler bevægelsens primære ressource: deltagene. Hvad angår aktivisternes baggrunde er det blevet klart, at BfA rekrutterer deltagere blandt veluddannede. Aktivisterne i BfA har alle været del af eller oplevet 1960'ernes opbrud. Politisk deltagelse er for denne socio-kulturelle og generationsspecifikke gruppering kendetegnet ved erfaringen med, og troen på, kollektive aktioneres rækkevidde hvad angår politisk påvirkning og ændring af samfundets normer. Dette har også været et gennemgående tema i de præsenterede politiske profiler. Det skal dog ikke underkendes at aktivister uden forudgående græsrodsdeltagelse er engageret i BfA. Bevægelsen rekrutterer netop også på tværs af politiske præferencer. Om end deltagere med borgerligere præferencer er at finde blandt BfA, har informanter givet udtryk for, at bevægelsen tilnærmelsesvis er opdelt i henholdsvis en større midtersøgende, radikal gruppe og en mere venstreorienteret fraktion. I forlængelse heraf er en forsat udvikling af bevægelsens aktionsrepertoire også udtryk for dynamikken i forskellige holdninger om taktiske fremgangsmåder og alliancer med andre asylaktivister.

Via tilknytning til yngre asylaktivister har aktivister i bedsteforældrealderen inkorporeret civil ulydighed som en del af aktionsrepertoiret i BfA. Dette kan siges at afspejle en reaktion på ændringer i opportunitetsstrukturen for bevægelsen, samt udvikling i bevægelsens interne dynamik, afstedkommet af diskussioner om mere aktivistisk handlekraft som taktisk supplement til vedholdende ihærdighed. Den medieopmærksomhed, civil ulydighed afstedkommer, for såvel afviste asylansøgere som asylaktivister, har været ansporende for yderligere civil ulydighed. BfA's aktion i Folketinget vidner herom. En kontinuerlig udvikling af bevægelsens kollektive handlingsramme kan således siges at bygge videre på det initierende etos om, at dersom uret bliver til ret, bliver modstand til pligt. Civil ulydighed som del af BfA's aktionsrepertoire kan derved siges at pege mod en grundlæggende konflikt om beskaffenheden af demokratiets grundvilkår.

En alliance til Et anstændigt Danmark vidner ligeledes om hvordan bevægelsens kollektive handlingsramme er en kontinuerlig proces. Denne alliancer knytter BfA til en større modbevægelse mod ekskludering af etniske og kulturelle mindretal. Bevægelsens officielle målsætning er dog modereret til at skelne mellem reelle indvandrere, som udfordrer asylsystemet og reelle flygtninge, som bliver fastklemt i et udfordret asylsystem.

Perspektiver på sociale bevægelser kan herved siges at give indsigt i hvordan BfA som kollektiv aktør dels er produkt af samfundsforandringer og dels forsøger at påvirke den retning, samfundet bevæger sig i. Det vedrører konflikter om hvorvidt konsekvenserne af immigrationens tidsalder skal løses via transnationale institutioner eller nationalstatens suverænitet. Den lokalt forankrede solidaritet for asylansøgere er i denne optik udtryk for en global bevægelse for demokratisering på tværs af nationalstater.

Referenceliste

- Alexander, Jeffrey (1988): "The New Theoretical Movement", in Smelser, Neil:
Handbook of Sociology. Beverly Hills: Sage Publications.
- Andersen, Camilla & Rie Slot Olesen, (2008): *Man kan jo ikke lade være" En undersøgelse af initiativet Amnesti nu og solidaritet med afviste asylansøgere*. Speciale fra Roskilde Universitet
- Andersen, Lisbeth Garly (2011) "Afviste asylansøgere", in Vitus, Kathrine & Signe Smith Nielsen (red.): *Asylbørn i Danmark. En Barndom i undtagelsestilstand*. København: Hans Reitzels Forlag
- Anker, Brita (2007): Uden titel. Tale afholdt 21. okt. 2007 ved Asylcenter Sandholm. Tilgængeligt fra:
<http://www.bedsteforaeldreforasyl.dk/?Taler%26nbsp%3B%26nbsp%3B>
- Antoft, Rasmus & Heidi Houlberg Salomonsen (2007): "Det kvalitative casestudium – introduktion til en forskningsstrategi", in Antoft, Rasmus et al.: *Håndværk og horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Aalborg Universitetsforlag.
- Augustín, Lise Rolandsen (2012): "Kvalitativ diskurs- og rammeanalyse – om betydning og meningstilskrivelse i sociale og politiske problemer", in Jacobsen, Michael Hviid & Sune Qvotrup Jensen (red): *Kvalitative udfordringer*. København: Hans Reitzels Forlag
- Auken, Svend (2009): Uden titel. Tale afholdt 18. juni 2009 ved demonstration på Københavns Rådhusplad. Tilgængeligt fra:
<http://red.3f.dk/silkeborg/Nyheder/Svend+Aukens+sidste+tale.aspx>
- Axelsen, Inga (2007): Uden titel, oplæg holdt ved Krystalnats arrangementet den 9. november 2007 i Svendborg. Tilgængeligt fra:
<http://amnesti-nu.dk/pdf/krystalnat.pdf>
- Benford, Robert D. & David A. Snow (2000): "Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment", in *Annual Review of sociology*. Vol. 26 pp. 611-39.
- Berg, Gitte (2007): Uden titel. Tale afholdt 11. nov. 2007 ved Asylcenter Sandholm. Tilgængeligt fra:
<http://www.bedsteforaeldreforasyl.dk/?Taler%26nbsp%3B%26nbsp%3B>

- Castles, Stephen & Mark J. Miller (2009): *The Age of Migration*. 4. udg. Houndmills: Palgrave McMillan
- Chesters, Graeme & Ian Welsh (2011): *Social Movements - The Key Concepts*. Routledge
- Christensen, Ann-Dorte (2001): "Kvindemobilisering og sociale bevægelser", in Christensen, Ann-Dorte & Birte Siim: *Køn, demokrati og modernitet. Mod nye politiske identiteter*. København: Hans Reitzels forlag.
- Christensen, Ann-Dorte (2004): "Køn og politiske identiteter i senmoderniteten – belyst gennem unge kvinders fortælling om politik og identitet", in *Dansk Sociologi*, nr 1, pp. 32-43.
- Christensen, Ann Dorte & Mette Tobiasen (2007): *Politiske identiteter og kønspolitiske holdninger i tre generationer*. Forskningsrapport, pilotundersøgelse, Aalborg Universitet
- Christensen, Else & Kathrine Vitus Andersen (2006): *Livsvilkår for børn med familie på danske asylcentre*. SFI 06:25.
- Christiansen, Flemming Juul (2009): "Blokpolitik under VK-regeringen?", in Blom-Hansen, Jens & Jørgen Elklit: *Perspektiver på politik. Bidrag til samfundsdebatten*. Århus: Academica.
- Christiansen, Flemming Juul & Rasmus Bruun Pedersen (2011): *Hvor ofte stemmer partierne det samme?* Tilgængeligt fra: <http://www.dr.dk/P1/Detektor/Udsendelser/2011/01/05111503.htm>
- della Porta, Donatella & Mario Diani (2006): *Social Movements – An Introduction*. Blackwell Publishing.
- Diani, Mario: "The Concept of Social Movement", in Lipschnutz, Ronnie D (ed.): *Civil Societies and Social Movement*. Ashgate
- Eisinger, Peter K. (1973): "The Conditions of Protes Behavior in American cities", Tilgængeligt fra: <http://www.ssc.wisc.edu/irpweb/publications/dps/pdfs/dp10872.pdf>
- Fenger-Grøn, Carsten et al. (2004): *Når du strammer garnet – et opgør med mobning af mindretal og ansvarsløs asylpolitik*. Århus Universitetsforlag.
- Fillieule, Olivier (2001): "Dynamics of Commitment in the Sector Known as "Solidarity": Methodological Reflections Based on the Case of France", in Giugni, Marco og Florence Passy (red): *Political altruism? Solidarity Movements in International Perspectives*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc
- Fisher-Nielsen, Peter (2010): "Fortalervirksomhed i et netværkssamfund: Et casestudie af

- Bedsteforældre for Asyl”, in *Ny Mission*, nr. 18.
- Gammeltoft Hansen, Thomas & Zachary Whyte (2011): ”Dansk asylpolitik 1983-2010”, in Vitus, Kathrine & Signe Smith Nielsen (eds.): *Asylbørn i Danmark. En Barndom i undtagelsestilstand*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger. Indføring i samfundsvidenskabernes videnskabsfilosofi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Giugni, Marco og Florence Passy (2001): *Political altruism? Solidarity Movements in International Perspectives*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Goodwin, Jeff & James M. Jasper (2004) *Rethinking Social Movements. Structure, meaning, and Emotions*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Gosden, Diane (2006): ”’What if no one had spoken out against this policy?’ The rise of asylum seeker and refugee advocacy in Australia”, in *PORTAL Journal of multidisciplinary International Studies* Vol 3, Nr. 1.
- Goul Andersen, Jørgen (2008): ”Et valg med paradokser: Opinionsklimaet og folketingsvalget 2007”, in: *Politik*, Nr. 3, årgang 11.
- Green-Pedersen, Christoffer (2009): ”Hvordan kom flygtninge- og indvandrerspørgsmålet på den politiske dagsorden?”, in Blom-Hansen, Jens & Jørgen Elklit (eds.): *Perspektiver på politik. Bidrag til samfundsdebatten*. Århus: Academica.
- Gundelach, Peter (1980): *Græsrodder er seje!* Århus: Politica
- Gundelach, Peter (1988): *Sociale bevægelser og samfundsforandringer*. Århus: Politica
- Hergel, Olav (2009): ”Rollemodellen Rønn”. *Politikken*. 18.08.2009, s. 5
- Inglehart, Ronald (1997): *Modernization and Postmodernization*. Princeton: University Press
- Jasper, James M. (1998): The Emotions of Protest: ”Affective and Reactive emotions in and around Social Movements”, in: *Sociological Forum*, vol. 13, nr. 3.
- Jensen, Eline Mørch et al. (2009): *Afvist. Asylansøgere i Danmark*. København: Tiderne Skifter.
- Jensen, Morten Uhrskov (2008): *Et delt folk. Dansk udlændingepolitik 1983-2008*. Odense: Lysias
- Johansen, Troels (2012): *Cavling for vagthunde-journalistik når den er bedst*. Dansk Journalistforbund: Tilgængeligt fra:
<http://journalistforbundet.dk/Nyheder/2012/Januar/Cavling-for-vagthunde-journalistik-nar-den-er-bedst/>

- Jørgensen, Martin Bak (2011): "Det asylpolitiske landskab", in Larsen et. al (eds.): *Kirkeasyl - En kamp for ophold*. Frederiksberg: Bogforlaget Frydenlund.
- Jørgensen, Martin Bak & Oscar Garcia Augustin (2011): "Demokrati som transgression: Civilsamfundsalternativer i indvandrerpolitik", in *Akademisk kvarter*, vol 3, 2011.
- Karpantschof, René (1999): *Nynazismen og dens modstandere i Danmark. Politiske bevægelser i internationale rammer 1980-1998*. Esbjerg: Sydjysk Universitetsforlag.
- Karpantschof, Rene (2003): "Højreradikalismen i Danmark - en politik model på historisk-sociologisk grund", in *Dansk Sociologi* vol. 14, nr. 3. S. 25-41.
- Karpantschof, René & Flemming Mikkelsen (2002): "Fra slumstormere til autonome – husbesættelse, ungdom og social protest i Danmark 1965-2001", in Flemmin Mikkelsen (ed.): *Bevægelser og demokrati. Foreninger og kollektive aktioner i Danmark*. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Kjær, Kim Ulrik (2004): "Asyllovgivningen. Retssikkerheden under afvikling?", in Fenger-Grøn, Carsten et al. (eds.): *Når du strammer garnet – et opgør med mobning af mindretal og ansvarsløs asylpolitik*. Århus Universitetsforlag.
- Kjærsgaard, Pia (2002): Konventionernes kvælergreb. Ugebrev 14. jan 2002. Tilgængeligt fra: http://danskfolkeparti.dk/Konventionernes_kvaelergreb.asp
- Klausen, Kurt Klaudi & Flemming Mikkelsen (1988): *Konflikter, kollektive aktioner og protestbevægelser i Danmark*. Silkeborg: Samfundsfagsnyt
- Koopmans, Ruud (1995): *Democracy from Below: New Social Movements and the Political System in West Germany*. Westview Press
- Koopmans, Ruud & Dieter Rucht (2002): "Protest Event Analysis", in Klandermans, Bert & Suzanne Staggenborg (red.): *Methods of Social Movement Research*. University of Minnesota Press
- Krarup, Søren (1987): "Dansk Flygtningehjælp – en stat i staten, in Komiteen mod Flygtningeloven: *Hvad med Danmark?*
- Krarup, Søren (2009): "Bedraget i Brorsons Kirke. Bedsteforældrene er falske og forlorne", i; *Kristeligt Dagblad*, 24. juni 2009. Tilgængeligt fra: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/328882>
- Kvale, Steiner (1997): *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag
- Lidegaard, Else (2007): Uden titel. Tale afholdt 11. nov. 2007 ved Asylcenter Sandholm. Tilgængeligt fra:

- <http://www.bedsteforaeldreforasyldk/?Taler%26nbsp%3B%26nbsp%3B>
- Lidegaard, Else (2008): Uden titel. Tilgængeligt fra:
<http://www.bedsteforaeldreforasyldk/?Historie>
- McCarthy, John D & Mayor N. Zald (1977): "Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory", in *The American Journal of Sociology*, Vol. 82, No. 6.
- Melucci, Alberto (1984): "An End to Social Movements?", in *Social Science Information* 23 (4) 819-35)
- Meyer, David S. (2004): "Protest and Political Opportunities", in *Annual Review of Sociology*, No 30 pp. 125-45
- Meyer, David S & Nancy Whittier (1994): "Social Movement Spillover", in *Social Problems* vol. 41 nr. 2
- Mikkelsen, Flemming (2002a): "Protestaktioner og sociale bevægelser i Europa efter Anden Verdenskrig – teoretiske og empiriske aspekter", in Flemming Mikkelsen (ed.): *Bevægelser og demokrati. Foreninger og kollektive aktioner i Danmark*. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Mikkelsen, Flemming (2002b): "Kollektive aktioner og politiske bevægelser i Danmark efter anden verdenskrig", in Flemming Mikkelsen (ed.): *Bevægelser og demokrati. Foreninger og kollektive aktioner i Danmark*. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Noakes John A. & Hank Johnston (2005): "Frames of Protest: A Roadmap to a Perspective", in Johnston, Hank & John A Noakes (eds.): *Frames of Protest – Social Movements and the Framing Perspective*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Olesen, Thomas (2006): "The Zapatistas and Transnational Framing", in Almeida, Paul & Hank Johnston (eds.): *Social Movements in Latin America: Globalization, Democratization and Transnational Networks*. Lanham: Rowman and Littlefield.
- Olesen, Thomas (2011): "Aktivistdrømme er ikke længere anarkistiske fantasifostre", in: *Information*, 17. nov. 201. Tilgængeligt fra: <http://www.information.dk/285363>
- Olesen, Thomas (2012): "Solidarity Movements", in Anheier, Helmut K & Mark Juergensmeyer (Eds.): *Encyclopedia of Global Studies*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Opp, Karl Dieter (2009): *Theories of Political Protest and Social Movements: A Multidisciplinary Introduction, Critique, and Synthesis*. Taylor & Francis.

- Passy, Florence (2001): "Political Altruism and the solidarity Movement: An Introduction", in Giugni, Marco og Florence Passy (Eds.) *Political altruism? Solidarity Movements in International Perspectives*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Rasmussen, Søren Hein (1997): *Sære alliancer. Politiske bevægelser i efterkrigstidens Danmark*. Odense: Odense Universitetsforlag.
- Rasmussen, Søren Hein (2002): "Græsrodder, partier og demokrati", in Flemming Mikkelsen (ed): *Bevægelser og demokrati. Foreninger og kollektive aktioner i Danmark*. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Riis, Ole (2012): "Kvalitet i kvalitative studier", in Jacobsen, Michael Hviid & Sune Qvortrup Jensen (red): *Kvalitative udfordringer*. København: Hans Reitzels Forlag
- Rydgren, Jens (2004): "Explaining the Emergence of Radical Right-Wing Populist Parties: The Case of Denmark", in *West European Politics*, Vol 27, No. 3, pp. 474-502.
- Rydgren, Jens (2005): "Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family", in *European Journal of Political Research*, No. 44, pp. 413-437
- Rygaard, Elisabeth (2007): Uden titel. Tale afholdt 21. okt. 2007 ved Asylcenter Sandholm. Tilgængeligt fra:
<http://www.bedsteforaeldreforasyl.dk/?Taler%26nbsp%3B%26nbsp%3B>
- Skytte, Ida (2011): "Der er kommet mere blokpolitik i Lars Løkkes statsministertid", in: *Kristeligt Dagblad*. 29. aug. 2011. Tilgængeligt fra:
<http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/430489>
- Snow, David A. & Danny Trom (2002): "The Case Study and the Study of social Movements", in: Klandermans, Bert & Suzanne Staggenborg (red.): *Methods of Social Movement Research*. University of Minnesota Press
- Snow, David A. & Robert D. Benford(1992): "Master frames and cycles of protest". In: A.D. Morris & C.M. Mueller (red.): *Frontiers in Social Movement Theory*. New Haven: Yale University Press.
- Staggenborg, Suzanne (2011): *Social Movements*. Oxford University Press
- Tazreiter, Claudia (2010): "Local to Global Activism: The Movement to Protect the Rights of Refugees and Asylum Seekers", in *Social Movement Studies*, Vol. 9, No. 2, S. 201-214.
- Tilly, Charles (1978): *From mobilization to revolution*. Random House.

- Tilly, Charles (2001): "Do Unto Others", in: Giugni, Marco og Florence Passy (Eds.) *Political altruism? Solidarity Movements in International Perspectives*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Togeby, Lise (2004): *Man har et standpunkt... - om stabiliteten og forandring i befolkningen holdninger*. Aarhus Universitetsforlag
- Vitus, Kathrine & Signe Smith Nielsen (2011): *Asylbørn i Danmark. En Barndom i undtagelsestilstand*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Wennerhag, Magnus (2008): *Den globale rättviserörelsen och modernitetens omvandlingar*. Stockholm: Atlas.

Bilag

Bilag 1 - Interviewguide

Om Bedsteforældre for Asyl

- Hvor længe du været engageret i BfA? Hvordan kom du i kontakt med andre bedsteforældre?
- Hvor ofte deltager du i aktioner?
- Har du relationer til andre i gruppen som rækker ud over jeres deltagelse i BfA?
- Hvad finder du attraktivt ved BfA i forhold til andre organisationer eller foreninger som taler asylansøgere sag? Partipolitik?
- Hvordan ser du det som en fordel at I er bedsteforældre? Det indebærer at I ekskluderer ligesindede.
- Hvordan hænger bedsteforælderollen sammen med flygtninge og asylansøgere problemer?

Informantens baggrund og motivation.

- Har du tidligere været engageret i andre bevægelser eller anden form for politisk aktivisme? protestaktioner/aktivisme/ fortalervirksomhed.
- Hvorfra tror du dit engagement for protester/aktivisme stammer fra? Forældre, politiske overbevisninger, menneskesyn, uddannelse, beskæftigelse, omgangskreds etc.?
- Hvorfor eller hvordan opstod din interesse for at tale asylansøgere sag?
- Hvordan synes du generelt set forholdene er for flygtninge og asylansøgere i Danmark?
- Hvilke konkrete problemer oplever du at asylansøgere præges af?
- Synes du der er parraller mellem dit engagement for asylansøgere og eventuel tidligere protest / aktivisme?

Muligheder for at forbedre asylansøgere forhold.

- Hvilke forhold synes du der er særligt vigtig at få ændret for asylansøgere? få opholdstilladelse, tage job, uddanne sig, økonomi, boligforhold?
- Hvad synes du om mulighederne for at ændre på forholdene for asylansøgere?

Begrænsninger for at forbedre asylansøgere forhold

- Hvorfor er tilstanden for asylansøgere som den nu engang er? Hvem er ”skyldige”?

- Hvilke hindringer ser du for bevægelsens erklærede målsætninger?
- Hvordan forholder du dig til kritikeres syn på fortalere for flygtninge og asylansøgere? ”Misforstået godhed” ”flygtningeindustrien” m.v.

Den brede offentlighed

- Hvad mener du om mediernes dækning af asylproblemet?
- Hvad synes du om den almindelige danskers holdning til asylproblemet? Uvidende, vender det blinde øje til eller medskyldig?
- Hvad mener du bevægelsens (BfA) forskellige aktionsformer? Nogen der er **mere** gennemslagskraftige end andre?
- Hvorfor vælge den stille protestform? (at stå foran asylcentre - vedholdenhed)
- Hvordan synes du de forskellige aktionsformer har virket i forhold til at påvirke politikere, medier og de folk de møder på gaden til demo?
- Civil ulydighed?
- Hvordan ser du på mulighederne for at få bevægelsens budskab igennem i medierne?

Om adgang til velfærdsydelser

- I hvilket omfang synes du flygtninge og asylansøgere med opholdstilladelse bør have adgang til velfærdsydelser. Hvorfor?
- Synes du der er en grænse for hvem der kan opnå opholdstilladelse?
- Hvordan ser du på sondringen mellem politiske og økonomiske flygtninge?

Om vedholdenhed og motivation.

- Hvordan tror du asylpolitikken er om fem år sammenlignet med nu?
- Hvordan finder du gejsten til at forsætte?
- Hvilke følelser vækker det i dig, når du ser eller hører om flygtningefamilier, der bliver splittet? Eller når du ser nedbrudte afviste asylansøgere?
- Hvilke følelser vækker det når du hører om positive eksempler, hvor familier eller enkeltpersoner efter en hård periode får opholdstilladelse?
- Noget du vil tilføje?

Sådan gør man i Norge – og i Danmark

• Begge lande har ratificeret FN's børnekonvention fra 1989, men kun i Norge spiller den en aktiv rolle i lovgivningen. Her er der fokus på barnets bedste og på, at asylbørn ikke diskrimineres i forhold til norske børn.

I Norge går alle asylbørn i lokale skoler og børnehaver. I Danmark går 80 % af asylbørnene på særlige asylskoler med færre timer og færre dag end i folkeskolen og uden mulighed for adgangsprøve. Ofte bliver børnene flyttet rundt mellem centre og kan hverken begå sig på dansk eller på deres modersmål. Røde Kors har foretaget forsøg at få disse helt utilfredsstillende forhold ændret.

I Norge vurderer man efter tre år barnets tilknytning til landet med henblik på at give det og familien permanent humanitært ophold.

I Norge er børnene børn med egne rettigheder, som respekteres. Her får børnene således et borneliv og en uddannelse, de kan bygge videre på fremover. I Danmark er børnene i praksis blot et vedhæng til forældrenes sag, børnene forsømmes og familierne splittes. Det er skammeligt!!!

“Danmark har i de sidste 10 år udviklet den mest restriktive asylpolitik i Europa... Asylbørnenes forhold er en politisk prioritering – og altså ikke forældrenes ansvar, som det ofte argumenteres.”

Kilde: Seniorforsker ved Socialforskningsinstituttet Kathrine Vinus, Politikkens kronik 21. juni 2010

NU ER DET NOK! – TAG ANSVAR! – SIG FRA!

Hvem er Bedsteforældre for Asyl?

- * Vi er mennesker med aldersns livsforløb.
 - * Vi er uafhængige af politiske partier.
 - * Vi er vrede og skamfulde over Danmarks nuværende politik over for flygtninge, der har siddet i danske lejre i årevis uden mulighed for arbejde, uddannelse og familieliv.
 - * Den nuværende regering har ikke passet godt på Danmark.
- Hver søndag i flere år har vi demonstreret foran asylcentre i Sandholm, Kongelunden og Aunstrup, og vi bliver ved... Kom og vær med, det er kl. 14.

Vi er mange, men vil gerne være endnu flere!



Tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS

WWW.BEDSTEFORÆLDREFORASYL.DK

Bedsteforældre for Asyl:

DET ER VORES ANSVAR...

Danmark har Europas mest umenneskelige asyllovgivning.

Bedsteforældre for Asyl har i snart tre år demonstreret imod kynismen.

Nu beder vi indtrængende om din hjælp.

Der foregår ting i asylsystemet, som ikke tåler dagens lys. Det sker med ringe retssikkerhed for offrene og med meget store menneskelige omkostninger.

De fleste er ikke klar over, hvor uhyggelige sagerne er.

Medier og politikere er for det meste tavs.

Nogle eksempler fra de seneste måneder:

Omaid

– kom til Danmark i 2000, efter at hans kæreste i Irak var blevet slået ihjel af hendes egen familie, som også var en tussel mod Omaid.
Han søgte asyl i Danmark og kunne ikke sendes hjem. Han mødte Sava, som havde opholdstilladelse, og de to blev gift. De fik et barn, som nu er 2 år, og Sava er højgravid.

I februar 2010 blev Sava 23½ år, og der blev søgt om familiesammenføring.

Men politiet var hurtigt: den 29. marts blev Omaid fængslet, selv om familiens sundhedsplejerske og en erklæring fra Red Barnet havde advaret imod at splitte familien.

Da deres lille dreng så politiet fjerne faderen, løb han grædende efter dem, men naturligvis foretoges. Forældrene var dybt rystede.

Gode kræfter forsøgte at redde familien, men den 23. april blev Omaid vækshjemsendt fra Kas-trop Lufthavn. Den efterladte hustru og mor blev støttet af en stor gruppe fra Bedsteforældre for Asyl.

FN's Børnekonvention §§ 9 og 10 beskytter familiens enhed og pålægger landene at lade barnets tarv gå forud for alle andre hensyn. **Det gør Norge og Sverige ...**
Danmark gør ikke bare familiesammenføring meget vanskelig, nu splitter vi børnefamilier i strid med konventionen.

WWW.BEDSTEFORÆLDREFORASYL.DK